

Programmabegroting 2024 – 2027

Datum

7 november 2023

Bezoekadres

Gemeente Reusel-De Mierden
Kerkplein 3
5541 KB Reusel

Postadres

Postbus 11
5540 AA Reusel

Inlichtingen

Telefoon 0497-650650
email: gemeente@reuseldemierden.nl

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	2
Leeswijzer	3
Coalitieprogramma en prioriteiten	6
Uitgangspunten en begrotingsbeeld 2024-2027	9
Paragrafen	
3.1 Bedrijfsvoering	12
3.2 Lokale heffingen	15
3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	19
3.4 Financiering	27
3.5 Verbonden partijen	30
3.6 Onderhoud kapitaalgoederen	37
3.7 Grondbeleid	42
3.8 Openbaarheidsparagraaf	46
Programma's	
Programma 0. Bestuur en ondersteuning	49
Programma 1. Veiligheid	52
Programma 2. Verkeer en vervoer	54
Programma 3. Economie	56
Programma 4. Onderwijs	58
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	60
Programma 6. Sociaal Domein	63
Programma 7. Volksgezondheid en milieu	68
Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV)	71
Bijlagen	
Bijlage 1. Verschillenanalyse	75
Bijlage 2. Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2024-2027	77
Bijlage 3. Geprognosticeerde balans	84
Bijlage 4. Totaal van lasten en baten per programma	85
Bijlage 5. Staat van incidentele baten en lasten inclusief toelichting	86
Bijlage 6. Meerjaren staat van reserves en voorzieningen	88
Bijlage 7. Beleidsindicatoren	89

Aanbiedingsbrief

De begroting 2023-2026 toonde een relatief gunstig begrotingsbeeld over meerdere jaren. Maar de wereld verandert snel, en dat zien we ook terug in het beeld van de nu voorliggende programmabegroting 2024-2027. Daarin is het jaar 2024 nog net structureel sluitend, maar vertonen de jaren daarna fors oplopende tekorten. Dat alles heeft natuurlijk zijn oorzaken.

Het begrotingsbeeld in de voorliggende begroting ziet er als volgt uit:

Bedragen in €	2024	2025	2026	2027
Structureel saldo	51.271	-336.791	-2.215.500	-2.184.461
Incidenteel saldo	-596.500	-152.000	-81.000	-47.000
TOTAAL SALDO	-545.229	-488.791	-2.296.500	-2.231.461

De focus moet liggen op het structurele begrotingssaldo. Dat saldo wordt de komende jaren behoorlijk beïnvloed door enerzijds grote stijgingen van energie- en brandstofkosten en daarvan afgeleide kosten, zoals vervoerskosten, maar anderzijds ook door de toename van de veelheid en complexiteit van taken die aan gemeenten worden opgedragen. Dat laatste maakt het nodig om een flinke impuls te geven aan de organisatie, zodat al bestaande achterstanden niet verder oplopen c.q. worden ingelopen en geen nieuwe achterstanden ontstaan. We willen de organisatie robuuster maken, zodat we beter ingericht zijn op de taken die we moeten en willen uitvoeren. We schrijven hier bewust 'moeten en willen' omdat we enerzijds verplicht taken uit moeten voeren, maar dat doen we ook graag op het niveau dat wij passend vinden, maar anderzijds hebben we ook genoeg eigen ambities waarmee we aan de slag zijn en willen om onze inwoners en bedrijven nog beter te kunnen dienen. We kunnen u een ambitieuze begroting aanbieden, waarbij we de lasten voor de burgers in 2024 niet meer dan trendmatig hoeven te verhogen.

Het jaar 2026 wordt al even het 'ravijnjaar' genoemd omdat het Rijk vanaf dat jaar minder middelen aan de gemeenten gaat verstrekken. Dat is ook in deze begroting goed zichtbaar. Daarom proberen wij, samen met de VNG en andere gemeenten het Rijk voldoende argumenten te geven om gemeenten structureel van voldoende financiële middelen te voorzien, passend bij het steeds groter wordende takenpakket. Als die pogingen geen of onvoldoende resultaat opleveren, zullen wij -en met ons heel veel gemeenten- er niet aan ontkomen om onze inkomsten te verhogen en/of ons ambitieniveau bij te stellen. Dat doen we uiteraard liever niet en daarom hebben we onze ambities zoveel als mogelijk financieel vertaald in de voorliggende begroting, ondanks het feit dat daardoor minder fraaie saldi ontstaan.

Kortom: onze ambities blijven hoog. We willen zoveel mogelijk goede zaken bereiken voor onze gemeente. Dat doen we natuurlijk weer zoveel mogelijk vanuit de uitgangspunten van 'samen doen'. We beseffen dat we onder andere qua personele capaciteit in moeilijke tijden zitten, waardoor het maar de vraag is of we het benodigde personeel kunnen vinden, zowel wat betreft de kwantiteit als qua kwaliteit. Wij zijn niet de enige vragende partij in een uitermate krappe arbeidsmarkt. Dat is een potentiële beperking in hetgeen we allemaal willen. Maar we gaan er voor de volle 100% voor.

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris, de burgemeester,
dhr. J.P.P.S Ruyters. mw. A.J.M.H. van de Ven.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1, coalitieprogramma en prioriteiten, wordt vooral ingegaan op zaken die vanuit het collegeprogramma 2022-2026 'Samen werken aan een vitale samenleving' op de voorgrond staan en op andere relevante zaken die van belang zijn in relatie tot de prioriteiten die in deze begroting hun beslag hebben gekregen.

In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten voor de voorliggende programmabegroting weergegeven. De uitgangspunten worden met een korte opsomming aangehaald. Ook het meerjarenbegrotingsbeeld vindt u in dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 3 bevat de paragrafen. De gemeente dient op basis van het Bbv (Besluit begroting en verantwoording) 7 verplichte paragrafen op te nemen in de begroting. In de paragrafen wordt als een soort van dwarsdoorsnede over alle programma's heen informatie gegeven over een aantal belangrijke thema's. Vanuit de Wet open overheid (Woo) is de verplichting ontstaan voor een extra paragraaf, de openbaarheidparagraaf.

De programma's komen in hoofdstuk 4 aan bod. Een programma is een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. In een programma is dus een bepaalde samenhang tussen de activiteiten aanwezig. In onze gemeente is ervoor gekozen om de programma-indeling gelijk te laten zijn aan de wettelijk voorgeschreven indeling in taakvelden. De programmabegroting bestaat uit 9 programma's, die in onze situatie overeenkomen met de taakvelden die vanuit het Bbv zijn voorgeschreven.

Ieder programma is onderverdeeld in producten en heeft een vaste indeling, waarin het volgende is opgenomen:

- **Ambitie:**
Hier is een korte samenvatting opgenomen van wat de ambitie is.
- **Maatschappelijk resultaat:**
Hier wordt kort aangegeven welke maatschappelijke effecten we verwachten van ons handelen.
- **Inspanning 2024:**
De verwachte inspanningen die we in 2024 gepland hebben om de gestelde ambitie c.q. het maatschappelijke resultaat te bereiken (of daar naar toe te groeien). We hebben getracht daarbij zoveel mogelijk rekening te houden met zaken die in het collegeprogramma zijn opgenomen. Bij de bovenstaande onderwerpen moet bedacht worden dat het reguliere werk niet in deze beschrijvingen is meegenomen. Er zijn dus bijvoorbeeld geen omschrijvingen opgenomen van paspoorten of omgevingsvergunningen die we afgeven, want dat is regulier werk.
- **Wat mag het kosten?**
Hier worden de kosten van het programma weergegeven, gesplitst per product.

Middels bijlagen worden enkele aspecten nog nader uitgediept of toegelicht. Een van de belangrijkste bijlagen is ongetwijfeld de bijlage 'Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen'. De begroting gaat uit van bestaand beleid en in de 'lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen' brengen we de consequenties in beeld van nieuwe beleidsvoornemens. Nieuw beleid kan noodzakelijk zijn vanuit Rijksbeleid, maar kan ook ingestoken worden vanuit prioriteiten of wensen vanuit de raad. Op de lijst nieuw beleid staan ook de vervangingsinvesteringen vermeld. Ofschoon vervanging van afgeschreven activa geen nieuw beleid is, brengen we ze toch op deze lijst in beeld omdat het vervangingsmoment vaak een goed moment is om na te denken of doelstellingen wellicht op een andere wijze beter zouden kunnen worden gerealiseerd.

De geprognosticeerde balans en het totaaloverzicht van baten en lasten met staat van incidentele baten en lasten zijn verplichte bijlagen.

Als laatste is er een bijlage met beleidsindicatoren. Voor de indicatoren wordt een beroep gedaan op bestaande cijfers, veelal vanuit de site www.waardeatjemeente.nl. Die indicatoren zijn niet altijd even actueel en daarom is het jaar vermeld waarop de indicator betrekking heeft. Indien een indicator niet beschikbaar is, wordt dit aangegeven met 'gegevens niet beschikbaar'. Naast de verplichte indicatoren voor Reusel-De Mierden zijn de vergelijkende gemiddelde indicatoren voor gemeenten tot 25.000 inwoners uit heel Nederland vermeld. Wij wijzen erop dat een eenvoudige vergelijking tussen

gemeentelijke cijfers en de landelijke gemiddelden vaak lastig zal zijn omdat verschillende gemeenten anders in elkaar steken.

COALITIEPROGRAMMA EN PRIORITEITEN

Coalitieprogramma en prioriteiten

1.1. Coalitieakkoord 2022-2026: 'Samen werken aan een vitale samenleving'

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 hebben de partijen Samenwerking Reusel-De Mierden en VVD een coalitie gevormd en hun ambities voor de jaren 2022-2026 vastgelegd in het coalitieakkoord. Met het coalitieakkoord wordt richting gegeven aan de bestuurlijke koers van de gemeente Reusel-De Mierden voor de huidige raadsperiode.

Belangrijke thema's uit het coalitieprogramma zijn:

- **Aandacht voor de schaa sprong-ontwikkelingen die in de Brainportregio op ons afkomen**
We proberen van deze krachtige economische ontwikkeling te profiteren en daarmee juist een hefboomeffect te creëren om onze samenleving een impuls te geven. We trekken daarin gezamenlijk op met andere gemeenten. Dit vergt een integrale benadering waarbij wonen, mobiliteit, economie en energietransitie zich in samenhang met elkaar ontwikkelen. Dit alles kan bijdragen aan het verhogen van de leefbaarheid in onze kernen op allerlei gebieden, zoals meer woningbouw, voorzieningen en verbeteren bereikbaarheid.
- **Behoud van leefbare kernen staat voorop**
Dat betekent dat er in elke kern voldoende woningbouw naar behoefte moet zijn, elke kern een gemeenschapshuis en basisschool moet hebben en dat de bereikbaarheid zowel in de kern als daarbuiten goed moet zijn. Nu de meeste omlidingsroutes gereed zijn gaan we echt werk maken van het weren van het zwaar vracht- en landbouwverkeer uit de kernen. In onze kernen zit veel vitaliteit en kracht die op een positieve wijze bijdraagt aan het nemen van meer verantwoordelijkheid door inwoners zelf om de leefbaarheid en het welzijn van de eigen kern te behouden. Als gemeente betekent dit dat we willen luisteren naar ideeën van inwoners en ruimte willen geven om te experimenteren om mooie dingen in onze samenleving te laten ontstaan. Dat is voor ons **'Samen Doen'**. Hierdoor wordt de eigen kracht van onze inwoners alleen maar beter benut.
- **Voorkomen is beter dan genezen**
We richten onze aandacht op preventie en vroeg-signalering en op het stimuleren van een gezonde leefstijl in het kader van vitaliteit. Hiermee willen we voorkomen dat inwoners in een situatie komen die deelname aan de maatschappij in de weg staat. Een integrale aanpak is nodig zodat de beweging van nazorg naar voorzorg vanuit alle beleidsvelden actief en met overtuiging wordt ingezet. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar onze jongeren, die hun hele toekomst nog voor zich hebben, maar ook naar onze ouderen en mensen met een beperking. **'Iedereen doet mee'**, wat ons betreft.

In de afgelopen jaren heeft het gemeentebestuur hard gewerkt om de basis op orde te krijgen, in de komende vier jaren bouwen we samen verder aan een vitale samenleving. Want dat is nodig. De coronapandemie en de huidige ontwikkelingen in de wereld vragen om een samenleving die vitaal is en kijkt naar de toekomst.

1.2. Collegeprogramma 2022-2026

Op basis van het coalitieakkoord is door het college een meerjarig uitvoeringsprogramma opgesteld in de vorm van een collegeprogramma. Het collegeprogramma bevat de nadere uitwerking op de aspecten te bereiken resultaten, inhoud en planning. De financiële uitwerking is terug te vinden in de jaarlijkse programmabegroting. Het college wil met het collegeprogramma aan de raad een leidraad bieden voor haar kaderstellende en controlerende rol.

Het college wil aanspreekbaar zijn en werken vanuit verbinding met inwoners, organisaties en ondernemers en aanwezig zijn waar de energie in de samenleving is om zaken voor elkaar te krijgen. We stellen ons ten doel ondernemerschap in de samenleving te stimuleren en kennis en ervaring te benutten. We hebben regelmatig overleg met onze verschillende partners in de kernen en vragen hen mee te denken over het gemeentelijk beleid. Zij weten doorgaans heel goed wat er in hun omgeving speelt en wat de gemeente daarin kan betekenen. Daarnaast werken we aan een goede samenwerking met andere (Kempen)gemeenten en verbonden partijen en focussen daarbij op wat we in verbinding met elkaar kunnen bereiken.

Het college wil transparant zijn en in begrijpelijke taal communiceren met de inwoners. Daarbij is persoonlijk contact altijd mogelijk maar ook onze digitale dienstverlening willen we op een goed niveau houden. We geven daarbij uitvoering aan onze servicenormen. Zo weet een inwoner wat hij of zij mag verwachten en wat hij of zij zelf kan doen om snel en goed geholpen te worden.

Op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen liggen er veel mooie plannen, zoals het centrumplan Reusel, waarvoor het bestemmingsplan nu onherroepelijk is, zodat we komende jaren ook daadwerkelijk de realisatie ter hand kunnen gaan nemen. Daarnaast biedt onze mooie groene omgeving veel uitdagingen in het samenspel tussen bedrijvigheid, recreatie en vervoer. Ook in die trajecten biedt het college aan inwoners en ondernemers de mogelijkheid om mee te denken.

Het Sociaal Domein is en blijft een aandachtspunt. Het Rijk vraagt gemeenten om steeds meer zelf op te lossen en dat is niet altijd gemakkelijk. Gelukkig hebben we in onze gemeente een groot aantal vrijwilligers die hulp wil bieden aan mensen die een steuntje in de rug nodig hebben. Dit sociale netwerk verbetert de kwaliteit van zorg en leven. Hulp dicht bij huis is belangrijk, bovendien kan het eventuele mantelzorgers en naasten ontlasten. Het is voor iedereen met een hulpvraag belangrijk om zoveel mogelijk op eigen kracht te kunnen blijven doen. Daarom gaan we samen op zoek naar wat het beste past bij de hulpvraag. Ook dat is Samen Doen.

Preventie is belangrijk om problemen in de toekomst te voorkomen. Het college zet in op tijdig signaleren en bieden van zorg, omdat dit mede ten goede kan komen aan de veiligheidsbeleving van onze inwoners. Want inwoners voelen zich in het algemeen in onze gemeente veilig en letten op elkaar. De meldingsbereidheid op het gebied van veiligheid is laag. We stimuleren onze inwoners om eerder een signaal af te geven als er zaken niet 'pluis' voelen.

Het is in het kader van vitaliteit belangrijk om jong en oud, met of zonder beperking, in beweging te krijgen. Bewegen is gezond en vergroot ook het sociale netwerk, zodat iedereen voortaan echt mee kan doen.

Het college streeft naar het gezond houden van de gemeentelijke financiën. Dat wordt steeds moeilijker doordat steeds meer nieuwe taken op het bordje van de gemeente worden geschoven en die taken ook toenemen in complexiteit. Daarbij kort het Rijk op bijbehorende budgetten. De huidige economische situatie maakt op Rijksniveau bezuinigingen noodzakelijk, terwijl gemeenten zich inspannen om van het Rijk méér middelen te ontvangen, zodat taken en middelen weer meer met elkaar in evenwicht komen. Samen met oplopende kostenniveaus op heel veel terreinen, maakt dat we voor immens grote uitdagingen staan om de begroting de komende jaren sluitend te houden c.q. te krijgen.

Het college vertrouwt erop dat het collegeprogramma 2022-2026 en de uitwerking daarvan in de voorliggende programmabegroting 2024-2027 een goede basis biedt om in de komende vier jaren samen verder te bouwen aan een vitale samenleving en de doelstellingen uit het coalitieakkoord in concrete daden om te zetten. Ontwikkelingen in en buiten onze gemeente leiden niet zelden tot doorkruising van plannen en beperkingen in de realisatiemogelijkheden. Daar zullen we flexibel op moeten inspelen indien en voor zover dat mogelijk is.

UITGANGSPUNTEN EN BEGROTINGSBEELD 2024-2027

Uitgangspunten en begrotingsbeeld 2024-2027

2.1. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten geformuleerd, die bij de samenstelling van de begroting 2024-2027 worden gehanteerd. Vanzelfsprekend sluiten deze zoveel mogelijk aan bij de uitgangspunten, zoals die in voorgaande jaren zijn vastgesteld. Wij volstaan hier met een korte opsomming:

1. Bestaand beleid uit de begroting 2023-2026 inclusief inflatie

Het vertrekpunt voor het opstellen van de begroting wordt gevormd door ongewijzigd beleid zoals opgenomen in de begroting 2023-2026. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met prijsontwikkelingen (inflatie). De meicirculaire houdt inflatiecijfers aan voor de berekening van de hoogte van de algemene uitkering. Het is dan ook voor de hand liggend om in de meerjarenbegroting dezelfde percentages te hanteren. In de meicirculaire is de inflatie 3,0% voor materiële zaken, 3,9% voor overheid en 5,2% voor lonen.

2. Personeelsbudget

In de begroting 2024-2027 zal de huidige formatieomvang het uitgangspunt zijn voor de raming van de personeelsbudgetten (exclusief nieuw beleid). De loonkostenontwikkeling op basis van de CAR/UWO zal gevolgd moeten worden. Tevens zijn de algemene salariskostenontwikkelingen van invloed op de personeelskosten. Bij de meerjarige berekeningen van de loonkosten gaan wij uit van het stijgingspercentage zoals is opgenomen in de meicirculaire 2023.

3. Rente

A. Omslagrente (= rente die aan taakvelden toegerekend wordt)

De omslagrente dient te worden berekend aan de hand van de geraamde rentelasten en de geraamde boekwaarden van investeringen, afgerond op een veelvoud van 0,5%. De omslagrente bedraagt 0,5% en de berekening treft u aan in paragraaf 3.4.

B. Rente toe te rekenen aan alléén de grondexploitatie

In onze gemeente is de grondexploitatie (net als alle andere activa) gefinancierd door een mix van vreemd vermogen (geldleningen) en eigen vermogen (reserves). Echter, aan de grondexploitatie mag op basis van het Bbv (Besluit begroting en verantwoording) géén rente worden toegerekend over het eigen vermogen. Dit betekent dat op de gemiddelde rente, zoals die hiervoor bij A. is berekend, nog een correctie moet worden toegepast naar rato van de verhouding tussen vreemd vermogen en totaal vermogen van de gemeente.

4. Algemene uitkering

In de begroting 2024-2027 is de algemene uitkering opgenomen op basis van de meicirculaire 2023.

5. Belastingen en heffingen

Ten aanzien van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing wordt een kostendekkende tariefstelling aangehouden. In de raadsvergadering van 14 november zal waarschijnlijk een nieuw rioleringsplan (Visie Water en Rioleringsplan) ter vaststelling voorliggen bij uw raad. Op dit moment zijn de ramingen van de rioleringslasten en de voorlopige tarieven voor de rioolheffing gebaseerd op het huidige ('oude') Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (VGRP). Uiteindelijk zullen de tarieven echter bepaald gaan worden op basis van de nieuwe visie.

Voor de OZB-opbrengst gaan wij in de komende begrotingsperiode voornamelijk uit van een correctie met het inflatiepercentage (naar huidige inschatting 3,9%). Mogelijk is een extra verhoging van de OZB in latere jaren noodzakelijk om te komen tot een sluitende begroting.

Behalve de inflatieaanpassing vindt zoals altijd aanpassing plaats op basis van de waardeontwikkeling. Om te kunnen komen tot een gelijkblijvende opbrengst zal bij dalende waardes sprake zijn van hogere tarieven en bij stijgende waardes zal sprake zijn van een daling van de tarieven.

Ook is gerekend met een toename van het areaal, hetgeen geen invloed heeft de hoogte van het tarief, maar wel leidt tot een hogere opbrengstenraming.

Toeristenbelasting

Voor de Toeristenbelasting heeft de raad bij amendement besloten om het tarief niet jaarlijks te verhogen met het inflatiepercentage maar eens in de paar jaren met iets grotere stappen verhogingen te verwerken, voor het eerst ingaande het jaar 2025. Het tarief 2024 wordt dus gehandhaafd op € 1,60 per overnachting.

Woonforensenbelasting

Ook voor de Woonforensenbelasting gaan wij uit van een inflatiecorrectie van 3,9%.

Leges

Voor de leges geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid. Winst maken op samenhangende groepen van leges is niet toegestaan. Vooralsnog wordt alleen gerekend met inflatiecorrectie (3,9%), maar vanuit het uitgangspunt van kostendekkendheid kunnen sommige tarieven tot andere uitkomsten leiden, omdat dan ook indexeringen van salarissen moet worden meegenomen.

6. Basisgegevens

Voor de aantallen inwoners en woningen vormen de werkelijke aantallen per 1 januari 2023 het uitgangspunt. Ramingen voor aantallen inwoners en woningen worden gebaseerd op globale inschattingen vanuit ervaringsgegevens. Bovendien wordt voor iedere begrotingscyclus de uitgangssituatie bepaald op de laatst bekende werkelijke aantallen. Er wordt voor het aantal woningen niet gekeken naar bijvoorbeeld concrete woningbouwplannen en de status van die plannen. De financiële impact van dit soort relatief geringe inschattingsafwijkingen zijn dermate klein, dat het niet lonend is om veel tijd te steken in een verdere nauwkeurigheid van de schattingen. Als concrete bouwprojecten zover gevorderd zijn dat deze in het begrotingsjaar gereed zijn, wordt daar rekening mee gehouden indien dat substantieel afwijkt van de reguliere inschattingen.

2.2. Methodiek

De meerjarenbegroting wordt op basis van lopende prijzen vastgesteld. Dit wil zeggen dat in de verschillende jaren de verwachte inflatie, loonontwikkelingen en inkomensmutaties verwerkt zijn. Resultaat is een begroting die een reëler inzicht in het meerjarenperspectief geeft.

De begroting maakt onderscheid tussen structurele en incidentele middelen. Structurele middelen zijn jaarlijks terugkerende middelen. Incidentele middelen zijn eenmalig of voor een beperkt aantal jaren terugkerende middelen en welke naar hun aard in elk geval een zeker eindmoment hebben. Om het huishoudboekje van de gemeente gezond te houden is het van belang om de jaarlijks terugkerende lasten te kunnen betalen uit de jaarlijks terugkerende inkomsten. Dat heet dan een structureel en reëel sluitende begroting.

Uitgangspunt is dat de begroting bestaat uit structurele lasten en baten. Incidenteel is de uitzondering en de uitzondering moet altijd goed gemotiveerd worden. Verder is vooral de aard van de last (of baat) bepalend voor de vraag of sprake is van incidenteel of structureel. Als tweede uitgangspunt is ook de looptijd van de last (of baat) van belang. In zijn algemeenheid geldt dat een langere looptijd eerder aanleiding geeft om een last of baat als structureel te (moeten) beschouwen.

2.3. Begrotingsbeeld

De meerjarenbegroting laat het volgende begrotingsbeeld zien (inclusief nieuw beleid).

Bedragen in €	2024	2025	2026	2027
Structureel saldo	51.271	-336.791	-2.215.500	-2.184.461
Incidenteel saldo	-596.500	-152.000	-81.000	-47.000
TOTAAL SALDO	-545.229	-488.791	-2.296.500	-2.231.461

Voor een verklaring van de verschillen verwijzen wij naar de analyse daarvan in bijlage 1 van deze programmabegroting. In bijlage 4 is een overzicht van baten en lasten per programma opgenomen en in bijlage 5 een nadere toelichting bij het incidentele saldo.

PARAGRAFEN

3.1 Bedrijfsvoering

3.1.1. Inleiding

De afdeling Bedrijfsvoering heeft een belangrijke rol in het ontzorgen van de organisatie in de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente. Het ondersteunt de primaire processen, dienstverlening aan burgers en beleids- en bestuurlijke processen. Wij streven naar een bedrijfsvoering die zodanig is ingericht, dat de uitvoering van de programmabegroting door de ambtelijke organisatie op een zo efficiënt mogelijke wijze kan gebeuren. In deze paragraaf geven we inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen en ambities in 2024 op het gebied van bedrijfsvoering.

De belangrijkste ambities vanuit de raad en het college met betrekking tot de bedrijfsvoering zijn:

- Vergroten van de bestuurskracht;
- Samen Doen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie;
- Verbeteren van de communicatie;
- Adequate en zorgvuldige dienstverlening;
- Financiële huishouding gemeente op orde.

3.1.2. Vergroten van de bestuurskracht

Als kleine gemeente is de zeggenschap in de regio, richting provincie, het rijk en ook internationaal beperkt. Daarom is het voor Reusel-De Mierden belangrijk om continu de samenwerking met anderen op te zoeken om haar doelen te bereiken en onze inwoners beter te vertegenwoordigen in de regio, richting de provincie, het rijk en internationaal. Dit doen we door kansen te benutten van (internationale) samenwerking met aangrenzende gemeenten. Internationaal blijven we deelnemen aan Benego (Belgisch Nederlands grensoverleg). Daarnaast werken we zoveel mogelijk samen op gebieden waar dit de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners ten goede komt, gebaseerd op drie pijlers: kwaliteit, efficiency en het voorkomen van kwetsbaarheid. Tot slot zijn we sinds 2022 aangesloten bij de K-80 (kleine gemeentes) met als doel een grotere stem richting het Rijk te hebben en vinden er samenwerkingsvormen op allerlei gebied plaats met andere Kempengemeenten.

3.1.3. Samen Doen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie

Samen Doen is een begrip binnen onze manier van werken. Voor veel van onze medewerkers is het onderdeel van hun dagelijks werk. Samen met onze inwoners hebben we al veel projecten op kunnen pakken en dit zal ook in 2024 een vervolg krijgen. Doorontwikkeling van Samen Doen is en blijft belangrijk om nog beter te kunnen voorzien in wat onze inwoners van ons nodig hebben. Na de coronaperiode heeft het gedachtengoed van Samen Doen in 2023 binnen onze organisatie hernieuwd de aandacht gekregen. Hier gaan we ook in 2024 mee verder.

3.1.4. Verbeteren van de communicatie

In 2024 blijft de focus op proactieve communicatie. Voor doorlopende optimalisatie van de website vragen we onze inwoners naar hun ervaring en mening over begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Door toevoeging van nieuwe tools, zoals ReadSpeaker (voorleessoftware in meerdere talen), en nieuwe communicatiemiddelen, zoals een podcast, aan het communicatiearsenaal vergroten we de bereikbaarheid van onze gemeentelijke communicatie. Ook bieden we onze communicatie daarmee op een toegankelijke manier aan 'nieuwe' groepen inwoners (anderstaligen, inwoners met een leesbeperking, jongeren). We zijn altijd op zoek naar nieuwe manieren om te laten zijn wie we zijn, waar we voor staan en wat we doen. Zodat we enerzijds vernieuwend blijven en anderzijds aanhaken bij en tegemoet blijven komen aan de behoefte van de inwoners.

3.1.5. Adequate en zorgvuldige dienstverlening

In 2024 geven we een vervolg aan het uitvoeringsprogramma dienstverlening. Per team staan hierop actiepunten om de goede dienstverlening te behouden en verbeterpunten door te voeren. Zo proberen we nog meer invulling te geven aan de visie op dienstverlening, waarbij we net dat stapje extra willen zetten. Ook blijven wij de digitale ontwikkelingen volgen om blijvend te voldoen aan de wens van de inwoner om zaken snel en eenvoudig vanuit huis te regelen. Deze dienstverlening blijft uiteraard ook fysiek vanuit het gemeentehuis mogelijk.

3.1.6. Financiële huishouding

De meerjarige financiële doorkijk in de voorliggende begroting geeft een substantieel ander beeld dan dat van de begroting 2023-2026. Uitsluitend het jaar 2024 is structureel sluitend met een klein positief saldo. De jaren daarna laten oplopende tekorten zien. Grote kostenstijgingen, zoals onder meer voor de energiekosten en de doorwerking van de CAO in de personele lasten, zijn daar debet aan. Ook het robuuster maken van de organisatie trekt een wissel op het financiële beeld.

Wij rekenen erop dat het Rijk mogelijkheden vindt om vanaf 2026 de gemeentefondsuitkering meer in verhouding te brengen met het takenpakket van de gemeenten. Maar ook voor onze eigen organisatie staan we voor de uitdaging om voor de jaren na 2024 te kijken naar beperking van lasten en waar mogelijk verhoging van inkomsten.

3.1.7. Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging betreft het totale pakket aan maatregelen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de gemeentelijke informatiesystemen te waarborgen. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht, het uniforme normenkader informatiebeveiliging voor de gehele Nederlandse overheid. Na het vaststellen van dit nieuwe beleid, heeft de gemeente in samenwerking met de andere Kempengemeenten, de GRSK en KempenPlus, een informatiebeveiligingsplan opgesteld waarin actiepunten zijn opgenomen die voortkomen uit de BIO. Daarnaast wordt een ISMS (Information Security Management System) ingericht, zodat inzichtelijk wordt gemaakt welke risico's we lopen en verbeterplannen kunnen worden opgesteld. De gemeente verantwoordt zich jaarlijks aan de gemeenteraad en betrokken ministeries over informatiebeveiliging via het verantwoordingsstelsel ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit).

Omdat een van de belangrijkste factoren die van invloed is op de mate van informatieveiligheid de factor 'mens' is, wordt er veel tijd gestoken in bewustwording onder medewerkers. Om dit te kunnen realiseren wordt begin 2024 een nieuw bewustwordingsplatform in gebruik genomen. Het blijft namelijk belangrijk om medewerkers voortdurend te trainen op actuele beveiligingsrisico's, het veilig omgaan met informatiesystemen, toegangsbeheer en ze te leren waar ze op moeten letten, zodat we grote incidenten hopelijk kunnen voorkomen.

3.1.8. Personeel & Organisatie

Binnen diverse onderdelen van onze organisatie is sprake van een flinke werkdruk. We merken dat we op verschillende onderdelen steeds maar aan het prioriteren zijn en aan verschillende belangrijke taken niet toekomen. Ook het leidinggevend kader wordt steeds meer de inhoud in gezogen door het grote aantal taken wat er ligt vanuit de wetgever, provincie en vanuit raad en inwoners. Hierdoor komen zij niet toe aan taken op het gebied van organisatieontwikkeling en strategische trajecten die nodig zijn binnen onze organisatie. Onder leiding van een extern bureau hebben we het afgelopen jaar gekeken wat er nodig is aan personeel binnen onze organisatie om alle taken, vragen, verzoeken e.d. van de diverse doelgroepen die een beroep doen op onze gemeente te kunnen realiseren. De financiële uitwerkingen van dit onderzoek zijn verwerkt in deze begroting. Daarmee hebben we ook de capaciteit om het eerder aangegeven binden en boeien verder uit te werken en het projectmatig werken goed op de kaart te zetten. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de bijlage "nieuw beleid".

Sinds 1 januari 2023 is P&O weer onderdeel van onze gemeente. Als gevolg van een nieuw E-HRM systeem hebben de eerste maanden vooral in het teken gestaan van deze implementatie. In 2024 blijven wij inzetten op het invullen van openstaande vacatures en 'binden en boeien' teneinde uitstroom te voorkomen. Hierbij blijven wij op zoek naar nieuwe manieren van werven, zoals deelname aan de Open Bedrijvendag. Daarnaast zetten we de eerste stappen met betrekking tot vitaliteit, de overgang naar de landelijke functieprofielen (HR21) en strategisch HR-beleid. Met betrekking tot vitaliteit vindt u een uitgebreidere toelichting in bijlage 2. Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2024-2027.

3.1.9. Personeelsbudget

Onderstaand een overzicht van het begrote personeelsbudget per 1 januari 2024, zoals dat in deze meerjarenbegroting is opgenomen:

Organisatieonderdeel / team:	Loonkosten inclusief sociale lasten				
	Bedragen in €	2024	2025	2026	2027
Gemeenteraad		252.000	265.000	293.000	308.000
Burgemeester en wethouders		455.000	479.000	503.000	530.000
Griffie		141.000	148.000	164.000	172.000
Gemeentesecretaris		146.000	154.000	170.000	179.000
<u>Afdeling Ontwikkeling en Dienstverlening</u>					
Hoofd afdeling Ontwikkeling en Dienstverlening		124.000	130.000	137.000	144.000
Team Maatschappelijke en Ruimtelijke ontwikkeling		2.590.000	2.725.000	2.866.000	3.015.000
Team Ruimtelijk beheer		1.146.000	1.206.000	1.268.000	1.335.000
Team Externe dienstverlening		685.000	720.000	757.000	797.000
<u>Afdeling Bedrijfsvoering</u>					
Hoofd afdeling Bedrijfsvoering		124.000	130.000	137.000	144.000
Team Personeel en Organisatie		128.000	134.000	141.000	149.000
Team Concern en control		1.431.000	1.506.000	1.584.000	1.666.000
Team Interne dienstverlening		744.000	783.000	824.000	867.000
Totale loonkosten inclusief sociale lasten		7.966.000	8.380.000	8.844.000	9.306.000

3.1.10 Gebruik gemeentehuis

In 2024 worden de mogelijkheden onderzocht wat te doen met de vrijgekomen ruimtes na afronding van de nieuwe Kei. Tegelijkertijd is dit een natuurlijk moment om het gebruik van het gemeentehuis als geheel te analyseren en daar waar mogelijk te optimaliseren. Doel is en blijft een toegankelijk gemeentehuis voor onze inwoners te hebben en te houden.

3.2 Lokale heffingen

3.2.1. Algemeen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De uitvoering van gemeentelijk beleid raakt daarmee elke burger, bedrijf of instelling direct in zijn/haar portemonnee. Zij wensen -terecht- waar voor hun geld. Lokale belastingen en heffingen staan dan ook sterk in de belangstelling. Het doel van deze paragraaf is om integraal informatie te geven over alles wat met lokale heffingen te maken heeft.

3.2.2. Geraamde opbrengsten

Een totaaloverzicht van de opbrengsten belastingen en heffingen.

Soort	Bedragen in €	Rekening		Begroot			
		2022	2023*	2024	2025	2026	2027
Onroerende zaakbelasting		2.918.000	3.012.000	3.147.000	3.192.000	3.238.000	3.285.000
Toeristenbelasting		139.000	140.000	145.000	149.000	152.000	156.000
Woonforensenbelasting		29.000	27.000	27.000	28.000	28.000	28.000
Afvalstoffenheffing		769.000	780.000	919.000	947.000	975.000	1.005.000
Rioolheffing		1.381.000	1.503.000	1.467.000	1.517.000	1.577.000	1.640.000
Marktgeden		33.000	38.000	38.000	38.000	39.000	39.000
Leges omgevingsvergunningen		883.000	605.000	615.000	620.000	626.000	634.000
Leges bestemmingsplannen		24.000	73.000	74.000	75.000	76.000	77.000
Overige leges (burgerzaken, rijbewijzen, reisdocumenten, bijzondere wetten enz.)		326.000	130.000	173.000	175.000	177.000	179.000
Totaal		6.502.000	6.308.000	6.605.000	6.741.000	6.888.000	7.043.000

* Inclusief nieuw beleid en begrotingswijzigingen

Doordat onderliggende aantallen in de loop van de tijd wijzigen, zijn de bedragen in bovenstaande tabel niet altijd te herleiden naar een bijstelling met het inflatiepercentage van 3,9%.

3.2.3. Ontwikkelingen

Wet Waardering onroerende zaken (WOZ)

De WOZ-waarde wordt vastgesteld naar het waardepeil per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het belastingjaar. In 2024 wordt de waarde dus vastgesteld naar het peil van 1 januari 2023. Volgens de voorlopige waarden 2024 is er nog steeds sprake van een waardeinstijging Deze is echter veel lager dan vorig jaar. Wat al die ontwikkelingen precies gaan betekenen voor de OZB-tarieven is nog niet duidelijk.

Het aantal bezwaar- en beroepsprocedures is in 3 jaar tijd verdrievoudigd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de no cure-no-pay bureaus. Vanuit het Rijk wordt gekeken naar maatregelen om deze stroom van bezwaarschriften te beteugelen.

Leges

De kostendekkendheid van de legestarieven wordt jaarlijks gevolgd. Tevens wordt er nadrukkelijker gekeken of alles wat doorberekend kan worden, ook daadwerkelijk via de leges wordt verhaald. Het is niet toegestaan dat de gemeente winst maakt op legesopbrengsten. Daarmee wordt rekening gehouden bij de bepaling van de tarieven. In 2021 is in het kader van een afstudeerstage een methodiek ontwikkeld om de kosten en opbrengsten van de leges nauwkeuriger in kaart te brengen. Wij hebben deze systematiek ten behoeve van de begroting 2024 zo veel mogelijk gebruikt. Voor het grootste deel van de legesopbrengsten (en dus ook voor de daaraan ten grondslag liggende kosten) is de Omgevingswet erg belangrijk. De ingangsdatum van de nieuwe Omgevingswet is 1 januari 2024. Dat maakt het lastig om voor 2024 nu al nauwkeurige inschattingen te maken van aantallen vergunningen en daarmee verband houdende kosten.

In de kosten, die ten grondslag liggen aan de legestarieven wordt rekening gehouden met de te betalen BTW én met de overheadkosten. De overheadkosten en de BTW worden niet geraamd en verantwoord op de programma's en producten. De overhead wordt centraal inzichtelijk gemaakt op het

taakveld 'overhead' in de begroting. Zoals bij dat taakveld is beschreven, worden de overheadkosten extracomptabel bepaald ten behoeve van de tariefbepaling. De systematiek, welke daarvoor wordt gebruikt, is beschreven in de 'Financiële Verordening' en komt erop neer dat de overheadkosten worden verdeeld naar rato van het aantal uren dat aan een product wordt besteed.

Berekening kostendekkendheid leges	Bedragen in €
<i>(kosten incl. overhead)</i>	
Omgevingsvergunningen	382.584
Bestemmingsplannen	183.057
Burgerzaken c.a.	145.767
Overige	159.608
Totaal lasten	871.016
Opbrengst leges	861.299
Dekkingspercentage	98,88%

3.2.4. Beleid en tariefstelling

Algemene uitgangspunten

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De gemeentelijke belastingen en heffingen zijn de belangrijkste, door de gemeente te beïnvloeden, inkomstenbronnen. Bij de riool- en afvalstoffenheffing en de leges is 100% kostendekking het uitgangspunt. De tarieven worden dus bepaald door de raming van de kosten. De overige tarieven stijgen in beginsel met het inflatiepercentage van 3,9%, waarmee ook in de algemene uitkering wordt gerekend.

OZB-tarieven

Het OZB-tarief wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. De nieuwe WOZ-waardes voor 2024 zijn nog niet allemaal bekend. Bij de definitieve vaststelling van de verordeningen met de tarieven voor 2024 zullen de tarieven uiteraard aangepast worden aan de waardemutaties (lagere tarieven bij een waardestijging of hogere tarieven bij een waardedaling). Voor de OZB-opbrengst wordt in deze begroting uitgegaan van een aanpassing met inflatiecorrectie (3,9%) alsmede met een toename van het areaal.

Tarief afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing 2024 worden de ervaringen van de afgelopen jaren meegenomen bij het vaststellen van de nieuwe tarieven.

De tarieven voor 2024 worden zoals gebruikelijk in de raadsvergadering van december vastgesteld. Op basis van huidige inzichten gaan we uit van € 3,35 (was € 3,10) voor een tariefzak voor restafval en € 2,48 per lediging (was € 2,30) van een 140-liter GFT-container. Het vastrecht stijgt naar € 120,96 (was € 96,24).

Berekening kostendekkendheid	Bedragen in €
Afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	939.348
Inkomsten taakveld excl. heffingen	272.551
Netto kosten taakveld	666.797
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	69.465
BTW en Vpb	183.125
Totale kosten	919.387
Opbrengst heffingen	919.339
Dekkingspercentage	99,99%

Tarief rioolheffing

Voor de rioolheffing geldt als algemene regel dat de lasten worden gebaseerd op het Programma Water en Riolering 2024-2028, de opvolger van het VGRP. Het verschil tussen lasten en baten wordt geëgaliseerd via de egalisatievoorziening riolering. Zodoende worden grote pieken en dalen in de tarieven voorkomen.

Omdat de planning is dat de nieuwe Visie Water en Riolering pas na de vaststelling van de begroting door uw raad zal worden vastgesteld, zijn de ramingen en tariefberekening in de nu voorliggende begroting nog gebaseerd op het bestaande ("oude") VGRP. Op basis daarvan wordt voor 2024 een tarief voorgesteld van € 2,12 per m³ (was in 2023 € 1,98). De stijging van 2023 naar 2024 is hoger dan de inflatiecorrectie van 3,9%. Dat komt vooral door gewijzigde kosten, die nodig zijn om het rioolareaal op voldoende niveau te houden.

In december 2023 komt de Visie Water en Riolering 2024-2028, de opvolger van het VGRP, in de raad. Hierbij zullen ook nadrukkelijker de nieuwe wettelijke taken met betrekking tot de watertaken worden betrokken. Het bredere takenpakket heeft ook gevolgen voor de Verordening Rioolheffing. In 2024 zal er in samenhang met het nieuwe Rioleringsplan een onderzoek plaatsvinden, waarbij gekeken wordt of de huidige systematiek van heffen (gebaseerd op het waterverbruik) nog voldoende aansluit op het uitgebreide takenpakket. Ook speelt mee dat er momenteel te veel afwijkende gevallen zijn (zoals eigen waterwinningsinstallaties) die de uitvoering van de rioolheffing complexer maken.

Berekening kostendeckendheid	Bedragen in €
Rioolheffing	
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	1.097.001
Inkomsten taakveld excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	1.097.001
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	246.057
BTW	167.203
Totale kosten	1.510.261
Opbrengst heffingen	1.473.400
Onttrekking egalisatievoorziening riolering	36.861
Totaal inkomsten	1.510.261
Dekkingspercentage	100,00%

Voorzieningen riolering en afvalstoffenheffing

Voor de rioolheffing en voor de afvalstoffenheffing bestaan egalisatievoorzieningen waaraan eventuele overschotten in de opbrengsten worden toegevoegd of waaruit eventuele tekorten worden gedekt. Kosten en opbrengsten worden dus verevend.

In de begroting lijken de opbrengsten de uitgaven te overstijgen. Dat komt doordat de BTW-component en de overhead wel worden doorberekend middels de tarieven, maar niet worden geraamd en verantwoord op deze producten.

Toeristenbelasting en woonforensenbelasting

Voor de Toeristenbelasting heeft de raad in 2021 bij amendement besloten om de tarieven niet jaarlijks met de inflatiecorrectie aan te passen, maar periodiek te verhogen met iets grotere stappen, voor het eerst ingaande 2025. Voor 2024 blijft het tarief dan gelijk aan het tarief in 2023, derhalve € 1,60 per overnachting.

Voor het tarief voor de Woonforensenbelasting houden we rekening met inflatiecorrectie van 3,9%. Omdat de waarde hier mede bepalend is voor het tarief, kunnen we het exacte tarief nu nog niet melden.

3.2.5. Lokale lastendruk 2024 per huishouden

Uitgangspunten:

- OZB: gemiddelde woningwaarde € 413.000 (schatting), tarief eigenaren 0,0795% (schatting op basis tarief 2023, gecorrigeerd voor gemiddelde stijging woningwaarde en inflatie);
- Afval: 7,5 GFT-ledigingen à € 2,48 + 3 restafvalzakken à € 3,35 + vastrecht € 120,96;
- Riool: 125 m³ waterverbruik à € 2,12.

Op basis van de meest actuele gegevens is een inschatting gemaakt van de basisgegevens, zoals gemiddelde woningwaarde, aantal GFT-ledigingen en afvalzakken en gemiddeld waterverbruik. De gegeven uitgangspunten leiden tot het volgende beeld van de gemiddelde belastingdruk per huishouden:

<i>Bedragen in €</i>	Werkelijk 2022*	Raming 2023*	Raming 2024
Onroerende zaakbelastingen eigenarengedeelte	337,82	318,95	328,34
Afvalstoffenheffing	122,22	122,42	149,61
Rioolheffing	242,50	263,34	265,00
Totaal per huishouden	702,54	704,71	742,95

*Werkelijk 2022 en raming 2023 afkomstig uit respectievelijk jaarstukken 2022 en het raadsvoorstel belastingtarieven 2023 (RA 22.088).

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.3.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit (de middelen waarover de gemeente beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en het totaal aan gekwantificeerde risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen, verzekeringen zijn afgesloten of waar ook anderszins geen beheersmaatregelen tegenover staan.

Voor de raad is het weerstandsvermogen van belang omdat er nooit een situatie zal zijn, waarin geen risico's meer bestaan. De raad moet vanuit de kaderstellende en controlerende taak inzicht hebben in de ruimte die er is om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Als die ruimte onvoldoende groot is, moeten aanvullende maatregelen genomen worden.

3.3.2. Beleid

Bij raadsbesluit van 7 juli 2020 is de nota 'Reserves, voorzieningen & afschrijvingsbeleid' herzien. Hierin zijn onder andere regels opgenomen over hoe om te gaan met reserves en voorzieningen en op welke wijze afschrijving plaatsvindt op activa. In het kader van deze paragraaf is van belang dat in het beleid is bepaald dat de algemene reserve bestaat uit 2 delen:

- Een niet besteedbaar deel wat nodig is ter dekking van de gekwantificeerde risico's, vermenigvuldigd met de vastgestelde ratio (1,8);
- Een vrij besteedbaar deel.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. Algemene reserve
- b. Post onvoorzien
- c. Onbenutte belastingcapaciteit
- d. Begrotingsruimte

Ad a. Algemene reserve

De stand van de algemene reserve per 31-12-2022 bedroeg € 12.624.000 en dat bedrag wordt uitgesplitst in:

- Niet besteedbaar ter afdekking van risico's (incl. ratio)	€ 2.956.000
- Vrij besteedbaar	€ 9.668.000

Op basis van deze begroting bedraagt het niet besteedbare deel t.b.v. het weerstandsvermogen € 2.956.000, waardoor het vrij besteedbare deel wijzigd in € 9.668.000.

Voor de bepaling van het niet besteedbare deel van de algemene reserve zijn de regels toegepast uit het in juli 2020 vastgestelde beleid op dit gebied. De gekwantificeerde risico's, zoals die in deze paragraaf zijn beschreven, belopen een bedrag ad € 1.642.000. Dat bedrag vermenigvuldigen we op basis van het in juli 2020 vastgestelde beleid met een factor 1,8, hetgeen tot een bedrag leidt van afgerond € 2.956.000.

De bestemmingsreserves laten we buiten de berekening van de weerstandscapaciteit omdat daar een concreet bestedingsdoel tegenover staat en die bedragen specifiek daarvoor zijn gereserveerd.

Ad b. Post onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post onvoorzien opgenomen ter grootte van € 13.000 (€ 1 per inwoner), bedoeld voor bijzondere, niet voorziene kosten.

Ad c. Onbenutte belastingcapaciteit

De omvang van de belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijk te verwachten opbrengst en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren wanneer zij een beroep doet op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm). Volgens die norm moeten de afvalstoffenheffing en het rioolrecht kostendekkend zijn. Dat uitgangspunt hanteren wij ook. Dan blijft de onbenutte capaciteit van de onroerende zaakbelasting over. Op basis van de meest recente gegevens geldt daarvoor een factor van 0,1614% van de totale WOZ-waarde, hetgeen resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit voor Reusel-De Mierden van afgerond € 1,641 miljoen.

Ad d. Begrotingsruimte

Indien sprake is van een positief totaal begrotingssaldo wordt dit meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar die in principe direct verkoopbaar zijn. Van de omvang van de stille reserves is de volgende indicatie te geven:

Object	Oppervlak	Boekwaarde	Aanduiding boekwaarde	Waarde	Basis waardeberekening	Vershil
Landbouwgrond, geliberaliseerde pacht	40,1016 ha	€ -		€ 3.609.144	401.016m ² x € 9,00	€ 3.609.144
Landbouwgrond, vaste pacht	104,66 ha	€ -		€ 4.709.700	1.046.600 m ² x € 9,00 x 0,5	€ 4.709.700
Bossen, visvijver, landschapelementen	950 ha	€ -		€ 8.075.000	9.500.000 m ² x 0,85	€ 8.075.000
Gemeentehuis/bibliotheek		€ 1.917.589	Boekwaarde 31-12-2022	€ 3.316.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 1.398.411
Gemeentewerf		€ -	Boekwaarde 31-12-2022	€ 488.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 488.000
Sportzaal Den Houtert Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2022	€ 701.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 701.000
Sporthuis Reusel		€ 1.996.487	Boekwaarde 31-12-2022	€ 2.435.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 438.513
Brede School Plus Lage Mierde (Opstap+Ster)		€ 2.238.537	Boekwaarde 31-12-2022	€ 2.898.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 659.463
Basisschool De Akkerwinde Hooge Mierde		€ 463.474	Boekwaarde 31-12-2022	€ 1.375.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 911.526
Basisschool St. Clemens Hulsel		€ 2.048	Boekwaarde 31-12-2022	€ 567.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 564.953
Basisschool De Torelaar Reusel		€ 254.483	Boekwaarde 31-12-2022	€ 1.257.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 1.002.517
Basisschool De Leilinde Reusel		€ 1.472.358	Boekwaarde 31-12-2022	€ 3.112.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 1.639.642
Basisschool De Klimop Reusel		€ 1.128.391	Boekwaarde 31-12-2022	€ 1.432.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 303.609
CC De Kei Reusel		€ 44.706	Boekwaarde 31-12-2022	€ 834.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 789.294
Brandweerkazeme Reusel		€ 131.128	Boekwaarde 31-12-2022	€ 357.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 225.872
Sportpark Den Hoek Reusel		€ 493.353	Boekwaarde 31-12-2022	€ 2.580.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 2.086.647
Sportpark De Leeuwerik Hooge Mierde		€ 190.129	Boekwaarde 31-12-2022	€ 610.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 419.871
Sportpark D'n Daalacker Lage Mierde		€ 24.903	Boekwaarde 31-12-2022	€ 658.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 633.097
Sportpark 't Kantje Hulsel		€ 59.226	Boekwaarde 31-12-2022	€ 569.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 509.774
Gildeterrein Broekkant Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2022	€ 182.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 182.000
Woning Sportpark 1 Reusel		€ -	Boekwaarde 31-12-2022	€ 445.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 445.000
Kinderdagverblijf Dooleg Reusel		€ 122.620	Boekwaarde 31-12-2022	€ 303.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 180.380
Terrein voormalige werf Denestraat		€ -	Boekwaarde 31-12-2022	€ 94.000	WOZ-waarde 1-1-2022	€ 94.000
Gronden Kleine Hoeven voormalige fase 2		€ 850.000	Boekwaarde 31-12-2022	€ 850.000	taxatie 2017	€ -
		€ 11.389.431		€ 41.456.844		€ 30.067.413

De stille reserves hebben dus een omvang van afgerond € 30 miljoen. Het is op basis van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) niet toegestaan om een waarde aan stille reserves toe te kennen en die waarde vervolgens mee te rekenen in de reservepositie. De reservepositie kan vanuit de stille reserves dus alleen toenemen door deze stille reserves om te zetten in geld (te gelde maken middels verkoop). Dat neemt niet weg dat in relatie tot de capaciteit om onverhoopte tegenvallers op te vangen de stille reserves wel een betekenis hebben. Daarbij onderkennen we het gegeven dat bijvoorbeeld landbouwgronden gemakkelijker te gelde te maken zijn dan bijvoorbeeld een schoolgebouw.

3.3.3. Risico's

De samenloop van risico's is een ander aspect van het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen (=weerstandsvermogen). Inventariseren van risico's, een inschatting maken van de kans op deze risico's en het beheersen en managen van risico's is hierbij van wezenlijk belang.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de risico's in het licht van het weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit kan dan afgezet worden tegen de samenloop van de geïnventariseerde risico's, zodat 'beoordeeld' kan worden of het weerstandsvermogen afdoende is. De vertaling van deze risico's in bedragen is gebaseerd op inschattingen. Indien er sprake is van nauwkeurige berekeningen van concrete verplichtingen is vorming van voorzieningen nodig.

Deze paragraaf geeft dan ook geen raming van budgetten die worden aangehouden om tegenvallers op te vangen, maar slechts een indicatie van het vermogen om tegenvallers op te kunnen vangen. Dat vermogen zit dan vooral in de reserves.

De gemeente Reusel-De Mierden raamt altijd zo reëel mogelijk. Het blijven echter ramingen, zodat er altijd een risico is, dat de werkelijkheid anders is dan de ramingen. Wij achten dat risico niet dusdanig dat daarmee in de sfeer van weerstandsvermogen rekening moet worden gehouden.

Reëel ramen betekent echter ook dat er geen 'lucht' in de ramingen zit 'voor het geval dat'. Als bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld inbraakschade, verzekerd zijn, dan ramen wij geen kosten voor die schade, óók niet voor een eventueel (beperkt) eigen risico. Mochten zich dan onverhoopt toch schades voordoen, dan kunnen ramingen dus tekort schieten. Daarover wordt dan gerapporteerd via bestuursrapportages.

Hetzelfde geldt voor bijzondere omstandigheden. Zo kunnen extreme weersomstandigheden tot extra kosten leiden (extra gladheidbestrijding, stormschades enz.). Gelet op onze ervaringen achten wij het niet nodig om op dit gebied in het kader van het weerstandsvermogen met bijzondere risico's rekening te houden.

CAO-effecten

Onderhandelingen over een nieuwe CAO-gemeenten zijn lopende. Het is onmogelijk om te voorspellen wat de effecten daarvan zullen zijn op de loonkosten en in hoeverre die effecten door het Rijk zullen worden gecompenseerd. Wij nemen voornamelijk dan ook geen bedrag op als weerstandsvermogen.

Grondexploitatie / Bestemmingsplannen

Op grond van artikel 6.1 van de Wet op de ruimtelijke ordening bestaat de mogelijkheid dat onevenredige schade als gevolg van bestemmingswijziging moet worden vergoed. Hiervoor zijn geen specifieke middelen gereserveerd. In principe worden eventuele claims op de ontwikkelaars van een plan afgewenteld. Indien de gemeente de planschade moet vergoeden, wordt deze opgevangen binnen de grondexploitatie.

Daarnaast vormt de grondexploitatie zelf, als gemeentelijke activiteit, een voortdurend risico (economische ontwikkelingen, kredietbeleid van banken, stagnerende markten, veranderende wetgeving, fluctuerende rentes en dergelijke). Het feit dat deze activiteit in principe in vier kernen en op een kleinschalige wijze wordt uitgevoerd, versterkt dit risico. De markt is voor zowel woningbouwgrond als bedrijfsgrond op dit moment gunstig, hetgeen zich uit in een toegenomen vraag. De diverse crises in de wereld zorgen wel voor iets meer onzekerheid, maar we zien dat nog niet terug in de vraag.

De grondexploitaties worden jaarlijks opnieuw berekend, waarbij ook een inventarisatie plaatsvindt van risico's dan wel te optimistische inschattingen. Op basis van de meest recente berekeningen zijn voorzieningen gevormd voor de gecalculeerde nadelige saldi.

In rapportages, zoals die voor alle grondexploitaties zijn opgesteld, is een risicoanalyse en risicoberekening opgenomen. Het gaat dan om risico's zoals extra hoge kostenstijgingen, grondprijzverlaging, rentestijgingen e.d. Voor zover risico's binnen de (positieve) resultaten van de grondexploitatie kunnen worden opgevangen, is geen aanvullend weerstandsvermogen nodig. Bij de plannen voor De Leeuwerik, Kleine Hoeven en Hart van Reusel is dat niet het geval. De risico's voor die plannen zijn berekend op:

De Leeuwerik	€	60.000
Hart van Reusel	€	68.000
Kleine Hoeven	€	763.000
<u>Totaal</u>	€	<u>891.000</u>

Doordat jaarlijks een actualisatie van de grondexploitatieprojecten plaatsvindt, inclusief een analyse van risico's en kansen, zijn risico's goed in beeld en kan tijdig gestuurd worden op risicobeperking. De meeste grondexploitaties zijn ook zover gevorderd dat de risico's kleiner worden. Immers aan het begin van een grondexploitatieproject moeten gronden nog verworven worden, kunnen planschades optreden, kunnen er tegenvallers zijn in kosten van bouwrijp maken enz. De risico's zijn dan groter. De nu actieve grondexploitaties zijn zover gevorderd dat daarin geen grondverwerving meer hoeft plaats te vinden, bouwrijp maken al achter de rug is en zelfs woonrijp maken deels al heeft plaatsgevonden. Daardoor zijn de risico's afgenomen. Bij het opstarten van nieuwe grondexploitatieprojecten kunnen de risico's weer toenemen.

Intergemeentelijke samenwerking

Onze gemeente neemt deel in een aantal verbonden partijen. Voor deze paragraaf zijn de belangrijkste:

- GGD Brabant-Zuidoost
- GR SK (Samenwerking Kempengemeenten)
- MRE (Metropoolregio Eindhoven)
- VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost)
- KempenPlus
- ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)
- KBP (Kempisch Bedrijven Park)
- Stichting Bizob (Bureau inkoop en aanbestedingen zuidoost Brabant)

- BeneGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg)
- Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

In de paragraaf verbonden partijen treft u meer gegevens aan over de gemeenschappelijke regelingen.

Het betreft deels verplichte samenwerkingen (VRBZO, ODZOB), deels samenwerkingen die weliswaar vrijwillig zijn, maar waar nauwelijks een reëel alternatief voor bestaat (GGD, MRE), maar ook deels volledig vrijwillige samenwerkingsvormen (GRSK, KempenPlus, KBP enz.). Ook bij vrijwillige samenwerkingen kunnen er ingrijpende gevolgen kleven aan uittreding uit betreffende partij.

Samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen geeft een risico in de vorm van beheersbaarheid van de eigen organisatie. Door deelname in de verschillende bestuurslagen van gemeenschappelijke regelingen heeft onze gemeente invloed op die organen, maar de gemeente moet zich aansluiten bij besluiten die in gezamenlijkheid genomen worden. Minderheidsstandpunten kunnen, hoe belangrijk deze voor individuele gemeenten ook mogen zijn, in het grote geheel te licht bevonden worden. Samenwerken is daarmee altijd een stukje inleveren van invloed. Overigens leert de ervaring dat de 'winst' van het samen optrekken vooral zit in de toename van professionaliteit en kwaliteit die wordt bereikt en in het borgen van de continuïteit op vitale bedrijfsprocessen en dus niet primair in kostenvermindering.

Net als bij gemeenten worden ook door besturen van Gemeenschappelijke Regelingen besluiten genomen inzake wijzigingen in ambitieniveaus op basis van allerlei ontwikkelingen. Daardoor bestaat het risico, dat gemeentelijke bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen (GR) sterker dan trendmatig gaan stijgen. Voor zover die ontwikkelingen meelopen in het begrotingsproces van de betreffende GR zijn deze tijdig in beeld. In die gevallen moeten de financiële gevolgen worden opgenomen in de gemeentebegroting. Er is dan dus geen sprake meer van risico.

Daarnaast houden sommige verbonden partijen zelf een vorm van weerstandsvermogen aan. De vier grootste Gemeenschappelijke Regelingen (GGD, VRBZO, MRE en ODZOB) hebben samen afspraken gemaakt over het aan te houden weerstandsvermogen. Een verbonden partij als de GRSK houdt echter zelf helemaal geen weerstandsvermogen aan, maar KempenPlus doet dat wel. De ene verbonden partij legt in haar stukken een relatie tussen (gekwantificeerde) risico's en de ander doet dat niet of slechts in beperkte mate. Dit is van belang voor de inschatting van de gemeentelijke risico's. Immers als een verbonden partij haar risico's zelf op kan vangen, is er geen risico voor de gemeente. Heeft een verbonden partij slechts deels of geen weerstandsvermogen, dan ontstaat er een risico voor de gemeente naar rato van haar deelname in die partij (bijvoorbeeld naar rato van inwonertal).

Het risicobedrag waarmee de gemeente rekening moet houden, is dus afhankelijk van de mate waarin verbonden partijen zelf weerstandsvermogen aanhouden. Dat is per partij verschillend. Om toch een inschatting te doen van risico's voor de gemeente, gaan we uit van de jaarbijdrage van onze gemeente aan de diverse verbonden partijen. Het totaal van de jaarbijdrage van de verbonden partijen is € 10.055.000 in 2024. We schatten het algemene risico in op kostenoverschrijdingen tot 10% met een kans op voordoen van 25%, hetgeen het risico bepaalt op $25\% \times 10\% \times € 10.055.000 = € 251.000$ (afgerond).

Omgevingswet

Per 1-1-2024 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Zowel in de begroting van organisaties als ODZOB, VRBZO, GGD en GRSK als in onze eigen begroting is rekening gehouden met extra lasten als gevolg van de Omgevingswet. Wij achten het niet nodig om daarop aanvullend nog extra risico's in te calculeren.

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente verwerkt en beheert voor de uitvoering van haar taken informatie en persoonsgegevens en werkt daarnaast met persoonsgegevens die ook regelmatig worden uitgewisseld met andere partijen. Informatie moet beschikbaar, integer en vertrouwelijk zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. Cyberdreigingen komen op gemeenten af in een tijd waarin ze voor steeds meer taken verantwoordelijk zijn en dus ook steeds meer data in beheer hebben. Tegelijkertijd is het beveiligen van de systemen een grote kostenpost geworden die niet iedere gemeente even makkelijk kan betalen. De rekening van preventie staat echter niet in verhouding tot de kosten van een incident. Naast de impact van een incident op medewerkers is een getroffen organisatie vaak weken of maanden bezig om de ICT en de bedrijfsprocessen weer aan de

praat te krijgen. Verder schaden beveiligings- en privacy-incidenten het vertrouwen van inwoners in de overheid en de reputatie van de gemeente en haar bestuurders.

Het aantal cyberaanvallen op Nederlandse gemeenten is het afgelopen jaar sterk toegenomen. De afgelopen twee jaar waren er vijf grote cyberincidenten. Ook zijn er twee keer zo veel risicovolle, zwakke plekken in de software van gemeenten opgespoord. Dat blijkt uit het recente Dreigingsbeeld 2023-2024 van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Het aantal incidenten neemt dus toe, het wordt steeds complexer om ze het hoofd te bieden en de impact is steeds ernstiger. Criminelen aarzelen niet om privacygevoelige gegevens van inwoners, bedrijven en medewerkers online te publiceren.

Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen proberen we het risico op beveiligingsincidenten te verlagen en beperken we de mogelijke negatieve impact van dergelijke incidenten op privacy en de gemeentelijke informatievoorziening en daarmee ook het risico op imago- en financiële schade.

De hoogte van mogelijke financiële schade is op voorhand echter moeilijk in te schatten en kan, afhankelijk van de omvang, het soort en het tijdsverloop van een incident, zeer divers zijn. Om die reden nemen we voor dit risico in 2024 geen concreet bedrag aan weerstandsvermogen op.

Het afgelopen jaar zijn er binnen onze gemeente verschillende beveiligingsmaatregelen uitgevoerd. Omdat menselijk handelen een van de grootste risico's blijft, zijn naast technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen verschillende acties opgepakt om ook de bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming te vergroten. Dit onderwerp heeft voortdurend de aandacht binnen onze organisatie, door uitleg en training, nieuwsbrieven, berichten op intranet en het elkaar aanspreken op onveilig gedrag. Vooral het laagdrempelig melden en bespreken van incidenten en datalekken wordt gestimuleerd. Als een van de technische maatregelen is overal 2-factor-authenticatie nodig om in te loggen op het netwerk.

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing over een aantal door derden aangegane geldleningen. Daarbij is een onderscheid te maken tussen garantstellingen aan woningcorporaties op basis van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en overige garantstellingen. Er is echter geen sprake meer van overige garantstellingen. De gemeente is terughoudend in het afgeven van nieuwe garanties.

Voor geldleningen onder het regime van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldt dat bij problemen eerst het WSW aangesproken wordt en pas als deze niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, staan Rijk en gemeenten ieder voor 50% garant. Het totaalbedrag waarvoor onze gemeente onder het regime van het WSW een afgeleide garantstelling heeft afgegeven bedroeg per 31 december 2022 € 29,5 miljoen.

De totale marktwaarde van de onroerende zaken waarop de garantie betrekking heeft, bedroeg in 2022 bijna € 123,5 miljoen. Wij hebben geen signalen, die zouden kunnen duiden op een concreet risico dat wij binnen afzienbare termijn aangesproken worden op onze waarborgverplichtingen. In het kader van het WSW is de verhouding tussen afgegeven garanties in relatie tot de waarde van het daar tegenover staande woningbezit nog dermate gunstig, dat de risico's in de praktijk erg klein zijn. Daarom is het niet nodig hiermee in de berekening van de weerstandscapaciteit rekening mee te houden.

Sociaal domein

Binnen het sociaal domein is vrijwel altijd sprake van open-eind regelingen. Wie inkomensondersteuning nodig heeft en aan de voorwaarden voldoet, krijgt een uitkering. Wie zorg of een voorziening nodig heeft in het kader van de Wmo krijgt, zal dat ook krijgen en ook bij Jeugdhulp wordt de hulp verleend die nodig is. De hoogte van budgetten werken daar niet beperkend in. De kosten voor de gemeenten hangen af van de vraag naar en de prijs van zorgproducten. Getracht wordt om zo goed mogelijk de vraag in te schatten en op basis daarvan zo nauwkeurig mogelijk te ramen. Maar sommige zorgtrajecten zijn erg duur, soms wel € 100.000 per persoon per jaar. Als een relatief kleine gemeente geconfronteerd wordt met een afwijkend vraagpatroon, kunnen dit soort zorgtrajecten een grote impact hebben op de kosten.

Gemeenten hebben bovendien de plicht om zorgverleners realistische tarieven te betalen. Als de kostenontwikkelingen als gevolg van bijvoorbeeld inflatie of CAO-ontwikkelingen buitensporig stijgen, dan heeft dat direct invloed op de door gemeenten te betalen tarieven voor afgenomen zorg. Ook kunnen zorgverleners in financiële problemen komen. Als dat het geval is bij zeer specialistische zorg waarvoor eigenlijk geen andere zorgverlener bestaat, dan zullen gemeenten financieel bij moeten springen om te voorkomen dat de zorgvrager de dupe wordt. In hoeverre de zorgkostenstijgingen worden gecompenseerd door hogere uitkeringen van het Rijk is niet op voorhand te zeggen. Er is dus sprake van een risico op kostenoverschrijdingen, waar tegenover geen compenserende uitkeringen van het Rijk staan. Wij schatten het risico op basis van de huidige marktomstandigheden in op € 500.000 met een kans op voordoen van 50%, waardoor een weerstandsvermogen van € 250.000 aangehouden wordt.

Claims

Gemeenten worden met enige regelmaat geconfronteerd met (schade)claims omdat burgers van mening zijn dat zij door beslissingen (bijv. een wijziging in een bestemmingsplan) of door handelen of nalaten van de gemeente (bijvoorbeeld een diep gat in de weg) worden benadeeld. Vaak zijn dit soort zaken verzekerd in het kader van de aansprakelijkheidsverzekering, maar niet altijd. Rondom de intensieve dierhouderij spelen al geruime tijd tal van ontwikkelingen, welke doorwerken in regelgeving vanuit de landelijke en provinciale overheid, maar ook in gemeentelijk beleid, zoals omgevingsvisie, bestemmingsplannen en dergelijke. Al deze ontwikkelingen kunnen wellicht beperkingen inhouden voor de ontwikkeling van een aantal bedrijven in die sector. Daarbij zullen sommige ondernemers zich benadeeld voelen door de nieuwe regelgeving en proberen dat nadeel gecompenseerd te krijgen door daartoe claims in te dienen. Het is op dit moment geenszins in te schatten wat de slagingskans voor dat soort claims zal zijn en om hoeveel gevallen het zou kunnen gaan. Desalniettemin moeten we rekening houden met de kosten van afhandeling van eventuele claims en bestaat altijd het risico dat claims toegewezen worden. Op basis van min of meer vergelijkbare toegekende schadevergoedingen in 2021 en 2022 kan een gemiddelde schade berekend worden van circa € 100.000 per casus. Vooralsnog maken wij een inschatting op 2 casussen per jaar, waarvoor naast de schadevergoedingen ook afhandelingskosten worden gemaakt. Wij houden daarom rekening met een risico van in totaal € 250.000.

Wij merken op dat er claims zijn waarvoor een beroep kan worden gedaan op de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente. Daarbij geldt dan wel een eigen risico en een maximumbedrag per claim. Indien er sprake is van dit soort claims en de inschatting van de verzekeringsmaatschappij is dat de claim binnen de grenzen van de verzekering valt, wordt er voor die claims geen weerstandsvermogen berekend omdat er dan per saldo geen sprake is van een financieel risico, behoudens een beperkt eigen risicobedrag.

Op dit moment is sprake van één schadeclaim, welke buiten de verzekering valt en waarvan inmiddels in een gerechtelijke procedure is vast komen staan dat er sprake is van schade. Hoe hoog die schade is, moet nog worden bepaald. Betrokkene moet daarvoor gegevens aanleveren en in dat proces zit vertraging. Het is daarom nog onduidelijk in welke orde van grootte van schadebedragen wij moeten denken. Wellicht moet voor deze claim in de toekomst een voorziening gevormd worden als meer duidelijkheid is over de (mogelijke) hoogte van het bedrag.

De tijd waarbinnen mensen claims kunnen indienen is vrij lang. Daardoor kunnen er claims komen die eerder niet voorzien zijn. Het is dan afwachten in hoeverre die in rechte tot daadwerkelijk te betalen schadevergoedingen gaan leiden.

Voorzieningen

De voorzieningen worden bij de opstelling van de jaarrekening herrekend op basis van de dan bekende, meest recente informatie. Dat zijn echter altijd momentopnamen, zodat er altijd een risico bestaat dat voorzieningen onvoldoende hoog zijn. De onzekerheid over het al dan niet toereikend zijn van voorzieningen kan toe- of afnemen door tijdsverloop of door de aard van de voorziening. De voorzieningen voor wegen en gebouwen en riolering worden eens in de 4 à 5 jaar geactualiseerd. Voor wegen is een herziening in 2024 aanstaande en voor riolering zal een herzien plan nog in 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd. De actualisering van de onderhoudsvoorziening gebouwen heeft in 2019 plaatsgevonden.

Voorzieningen voor wachtgeld- en Appa-verplichtingen worden jaarlijks geactualiseerd voorafgaand aan de samenstelling van de jaarrekening. De voorziening wachtgeld is gebaseerd op inschattingen ten aanzien van met name de duur van de Appa- en wachtgeldverplichting.

Indien zich tussentijds belangrijke ontwikkelingen voordoen die tot te verwachten betalingsverplichtingen leiden, kan (of moet) tussentijds aanpassing van de voorzieningen plaatsvinden. Op dit moment zijn dat soort ontwikkelingen niet bekend c.q. aan de orde. Omdat alle voorzieningen op basis van de meest recente gegevens zijn berekend, achten wij het niet nodig om hiervoor een aanvullend risicokapitaal aan te houden.

Kostenstijgingen

In de begroting is rekening gehouden met inflatiecijfers zoals deze zijn vermeld in de meicirculaire 2023 en is van een geactualiseerde basis uitgegaan (zoals bijv. de CAO-afspraken ten aanzien van de salarissen). Er is echter van alles aan de hand in de wereld, zoals de oorlog in Oekraïne, de schaarheid van personeel, de stikstof- en PFAS-problematiek enz. Die ontwikkelingen kunnen tot kosteneffecten leiden die niet worden afgedekt door de toegepaste inflatiepercentages. Het is onmogelijk om voor dit soort ontwikkelingen een soort van berekening te maken, waardoor het opnemen van weerstandsvermogen voor dit doel ondoenlijk is.

3.3.4. Resumé risicobedragen

Samenvatting beschreven risico	Benodigde weerstand (Bedragen in €)
Grondexploitaties	891.000
Intergemeentelijke samenwerking	251.000
Sociaal domein	250.000
Claims	250.000
Totaal	1.642.000

Het geblokkeerde deel van de algemene reserve dient op basis van het in juli 2020 door uw raad vastgestelde beleid bepaald te worden op 1,8 maal de gekwantificeerde risico's, dus op 1,8 x € 1.642.000 = € 2.956.000 (afgerond).

3.3.5. Kengetallen

Op basis van artikel 11 van het Bbv moet de begroting en ook de jaarrekening in de risicoparagraaf een tabel met een aantal kengetallen bevatten. De volgende cijfers kunnen gegeven worden:

<i>Kengetallen</i>	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Solvabiliteit	42,2%	42,8%	42,4%	41,6%
Netto schuldquote	47,1%	53,4%	61,5%	61,9%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47,1%	53,4%	61,5%	61,9%
Grondexploitatie	3,8%	2,6%	1,3%	1,3%
Structurele exploitatieruimte	0,1%	-0,9%	-5,9%	-5,7%
Belastingcapaciteit	78,70%	78,70%	78,70%	78,70%

Enige uitleg over de betekenis van deze kengetallen is nodig.

De netto schuldquote en de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen, weerspiegelen het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Omdat onze gemeente nauwelijks gelden heeft uitgeleend, zijn de beide percentages nagenoeg gelijk. In beginsel is een zo laag mogelijke quote het meest gunstig. De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen te voldoen. Een hoge schuld hoeft bijvoorbeeld geen probleem te zijn als er ook sprake is van veel eigen vermogen. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger deze quote, hoe beter de gemeente er voorstaat.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond in exploitatie) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Aan deze quote is eigenlijk geen kwalificatie goed of slecht te hangen. Wel is een hoge quote een teken van grotere voorraad nog uit te geven grond, waardoor het risico op dat gebied groter is. Een lagere quote voor grondexploitatie betekent dus in het algemeen dat de gemeente minder risico's loopt op dat gebied.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken (begrotingsoverschot). Uiteraard is hier een hogere quote altijd gunstiger.

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de gemeentelijke woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij zijn de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning leidend. De kwalificatie van deze quote is afhankelijk van politieke keuzes c.q. voorkeuren. Het hoeft geen doel te zijn om een lager belastingniveau te hebben dan het landelijk gemiddelde. Een score van 100% zou betekenen dat de gemeente precies op het landelijk gemiddelde zit.

Als we de kengetallen bezien, dan zien we ten opzichte van de begroting 2023 een verbetering van de ratio's voor solvabiliteit en schuldquotes, hetgeen goed verklaarbaar is vanwege onder meer de verbeterde reservepositie en de afgenomen schuldposities. Naar de verdere toekomst toe is wel een toename van de schuldpositie zichtbaar omdat we nu inschatten dat we vanwege onze investeringsniveau waarschijnlijk extra geldleningen zullen moeten aangaan. Dat doen we pas als de noodzaak daartoe echt aanwezig is. Ten aanzien van de grondexploitaties zien we aan de ratio een sterke afname van de grondpositie. Dat heeft te maken met het feit dat de lopende exploitaties de komende jaren worden afgesloten. Daar komen zeer waarschijnlijk nieuwe exploitaties voor in de plaats, maar dat is nu nog niet concreet te maken en daardoor niet zichtbaar in dit kengetal. De ratio voor belastingdruk is niet alleen afhankelijk van eigen beleid, maar ook van het landelijke gemiddelde. Een grotere landelijke stijging leidt tot een gunstiger score voor onze gemeente. Het overall beeld ten aanzien van de financiële kengetallen mag tot tevredenheid stemmen, maar vraagt tevens om waakzaamheid ten aanzien van de toekomst, want ratio's kunnen door omstandigheden snel veranderen. Er mag een redelijke verwachting zijn dat er de komende jaren nog winstnemingen uit grondexploitaties zullen optreden, waardoor de quotes voor solvabiliteit en schulden weer zullen verbeteren. Maar ook ons investeringsniveau zal zijn weerslag hebben op met name de schuldpositie. In die zin geven dit soort kengetallen goede indicaties voor ontwikkelingen, maar ze moeten wel gezien worden in het licht van allerlei andere ontwikkelingen.

3.4 Financiering

3.4.1. Algemeen

De gemeente maakt gebruik van zogenaamde totaalfinanciering (geen projectfinanciering). Dat betekent dat zowel de lopende uitgaven als de investeringen worden gedekt door de lopende inkomsten en eigen (financierings)middelen (liquide middelen, reserves e.d.) en opgenomen kort- en langlopende geldleningen. De zorg voor het permanent aanwezig zijn van voldoende financiële middelen behoort tot de treasuryfunctie.

De treasuryfunctie van de gemeente dient tot:

- het tijdig aantrekken van voldoende middelen om de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
- het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risicominimalisatie);
- het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten van de leningen en het bereiken van voldoende rendement op overtollige middelen (rente-optimalisatie);
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kostenminimalisatie).

De gemeentelijke liquiditeiten worden beïnvloed door de uitgaven- en de inkomstenstromen. Bij de uitgavenstromen is er naast de redelijk constante stroom van min of meer dagelijkse uitgaven, sprake van beïnvloeding door grote projecten, welke voor tijdelijke pieken in de uitgaven zorgen. Bij de inkomstenstromen zorgen de uitkeringen van het Rijk en de belastinginkomsten voor de redelijk constante stroom van inkomsten. Echter ook de inkomsten uit bijvoorbeeld bouwgrondverkoop hebben een grote invloed op de liquiditeitspositie.

De situatie op de financiële markten heeft een aantal jaren achtereen geleid tot een ongekend lage rente op aan te trekken financieringsmiddelen. Dat geldt voor zowel de langlopende geldleningen (looptijd > 1 jaar) als voor kort geld (looptijd ≤ 1 jaar). Inmiddels is de situatie op de geld- en kapitaalmarkt meer genormaliseerd, zijn negatieve rentepercentages verleden tijd en vertonen rentetarieven een stijgende trend. Met behulp van prognoses van onze geldstromen proberen we continu onze behoefte aan geld of kapitaal zo slim mogelijk af te dekken.

3.4.2. Treasury en renteontwikkeling

Voor de te hanteren rentepercentages gelden op basis van het Bbv regels die er eenvoudig gezegd op neer komen dat de rente die de gemeente hanteert meer geënt moet zijn op de werkelijke rente. Het Bbv maakt daarbij onderscheid tussen de rente die aan de grondexploitatie mag worden toegerekend en de rente die aan producten wordt toegerekend (middels de kapitaallasten). Dat onderscheid heeft te maken met het feit dat de gemeente gebruik maakt van totaalfinanciering, dus alle investeringen worden gefinancierd met een mix van eigen vermogen en vreemd vermogen. Eenvoudig gezegd komt het erop neer dat aan grondexploitaties uitsluitend rente mag worden toegerekend van opgenomen geldleningen en dus niet indirect een rentevergoeding voor het ingezette eigen vermogen.

Voor de berekening van de te hanteren rentepercentages heeft het Bbv een standaard model ontwikkeld, dat gebruik maakt van gegevens uit de geprognosticeerde balans. Daaruit volgen de volgende cijfers:

RENTESCHEMA 2024

1	Externe rentelasten over de korte en lange financiering (te betalen rente)	206.825
2	Externe rentebaten over de korte en lange financiering	0
3	SALDO rentelasten en rentebaten	206.825
4	Doorbelaste rente naar grondexploitatie	81.572
5	Doobelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	0
6	Rentebaat van doorverstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden	0
7	AAN TAAKVELDEN TOE TE REKENEN RENTE	125.253
8	Rente over eigen vermogen	0
9	Rente over voorzieningen	0
10	TOTAAL AAN TAAKVELDEN TOE TE REKENEN RENTE	125.253
11	De aan taakvelden toegerekende rente	248.376
12	RENTERESULTAAT op taakveld treasury	-123.123
13	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente (= 10)	125.253
14	Vast activa boekwaarde 1-1-2024	69.367.923
15	GEMIDDELDE RENTE	0,1806%
	OMSLAGRENTE (= gemiddelde rente, afgerond naar boven op 0,5%)	0,5%
	RENTE GRONDEXPLOITATIES (naar verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen)	0,35%

Omslagrente

Om de rente die wordt gebruikt bij de berekening van kapitaallasten enigszins stabiel te houden, wordt gewerkt met een omslagrente. Die wordt berekend door de geraamde netto te betalen rente in 2024 te delen door de (geraamde) boekwaarde van de investeringen per 1 januari 2024. De uitkomst daarvan mag naar boven afgerond worden op een veelvoud van 0,5%. De berekende omslagrente (zie renteschema) bedraagt 0,5%.

Renteresultaat

Met de eerder in deze paragraaf vermelde gegevens wordt ook het renteresultaat berekend, dat als baat in de begroting is opgenomen. Het renteresultaat in 2024 bedraagt € 123.000.

3.4.3. Leningenportefeuille

Onze gemeente heeft per 1 januari 2024 naar verwachting voor een bedrag van afgerond € 9,7 miljoen aan opgenomen langlopende geldleningen. Afhankelijk van wanneer we inkomsten ontvangen uit met name grondverkoop zou de leningenportefeuille kunnen afnemen. Een toename is echter meer voor de hand liggend vanwege de grote investeringen die de komende jaren op stapel staan.

3.4.4. Kasgeldlimiet

Onder kasgeldlimiet wordt verstaan het maximale bedrag dat de gemeente met kortlopend geld mag financieren. Dit kan bijvoorbeeld door 'rood' staan bij de bank of door het aantrekken van kasgeld. Wettelijk is vastgesteld dat de kasgeldlimiet 8,5% van de jaarbegroting (exclusief btw) is. De gemeente is verplicht om per kwartaal de kasgeldlimiet te toetsen en de provincie te informeren als deze meer dan twee achtereenvolgende kwartalen wordt overschreden.

Berekening kasgeldlimiet op basis van de begroting 2024:

Omvang begroting	€ 41.747.000
Toegestane limiet	8,50%
Ruimte kasgeldlimiet	€ 3.548.000

3.4.5. Renterisiconorm

De renterisiconorm op basis van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maximaal 1/5^e deel van de langlopende schulden aan rentegevoeligheid onderhevig zijn. In onderstaand overzicht is deze norm voor de komende begrotingsjaren afgezet tegen de ingeschatte aflossingen.

Renterisiconorm		2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1.000					
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	4.313	2.323	1.429	150
3	Renterisico (1+2)	4.313	2.323	1.429	150
4a	Begrotingstotaal van betreffend jaar	42.121	39.219	39.762	40.783
4b	Percentage regeling	0	0	0	0
4	Renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal)	8.424	7.844	7.952	8.157
5a	Ruimte onder de renterisiconorm (4 > 3)	4.111	5.521	6.523	8.007
5b	Ruimte boven de renterisiconorm (3 > 4)	0	0	0	0

Zichtbaar is dat we alle jaren onder de renterisiconorm blijven.

Overigens trachten wij renterisico's zoveel mogelijk te beperken door nieuwe leningen zoveel mogelijk in looptijd te spreiden. Zodoende voorkomen we dat veel leningen op hetzelfde moment moeten worden geherfinancierd, waarbij we dan afhankelijk zijn van de rentestand op dat moment.

3.4.6. EMU-saldo

Het Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid (Rijk, decentrale overheden en premie gefinancierde sectoren als zorg en sociale zekerheid). Het EMU-tekort mag maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedragen. Hiermee wil men voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen. Zolang de uitkomst van onderstaand overzicht positief is, levert de gemeente geen bijdrage aan een (te) hoog Europees begrotingstekort, want dan zijn de uitgaven in EMU-opzicht lager dan de inkomsten. Er is geen directe sanctie op overschrijding van het EMU-saldo door een individuele gemeente. Op basis van de Wet Hof (Wet Houdbare overheidsfinanciën) komt een sanctie pas in beeld als sprake is van structurele overschrijding van de norm én na uitgebreid overleg. Zoals in onderstaand overzicht ook goed zichtbaar is, spelen de (geraamde) opbrengsten van grondverkoop in de grondexploitatie en het investeringsniveau een grote rol in de bepaling van het EMU-saldo.

De individuele referentiewaarde van het EMU-saldo voor Reusel-De Mierden is voor 2023 bepaald op 1.441. Voor 2024 is geen referentiewaarde meer bepaald omdat men zoekt naar een betere systematiek. Gebleken is dat gemeenten niet of nauwelijks kunnen sturen op het EMU-saldo in relatie tot een individuele referentiewaarde. Deze individuele referentiewaarde betreft overigens geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente heeft in de gezamenlijke (landelijke) norm. In de referentiewaarden van individuele overheden is naast het eigen aandeel ook het aandeel van openbare lichamen (verbonden partijen) opgenomen.

Pas als nationaal blijkt dat de gemeenten en hun verbonden partijen gezamenlijk het plafond van het EMU-tekort gaan overschrijden, kan van gemeenten worden gevraagd het individuele EMU-tekort van de lopende begroting te verminderen.

EMU-saldo		2023	2024	2025	2026	2027
Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1.000	x € 1.000	
	Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode		Volgens begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024-2027	Volgens meerjarenraming in begroting 2024-2027	Volgens meerjarenraming in begroting 2024-2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.577	-1.009	-698	-2493	-2427	
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.295	1.007	1.264	908	649	
3. Mutatie voorzieningen	928	928	928	928	928	
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-416	-1.260	493	548	1344	
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0			
Berekend EMU-saldo (=1-2+3-4-5)	-3.528	172	-1.527	-3.021	-3.492	

3.5 Verbonden partijen

3.5.1. Algemeen

Een verbonden partij is een instelling, buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft (Bbv, art. 1b).

Met een zetel in het bestuur van een instelling of met stemrecht heeft de gemeente een 'bestuurlijk belang'. Onder een 'financieel belang' wordt verstaan het ter beschikking stellen van middelen die de gemeente kwijtraakt bij faillissement van de verbonden partij of die bij financiële problemen van de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

We kunnen een verbonden partij zien als één van de drie vormen waarmee gemeenten hun taken (laten) uitvoeren: door een eigen dienst, een commerciële partij of door een verbonden partij. Er kan een aantal redenen zijn, waarom een gemeente samenwerkt met een verbonden partij. Bijvoorbeeld vanwege de mogelijkheden van spreiding van risico's over de verschillende deelnemers of om een efficiëntere uitoefening van een wettelijke taak te realiseren.

De gemeente blijft verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen in de programma's. De raad dient hiervoor kaders te stellen en de verbonden partijen te controleren op de realisatie van de doelstellingen. Naast bovengenoemde taken is deze paragraaf belangrijk voor de raad vanwege de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen met verbonden partijen.

De wijze waarop de raad in voldoende mate invloed kan hebben op verbonden partijen is onderwerp van voortdurende aandacht. Mogelijke verbeteracties vinden mede plaats op basis van rekenkameronderzoek en landelijke ontwikkelingen.

3.5.2. Onderscheid gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en privaatrechtelijke verbondenheden

Op een aantal gebieden is binnen de gemeente sprake van verbonden partijen. Het belangrijkste onderscheid dat daarbij gemaakt kan worden, is dat in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en andere privaatrechtelijke verbondenheden.

Bij gemeenschappelijke regelingen betaalt onze gemeente jaarlijks een bedrag voor exploitatiekosten van die gemeenschappelijke regeling naar rato van deelname in de regeling. Evenals bij stichtingen is bij de oprichting bijgedragen in de oprichtingskosten. Naar rato van de bijdragen loopt onze gemeente risico in een eventueel liquidatiesaldo van een gemeenschappelijke regeling/stichting. Verder lopen wij het risico dat een andere partij, die deelneemt in een gemeenschappelijke regeling/stichting, uittreedt. Op dat moment zal die partij uittredekosten moeten betalen, die meestal bestaan uit kosten in de vorm van wachtgelden aan personeel. Voor de achterblijvende deelnemende partijen zal de bijdrage in de exploitatiekosten dan veelal stijgen, doordat algemene kosten, bijvoorbeeld overheadkosten, over minder deelnemers omgeslagen kunnen worden. Ook kan het draagvlak van een gemeenschappelijke regeling/stichting verminderen bij uittreding van een partner. Een volgend risico is er voor ons wanneer wij zelf uit een gemeenschappelijke regeling stappen. Op dat moment zijn wij ook verplicht tot het betalen van de eerder genoemde kosten.

Via de afvaardiging van leden in besturen van gemeenschappelijke regelingen kunnen risico's beïnvloed worden. De stem van de gemeente is meestal naar rato van de verhouding ten opzichte van het totaal aantal bestuursleden.

Naast gemeenschappelijke regelingen/stichtingen heeft onze gemeente ook belangen in partijen op privaatrechtelijke grondslag. Het financiële risico van dit soort belangen is beperkt tot de waarde van de effecten c.q. de geaccepteerde verantwoordelijkheid.

3.5.3. Overzicht verbonden partijen

Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van onze gemeente. Naast het openbaar belang worden ook de relevante ontwikkelingen toegelicht.

Naam:	GGD Brabant-Zuidoost	
Vestigingsplaats:	Eindhoven	
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal Domein	
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Openbaar belang:	Belangenbehartiging op het gebied van gezondheidszorg.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024: € 579.021	
	Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 4.310.000 € 4.287.000
	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 15.490.00 € 13.802.000
	*Geprognoseerde balans	
Ontwikkelingen:	<p>De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De gevolgen van Covid-19 voor de volksgezondheid. ▪ Verkleinen van gezondheidsverschillen. ▪ Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving. ▪ Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving. ▪ Een sluitende aanpak voor mensen met verward of onbegrepen gedrag. ▪ Zorg coördinatie bij spoedeisende hulp (waaronder Ambulancezorg). ▪ Vernieuwing van de Jeugdgezondheidszorg. ▪ Het eerder in gang gezette programma Nu Niet Zwanger krijgt de komende jaren zijn vervolg. ▪ Versterking Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid. ▪ Er wordt landelijk onderzocht of de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma (RVP) voor volwassenen bij de GGD'en kan worden ondergebracht. ▪ Ondersteunen van gemeenten bij het uitwerken en implementeren van het Gezond en Actief Leven Akkoord en Integraal Zorg Akkoord. ▪ Het op orde brengen van informatieveiligheid, de informatiehuishouding en risicomangement. ▪ Toenemende samenwerking met GGD Hart van Brabant bij forensische geneeskunde. ▪ Extra inspanningen nodig door de groeiende groep nieuwkomers/immigranten. ▪ De omgevingswet betekent een taakuitbreiding (ondersteunende rol) van de GGD. 	
Risico's:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toenemende arbeidsmarktcrisissen bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bv duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden. ▪ Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade ontstaat vanwege misbruik. Vanwege toegenomen (inzicht in de) externe dreiging en ervaringen (o.a. datalek covid), de geconstateerde achterstand in informatiebeveiliging in combinatie met de grote hoeveelheid persoonsgegevens die de GGD zowel bij PG (Publieke Gezondheidszorg) als AZ (Ambulancezorg) beheert, wordt de omvang van dit risico hoger ingeschat. ▪ O.a. vanwege de nog af te sluiten nieuwe CAO per 2023, is het risico van stijging van de salariskosten boven de indexering actueel, hoewel de verwachting is dat gemeenten dit gezien de omvang zullen compenseren. ▪ De Corona-, M-Pox en Oekraïne-crisis maken duidelijk dat rampen en pandemieën een enorme impact op de werkzaamheden van de GGD kunnen hebben. Veelal zal het Rijk de kosten daarvan echter vergoeden, zoals ze nu ook voor de genoemde crises heeft toegezegd; de daarvoor toegekende vergoedingsregeling vanuit VWS geeft op dit moment vertrouwen dat alle extra kosten vergoed worden. Er bestaat echter wel het risico op meer werk en kosten op de langere termijn als gevolg van een verslechterde algemene gezondheidssituatie van de burgers in onze regio. 	

Naam:	Kempisch Bedrijvenpark (KBP)	
Vestigingsplaats:	Bladel	
Relatie programma:	Programma 3: Economie	
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur.	
Openbaar belang:	Het ontwikkelen en realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar bedrijvenpark gelegen binnen het rechtsgebied, binnen de door het bevoegd gezag te stellen ruimtelijke en andere publiekrechtelijke	

	randvoorwaarden. Bovenstaande met inachtneming van de nader te formuleren sectorale doelstellingen en uitgangspunten.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024: € 0
	Eigen vermogen (31-12-2021 / 31-12-2022):* € 16.460.000 € 14.043.000
	Vreemd vermogen (31-12-2021 / 31-12-2022):* € 7.000.000 € 3.500.000
	Resultaat 2024: € N.t.b. <i>*Jaarrekening 2022 KBP</i>
Ontwikkelingen:	Het KBP wordt per 1-1-2024 geliquideerd. Het definitieve besluit wordt eind 2023 in het Algemeen Bestuur KBP genomen. In 2023 zijn er nog drie kavels niet verkocht, eind 2023 zal dit wel het geval zijn. De definitieve einduitkering vindt in het voorjaar van 2024 plaats. Het eerste kwartaal 2024 zal in het teken staan van afhandelen van de (kleine) nog lopende zaken.
Risico's:	Het belangrijkste risico is dat de laatste kavel niet verkocht wordt. Deze kavel wordt middels een openbare procedure verkocht (conform Didam-arrest). De energiecongestie kan een rol spelen in eventuele mindere interesse. De voortekenen van geïnteresseerde bedrijven zijn echter positief te noemen.

Naam:	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)
Vestigingsplaats:	Reusel
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning / diversen voor programmakosten.
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.
Openbaar belang:	Het, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, vergroten van de bestuurskracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau, met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024: € 3.495.648
	Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):* € 295 € 856.952
	Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):* € 14.610.973 € 12.601.953
	Resultaat 2022: € 709.670
Ontwikkelingen:	De gewijzigde gemeenschappelijke regeling Samenwerking Kempengemeenten is per 15 juli 2023 in werking getreden. De aanleiding voor deze wijziging was het verwerken van de wijzigingen als gevolg van: <ul style="list-style-type: none"> het proces Opnieuw Verbinden; de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen; een wijziging in het takenpakket. In 2023 is gestart met de nieuwe bestuursstructuur (met voorbereidings- en bestuurscommissies) van de GRSK en de deelnemende gemeenten. Vierde kwartaal 2023 wordt dit geëvalueerd of dit in 2024 een vervolg gaat krijgen.
Risico's:	Gemeente Oirschot is zich aan het oriënteren op haar toekomst. Hierbij komt ook de vraag aan de orde of de samenwerking binnen de GRSK voor deze gemeente nog past.

Naam:	Metropoolregio Eindhoven (MRE)
Vestigingsplaats:	Eindhoven
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning Programma 3: Economie Programma 5: Sport, cultuur en recreatie (RhcE)
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang:	Samenwerken op regionale taken op het terrein van: <ul style="list-style-type: none"> Economie Transitie landelijk gebied Energietransitie Mobiliteit Daarnaast is het Regionaal historisch centrum Eindhoven (RhcE) een samenwerkingsitem en overkoepelend is er samenwerking op het gebied van bestuurlijke samenwerking, organisatie, regionale strategie, overhead en landgoed Gulbergen.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024 (incl. brainport en stimuleringsfonds) € 138.676
	Gemeentelijke bijdrage 2024 RhcE € 57.139
	Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):* € 13.704.219 € 13.512.219
	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):* € 13.432.815 € 11.966.526
	<i>*Geprognosticeerde balans</i>
Ontwikkelingen:	<ul style="list-style-type: none"> Aanpassen van de gemeenschappelijke regeling vóór 1 juli 2024.

	<ul style="list-style-type: none"> Doorontwikkeling van de ambtelijke uitvoeringsorganisatie van de MRE. Deze doorontwikkeling is gewenst om vanuit kansen, krachtig en toekomstbestendig (ambtelijk) uitvoering te kunnen geven aan het vastgestelde Samenwerkingsakkoord 2023 - 2026: 'In goede banen. Uitwerken bereikbaarheidsopgave schaa sprong Brainport. 												
Risico's:	<ul style="list-style-type: none"> Doelvermogen eeuwigdurende nazorg Landgoed Gulbergen is ontoereikend. Op de uitbreiding van de taken in het samenwerkingsakkoord 2023-2026 is de organisatie MRE qua personeel en middelen niet ingericht. Het risico bestaat dat beoogde externe financiering niet wordt gerealiseerd. Bezuinigingen bij gemeenten met als gevolg lagere gemeentelijke bijdragen MRE/RHCe. 												
Naam:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)												
Vestigingsplaats:	Eindhoven												
Relatie programma:	Programma 1: Veiligheid												
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.												
Openbaar belang:	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Taken op het terrein van brandweerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.												
Financieel belang:	<table border="1"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2024:</td> <td>€ 893.131</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 2.167.498</td> <td>€ 2.167.498</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 40.926.085</td> <td>€ 35.599.562</td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>*Geprogностiceerde balans</i></td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2024:	€ 893.131		Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 2.167.498	€ 2.167.498	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 40.926.085	€ 35.599.562	<i>*Geprogностiceerde balans</i>		
Gemeentelijke bijdrage 2024:	€ 893.131												
Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 2.167.498	€ 2.167.498											
Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 40.926.085	€ 35.599.562											
<i>*Geprogностiceerde balans</i>													
Ontwikkelingen:	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren Visie 2025; Versterking crisisbeheersing en informatiemanagement; Implementeren wet- regelgeving op gebied van bedrijfsvoering (BIO, rechtmatigheidsverklaring, WOO, WGR); Zie verder ook hoofdstuk 2 begroting 2024.												
Risico's:	Op basis van de gekwantificeerde actuele risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 4.717.500. De benodigde weerstandscapaciteit ligt boven het weerstandsvermogen van € 2.000.000. Het is niet reëel dat bovengenoemde risico's zich gelijktijdig voordoen. Tevens zijn kans en impact van enkele risico's lastig in te schatten. In het uiterste geval, indien risico's zich daadwerkelijk voordoen en het beschikbare vermogen overschrijden, zal VRBZO terugvallen op de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling om de kosten te dekken. Voor nadere toelichting van de risico's wordt verwezen naar hoofdstuk 6 begroting 2024 van de VRBZO.												

Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)												
Vestigingsplaats:	Eindhoven												
Relatie programma:	Programma 7: Volksgezondheid en milieu Programma 8: VHROSV												
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur												
Openbaar belang:	Belangenbehartiging op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren verplichte taken uit het landelijke basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving; Advisering over verzoektaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. 												
Financieel belang:	<table border="1"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2024:</td> <td>€ 480.390</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 1.936.805</td> <td>€ 1.936.805</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 6.398.406</td> <td>€ 6.248.406</td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>*Geprogностiceerde balans</i></td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2024:	€ 480.390		Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.936.805	€ 1.936.805	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 6.398.406	€ 6.248.406	<i>*Geprogностiceerde balans</i>		
Gemeentelijke bijdrage 2024:	€ 480.390												
Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.936.805	€ 1.936.805											
Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 6.398.406	€ 6.248.406											
<i>*Geprogностiceerde balans</i>													
Ontwikkelingen:	Deze staan verwoord in de ODZOB-begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2027. In 2023 is de Meerjarenvisie 2023-2027 vastgesteld. Deze visie is het uitgangspunt voor de te volgen koers van de ODZOB. Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Gelet op alle voorbereidingen wordt de invoering van deze wetswijziging met vertrouwen tegemoet gezien. Een speerpunt in de begroting is het traject om te komen tot een fitte organisatie (onder andere terugdringing ziekteverzuim). Daarnaast wordt geïnvesteerd op een verdere verbetering van de dienstverlening (kwaliteitsmanagement) en informatie gestuurd werken.												
Risico's:	<ul style="list-style-type: none"> Bezuinigingen van de deelnemers met als gevolg een omzetverlaging; Ransomware (gevaar van hackers); Kostenontwikkeling ICT voorzieningen; Hoog ziekteverzuim; 												

	<ul style="list-style-type: none"> Niet kunnen beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel / kennisverlies als gevolg van uitstroom.
--	--

Naam:	KempenPlus												
Vestigingsplaats:	Bladel												
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal domein												
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.												
Openbaar belang:	Uitvoering van taken op het gebied van sociale werkvoorziening ingevolge de Wsw, Werk en Inkomen (m.u.v. bijzondere bijstand) ingevolge de Participatiewet, loaz, loaz en Bbz.												
Financieel belang:	<table border="1"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2024:</td> <td></td> <td>€ 4.306.000</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 7.241.000</td> <td>€ 6.010.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 7.966.000</td> <td>€ 8.771.000</td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>*Geprognosticeerde balans</i></td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2024:		€ 4.306.000	Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 7.241.000	€ 6.010.000	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 7.966.000	€ 8.771.000	<i>*Geprognosticeerde balans</i>		
Gemeentelijke bijdrage 2024:		€ 4.306.000											
Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 7.241.000	€ 6.010.000											
Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 7.966.000	€ 8.771.000											
<i>*Geprognosticeerde balans</i>													
Ontwikkelingen:	<ul style="list-style-type: none"> In 2024 zal de toekomstverkenning KempenPlus vanuit BMC zijn afgerond. Dan wordt duidelijk welke keuzes het bestuur gaat maken en of dit ook financiële gevolgen zal gaan hebben. Per 1 januari zal de bijzondere bijstand overgaan naar KempenPlus. Op dit moment worden er gesprekken gevoerd over de uitvoering hiervan. In 2023 is de verordening Participatiewet Breed offensief in werking getreden. Nog onduidelijk is wat dit gaat betekenen voor de begroting van 2024. 												
Risico's:	Onduidelijk is wat bovenstaande punten gaan betekenen voor de begrotingen. Ook is nog onduidelijk of de toekomstverkenning invloed gaat hebben op de gemeentelijke bijdrage.												

Naam:	Stichting Regionaal Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (Bizob)															
Vestigingsplaats:	Oirschot															
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning															
Bestuurlijk belang:	Het verzorgingsgebied wordt ingedeeld in 5 clusters (cluster 1: "BOV en De Kempen", cluster 2: "A2 gemeenten en Dommelregio", cluster 3: "Peelgemeenten", cluster 4: "Noordoost" en cluster 5: "Overig"). Onze gemeente maakt deel uit van het cluster 1. Per cluster worden twee bestuurders gekozen m.u.v. cluster 5 "Overig" (bijv. VRBZO). Daarnaast worden twee secretarissen toegevoegd aan het bestuur en is de voorzitter van het bestuur een burgemeester. Tevens neemt één bestuurder van de gemeente zitting in de Vergadering van Aangeslotenen.															
Openbaar belang:	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten en aangesloten organisaties bij het uitvoeren van diverse inkoopacties voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied.															
Financieel belang:	<table border="1"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2024:</td> <td></td> <td>€ 99.666</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 1.405.000</td> <td>€ 977.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*</td> <td>€ 1.140.000</td> <td>€ 1.210.000</td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>*Geprognosticeerde balans</i></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>€ 614.000</td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2024:		€ 99.666	Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.405.000	€ 977.000	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.140.000	€ 1.210.000	<i>*Geprognosticeerde balans</i>					€ 614.000
Gemeentelijke bijdrage 2024:		€ 99.666														
Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.405.000	€ 977.000														
Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 1.140.000	€ 1.210.000														
<i>*Geprognosticeerde balans</i>																
		€ 614.000														
Ontwikkelingen:	<p>Concreet zijn er actiepunten geformuleerd waar in 2024 extra aandacht naar toe gaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokale en regionale economie; Verkorten doorlooptijd en afstemmen vraag en aanbod; Inkoop- en contractmanagement data; ICT opdrachten. 															
Risico's:	De 36 aangesloten organisaties (24 gemeenten en 12 aan deze gemeenten gelieerde organisaties) zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.															

Naam:	NV Bank Nederlandsche Gemeenten (BNG)									
Vestigingsplaats:	Den Haag									
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning									
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (zeer beperkt aandeel)									
Openbaar belang:	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.									
Financieel belang:	<table border="1"> <tr> <td>Gemeentelijke bijdrage 2024:</td> <td></td> <td>€</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*</td> <td>€ 5.062 mln</td> <td>€ 4.615 mln</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*</td> <td>€ 143.995 mln</td> <td>€ 107.096 mln</td> </tr> </table>	Gemeentelijke bijdrage 2024:		€	Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 5.062 mln	€ 4.615 mln	Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 143.995 mln	€ 107.096 mln
Gemeentelijke bijdrage 2024:		€								
Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 5.062 mln	€ 4.615 mln								
Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 143.995 mln	€ 107.096 mln								

	<i>*Jaarrekening 2022</i>	
Naam:	NV Brabant Water	
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch	
Relatie programma:	Raakt diverse programma's.	
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (zeer beperkt aandeel)	
Openbaar belang:	Het leveren van water en het in stand houden van de benodigde infrastructuur om water te distribueren.	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024: € 0	
	Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 685 mln € 690 mln
	Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):*	€ 534 mln € 576 mln
	<i>*Jaarrekening 2022</i>	

Naam:	Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)	
Vestigingsplaats:	Helmond	
Relatie programma:	Programma 1. Veiligheid	
Bestuurlijk belang:		
Openbaar belang:	<p>Het ondersteunen van de gemeenten bij zeer complexe zorg-/veiligheidszaken en het bevorderen van de integrale samenwerking tussen partners.</p> <p>Bij veroorzakers van ernstige overlast of criminaliteit met complexe problemen op diverse gebieden zijn vaak meerdere partijen (zorgorganisaties, justitiële organisaties en/of gemeente) betrokken. Bij de aanpak van deze personen is het effectiever om de inspanningen van deze verschillende partijen op elkaar af te stemmen.</p> <p>Het ZVHBZO verzorgt onder andere de procesregie op complexe casuïstiek met het doel (nieuwe) strafbare feiten te verminderen en te voorkomen. En om te komen tot passende zorg voor de betrokken personen. Met deze aanpak levert het Zorg- en Veiligheidshuis een belangrijke bijdrage aan de veiligheid in alle 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.</p>	
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2024: € 4.496	
	Eigen vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 532.000 € 353.000
	Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):*	€ 0 € 0
	<i>*Geprognosticeerde balans</i>	
Ontwikkelingen	<p>Er wordt uitvoering gegeven aan de landelijke meerjarenagenda zorg- en veiligheidshuizen 2021-2024. Daarbij is ruimte voor regionale invulling en inkleuring van de (basis-)taken. Daarbij wordt de AVE aanpak veelal gebruikt als uitgangspunt voor de samenwerking, waardoor duidelijk is welke taken iedere organisatie heeft in iedere fase.</p> <p>In 2024 wordt verder ingezet op het bestaande dienstverleningspakket zoals dat recent door het ZVHBZO is uitgebreid. Daarbinnen vallen de volgende taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Casuïstiek-op-maat; procesregie in complexe casuïstiek met een knelpunt en een veiligheidsrisico; ▪ de PGA Radicalisering, deze is gericht op personen die (mogelijk) radicaliseren; ▪ de PGA Jeugd, die zich richt op jongeren met overlast gevend en/of crimineel gedrag; ▪ de PGA Personen met onbegrepen gedrag, die een gevaar (kunnen) zijn voor zichzelf of de omgeving; ▪ MDA++, gericht op huishoudens waarin het niet lukt om de cirkel van geweld duurzaam te doorbreken. <p>Na de (door)ontwikkeling van dit dienstenpakket staat 2024 in het teken van het uitvoeren van de genoemde dienstverlening. De organisatie gaat hiervoor zelfstandig personeel in dienst nemen om de continuïteit van de bedrijfsvoering te borgen en de kosten te verlagen. Dat kon voorheen enkel op basis van detachering of payroll.</p> <p>Verder wordt projectmatig ingezet op het vereenvoudigen en versterken van de regionale samenwerking tussen bestuur, zorg en veiligheid in Oost-Brabant. Die samenwerking is erg complex en er is sprake van een enorme bestuurlijke en operationele overlegdruk.</p>	
Risico's:	Door wisselingen in de organisatie en krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat de bezetting van het Zorg- & Veiligheidshuis niet snel genoeg op sterkte komt of dat er langere tijd geïnvesteerd moet worden om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken. Daarmee zouden de activiteiten onder druk komen te staan.	

	Het is voor het ZVHBZO van belang om focus te houden op de bestaande activiteiten en het verder optimaliseren daarvan. Hiermee komt er stabiliteit in de organisatie die afgelopen jaren door wisselingen in de bezetting en introductie van nieuwe thema's onder druk heeft gestaan. Wanneer partners eventueel dringend verzoeken om toch nieuwe taken op te pakken kan dat verstrend werken.
--	---

Naam:	Belgisch Nederlands Grensoverleg (BENEGO)
Vestigingsplaats:	Baarle-Hertog
Relatie programma:	Programma 0. Bestuur en Ondersteuning
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang:	BENEGO heeft aandacht voor een aantal thema's aan de grens en het oppakken van knelpunten.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2023: € 988,13
	Eigen vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):* € 187.856 € 204.345
	Vreemd vermogen (1-1-2022 / 31-12-2022):* € 0 € 0
	*Jaarrekening 2022
Ontwikkelingen:	De aanbevelingen van het rapport "BENEGO, hét grensnetwerk" op te pakken met als doel BENEGO te ontwikkelen tot een lerend netwerk. Dit doel wordt bereikt door het: <ul style="list-style-type: none"> ▪ actueel houden van de website en regelmatig een nieuwsbrief uit te brengen; ▪ organiseren van netwerkbijeenkomsten; ▪ opvolgen van bovenlokale aanpak van grensobstakels; ▪ opsporen en het signaleren van (Europese) subsidiemogelijkheden; ▪ initiëren van projecten.
Risico's:	Geen risico's

3.6 Onderhoud kapitaalgoederen

3.6.1. Algemeen

Het is van belang om inzicht te hebben in de beleidskaders omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen. Die beleidskaders zijn er zowel inhoudelijk als financieel-administratief. Inhoudelijk gaat het dan bijvoorbeeld om het vastgestelde onderhoudsniveau. Dit is het eindresultaat van enerzijds de kwaliteit die we voor ogen hebben en anderzijds de budgettaire mogelijkheden.

Er is ook een financieel beleidskader. Dat gaat over de mate waarin financiële ruimte wordt gecreëerd voor onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Hiervoor gelden de volgende 'spelregels':

Alle vaste activa worden tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs geactiveerd.

Uitzonderingen zijn:

- investeringen in de openbare ruimte die via de grondexploitatie worden verhaald;
- kunstvoorwerpen met een historische waarde;
- indien sprake is van een ideaalcomplex (aanschaf en afstoot zijn in een zodanig ritme dat elk jaar hetzelfde bedrag wordt besteed).

De laatste twee uitzonderingen doen zich binnen onze gemeente niet voor.

Op vaste activa met een beperkte levensduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de toekomstige gebruiksduur. Een uitzondering hierop is de afschrijvingsduur van immateriële vaste activa. Deze worden incidenteel ten laste gebracht van de exploitatie. Het beleid rond afschrijving is vastgelegd in een beleidsnota.

In het afschrijvingsbeleid ('Nota reserves, voorzieningen en afschrijvingsbeleid 2020', vastgesteld 7 juli 2020, sindsdien aangevuld), zijn de volgende afschrijvingstermijnen opgenomen:

Soort investering	Termijn in jaren	Soort investering	Termijn in jaren
Gebouwen (permanent)	40	Riolering (excl. pompen/gemalen drukriolering)	50
Gebouwen (semipermanent)	15	Software	6
Groen (korte levensduur)	40	Speeltoestellen / sportattributen	15
Groen (lange levensduur)	80	Straatmeubilair	25
Hardware	4	Straatverlichting (armaturen)	20
Inrichting	15	Straatverlichting (masten)	40
Kunststof (gras)velden/banen: ondergrond	40	Technische installaties (waaronder pompen/gemalen drukriolering)	15
Kunststof (gras)velden/banen: toplaag	20	Vervoermiddelen	10
Machines	10	Wegen (aanleg, reconstructie) en waterkundige werken	40

3.6.2. Wegen en verkeer

A. Beleidskader

In september 2017 is door de gemeenteraad het Wegenbeleidsplan 2018-2027 vastgesteld. Daarin is vastgelegd hoe we als gemeente invulling geven aan de wettelijke taken en verplichtingen. In lijn met de wettelijke en maatschappelijke verplichtingen hanteren we een sobere doch doelmatige kwaliteitsnorm voor het wegbeheer met een gezonde balans in kwaliteit en kosten. In 2023 is een (financiële) actualisatie uitgevoerd, deze wordt in 2024 in de P&C cyclus verwerkt.

De kwaliteitsnorm van de gemeente sluit hierbij aan op kwaliteitsniveau C van de CROW publicatie 288. Hierbij wordt gestuurd op het beheersen van risico's (veiligheid en kapitaalvernietiging) van het gehele wegenareaal en is geen differentiatie gemaakt in wegtypen of gebieden.

In september 2017 is door de gemeenteraad tevens het Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) vastgesteld. Daarin wordt met name ingezet op mensgerichte en integrale maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid in onze gemeente.

Gladheidsbestrijding op wegen waarvoor de gemeente de verantwoordelijkheid draagt, vindt momenteel plaats door de eigen buitendienst op basis van het beleidsplan gladheidsbestrijding 2018-2028.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Wegen, straten en pleinen + GVVP <i>Bedragen in €</i>	Begroting 2024			
	2024	2025	2026	2027
"Klein" onderhoud wegen	218.000	221.000	226.000	229.000
"Groot" onderhoud wegen (voorziening wegen)	473.000	473.000	473.000	473.000
GVVP	128.000	130.000	132.000	135.000
Gladheidsbestrijding	42.000	43.000	43.000	44.000
Planstudie en uitvoer N284	70.000			
Kunstwerken	23.000	7.000	13.000	23.000
Diverse kosten groen	61.000	62.000	63.000	64.000
Overige kosten (salarissen / belastingen etc)	378.000	398.000	418.000	439.000
Kapitaallasten	634.000	631.000	628.000	625.000
Totaal exploitatie	2.027.000	1.965.000	1.996.000	2.032.000

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Wegen, straten en pleinen + GVVP <i>Bedragen in €</i>	Begroting 2023	Begroting 2024			
		2024	2025	2026	2027
<i>Lopende investeringen (restant budgetten 2023):*</i>					
Rehabilitatiekrediet wegen 2019	144.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2020	-210.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2021	-150.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2022	767.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2023	287.000				
GVVP deel 2018 en 2019	363.000				
GVVP deel 2019 en 2020	682.000				
GVVP 2021	501.000				
GVVP 2022	185.000				
GVVP 2023	497.000				
Reconstructie Turnhoutseweg N284	4.000				
Nieuwe aansluiting N284 en opwaardering infrastructuur Kleine Hoeven	113.000				
Vervangen wegen dorpskern Lage Mierde	1.000.000				
KTM Randweg A2 incl. mobiliteitshub en F67	602.000				
<i>Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2024-2027):**</i>					
Rehabilitatiekrediet wegen 2023 t/m 2026		950.000	950.000	950.000	950.000
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) 2023 t/m 2025		497.000	497.000	pm	pm
Fietspad Sleutelstraat-Weijereind			pm	pm	pm
Kwaliteitsimpuls dorpspleinen			200.000	150.000	
Totaal investeringen	4.785.000	1.447.000	1.647.000	1.100.000	950.000

*Stand per 9 september 2023

** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product wegen en GVVP, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.

3.6.3. Gebouwen

A. Beleidskader

Het beheerplan gebouwen is in 2019 volledig geactualiseerd en door de raad vastgesteld. De dotaties aan de onderhoudsvoorziening gebouwen zijn reeds afgestemd op dit onderhoudsplan. Daarbij wordt opgemerkt dat inmiddels een nieuwe Kei in aanbouw is. Het onderhoudsbedrag is in verband daarmee niet aangepast, dus we houden het onderhoud voor De Kei op het bestaande niveau. Zodra de nieuwe Kei gereed is, zal daarvoor een onderhoudsplan opgesteld worden.

Voor zover er sprake is van achterstallig onderhoud is daarin voorzien bij de vaststelling van het plan. Het achterstallig onderhoud moet in 2024 zijn ingelopen omdat dit op basis van het Bbv binnen 4 jaren moet gebeuren.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Dotaties voorziening onderhoud gebouwen	Bedragen in €	Begroting 2024			
		2024	2025	2026	2027
Dotatie voorziening onderhoud Brandweerkazerne Reusel	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Dotatie voorziening onderhoud De Kei	-	33.000	34.000	34.000	34.000
Dotatie voorziening onderhoud Schuilhut Reusel	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Dotatie voorziening onderhoud Den Houtert	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Dotatie voorziening onderhoud Gemeentehuis	221.000	221.000	221.000	221.000	221.000
Dotatie voorziening onderhoud Gemeentewerf	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
Dotatie voorziening onderhoud Kdv de Paraplu Reusel	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Dotatie voorziening onderhoud Oeverwaluwand Reusel	250	250	250	250	250
Dotatie voorziening onderhoud Kapel, pomp, ww-bord HoLaHu	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Dotatie voorziening onderhoud VOV halte Reusel	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Dotatie voorziening onderhoud Pompgemalen Reusel (gebouwtjes)	250	250	250	250	250
Dotatie voorziening onderhoud Beheerderswoning sportpark	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Dotatie voorziening onderhoud De Ster	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Dotatie voorziening onderhoud pergola	500	500	500	500	500
Totaal exploitatie	334.000	367.000	368.000	368.000	368.000

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Onderhoud gebouwen	Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024			
			2024	2025	2026	2027
Lopende investeringen (restant budgetten 2023):*						
De Kei	6.933.000					
Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2024-2027):**						
Vervangen toegangscontrolesysteem gemeentehuis				32.000		
Totaal investeringen	6.933.000	-	32.000	-	-	-

*Stand per 9 september 2023

** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product riolering, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.

3.6.4. Riolering en watertaken

A. Beleidskader

Het oude VGRP heeft een looptijd van 2017-2021 en de werking is doorgezet tot en met 2023. In 2024 zullen de riolering en watertaken worden uitgevoerd op basis van het nieuwe programma water en riolering. In dit programma zijn de benodigde budgetten bepaald voor het onderhoud, vervanging en aanvullende ambitie. Op basis hiervan is ook de rioolheffing bepaald.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Riolering	Bedragen in €	Begroting 2024			
		2024	2025	2026	2027
"Klein" onderhoud riolering	257.000	265.000	273.000	291.000	291.000
Planvorming	56.000	57.000	79.000	61.000	61.000
Onderzoek	46.000	83.000	49.000	51.000	51.000
Energiekosten	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000
Overige kosten (salarissen/ inhuur / applicatie etc.)	254.000	264.000	262.000	273.000	273.000
Voorzieningen	-37.000	-58.000	7.000	51.000	51.000
Kapitaallasten	390.000	389.000	387.000	385.000	385.000
Totaal exploitatie	1.071.000	1.105.000	1.162.000	1.217.000	1.217.000

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Riolering	Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024			
			2024	2025	2026	2027
<i>Lopende investeringen (restant budgetten 2023):*</i>						
Vervanging riolering 2019		51.000				
Vervanging riolering 2020		-1.401.000				
Vervanging riolering 2021		617.000				
Vervanging riolering 2022		608.000				
Vervanging riolering 2023		617.000				
Renovatie vacuümstation Voort		36.000				
Renovatie vacuümgemaal Wilhelminalaan		7.000				
Regionale KRW maatregelen 2019		50.000				
Regionale KRW maatregelen 2020		41.000				
Regionale KRW maatregelen 2022		99.000				
Rioolrenovaties (relining)		-1.000				
Rioolrenovaties 2023 (relining)		75.000				
<i>Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2024-2027):**</i>						
Vervanging riolering 2024 t/m 2027 (conform VGRP 2018-2021)			617.000	617.000	617.000	617.000
Vervanging mechanische drukriolering				71.000		
Totaal investeringen		799.000	617.000	688.000	617.000	617.000

*Stand per 9 september 2023. Vanuit het budget Vervanging 2020 moeten nog correctieboekingen plaatsvinden naar andere budgetten. Het negatieve bedrag geeft derhalve een vertekend beeld.

** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product riolering, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.

3.6.5. Openbare verlichting

A. Beleidskader

Onderhoud van de openbare verlichting gebeurt op basis van het Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2030 en vormt de basis voor het vervangen en aanpassen van de openbare verlichting.

We streven naar het realiseren en in stand houden van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de gebruiker zich veilig voelt in het openbaar gebied. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten en levert de gemeente een bijdrage om de doelstellingen van het Energieakkoord te halen.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Openbare verlichting	Bedragen in €	Begroting 2024			
		2024	2025	2026	2027
"Klein" onderhoud openbare verlichting		30.000	30.000	31.000	31.000
Beheerkosten		11.000	11.000	11.000	11.000
Energiekosten		102.000	102.000	102.000	102.000
Overige kosten (salarissen / overige kosten etc.)		21.000	22.000	23.000	24.000
Kapitaallasten		54.000	54.000	54.000	53.000
Totaal exploitatie		218.000	219.000	221.000	221.000

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Openbare verlichting	Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024			
			2024	2025	2026	2027
<i>Lopende investeringen (restant budgetten 2023):*</i>						
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2018		52.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2019		350				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2019		69.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2020		63.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2020		77.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2021		61.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2021		93.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2023		69.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2023		90.000				
<i>Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2024-2027):**</i>						
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen)			5.000	16.500	141.500	40.500
Vervanging openbare verlichting door LED (masten)			11.800	40.500	153.000	135.000
Totaal investeringen		574.350	16.800	57.000	294.500	175.500

*Stand per 9 september 2023

** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product openbare verlichting, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.

3.6.6. Groenvoorziening

A. Beleidskader

In november 2021 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Openbaar Groen 2022-2031 vastgesteld en daarmee de visie en kaders bepaald. Naast de beleidsambities zijn de bijbehorende middelen voor een kwaliteitsgericht en consistent groenonderhoud (volgens de onderhoudsniveaus A, B en C) bepaald en opgenomen in de begroting.

Daarnaast is er sprake van een jaarlijkse vervangingsinvesteringen van totaal € 310.000 om het kapitaalgoed groen duurzaam in stand te houden waarbij sprake is van de gewogen afschrijftermijnen van 40 en 80 jaar.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Groenvoorzieningen	Bedragen in €	Begroting 2024			
		2024	2025	2026	2027
Groenonderhoud	688.000	696.000	708.000	719.000	
Verkoop hout uit bossen (inkomsten)	-63.000	-64.000	-65.000	-66.000	
Overige kosten (salariskosten / belastingen / ontvangen bijdragen)	183.000	194.000	206.000	218.000	
Kapitaallasten	19.000	19.000	19.000	19.000	
Totaal exploitatie	827.000	845.000	868.000	890.000	

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Groenvoorzieningen	Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024			
			2024	2025	2026	2027
<i>Lopende investeringen (restant budgetten 2023):*</i>						
Vervanging groen 2022 (40jr afschrijving)	109.000					
Vervanging groen 2022 (80jr afschrijving)	175.000					
Vervanging groen 2023 (40jr afschrijving)	128.000					
Vervanging groen 2023 (80jr afschrijving)	179.000					
Herinrichting dorpsplein 2023	100.000					
<i>Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2024-2027):**</i>						
Deken van der Weepark				pm	pm	
Vervanging groen 2024-2027 (40jr afschrijving)		131.000	131.000	131.000	131.000	
Vervanging groen 2024-2027 (80jr afschrijving)		179.000	179.000	179.000	179.000	
Totaal investeringen	691.000	310.000	310.000	310.000	310.000	

*Stand per 9 september 2023

** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product groen, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.

3.7 Grondbeleid

3.7.1. Algemeen

In 2024 kennen we 6 grondexploitaties. Het gaat om 5 woningbouwlocaties in de verschillende kernen en één bedrijventerrein:

- Molenakkers te Reusel
- Hasselt II te Lage Mierde
- Leeuwerik te Hooge Mierde
- Centrumplan te Reusel
- 't Kantje te Hulsel en
- Bedrijventerrein Kleine Hoeven te Reusel

In de kernen Lage Mierde en Hooge Mierde hebben we nog slechts enkele kavels beschikbaar in de plannen De Hasselt en De Leeuwerik. In deze kernen zijn we momenteel bezig met de voorbereidingen voor nieuwe ontwikkellocaties. In Lage Mierde hebben we gronden gekocht voor de volgende fase van het plan Hasselt. In 2024 zullen we met deze volgende fase (die de naam Hasselt-III zal krijgen) naar de gemeenteraad gaan voor het openen van een grondexploitatiebegroting. In Hooge Mierde is het plan Rogse Wieken in voorbereiding. De gemeente heeft daar circa 2.000m² grond in eigendom. De overige gronden zijn in het bezit van een ontwikkelende partij. Voor het plan 't Kantje in Hulsel zijn momenteel de gronden voor de 2^e fase in verkoop. Het gaat het om 20 woningen waarvan er 10 beschikbaar zijn voor starters die samen hun woning gaan bouwen in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). De 10 CPO woningen zijn momenteel in aanbouw. In 2024 gaan deze 10 woningen opgeleverd worden. In het plan Molen Akkers in Reusel zijn geen gronden meer beschikbaar voor uitgifte. In 2024 vinden hier nog werkzaamheden plaats in het kader van het woonrijpmaken. De grondexploitatie van het centrumplan Hart van Reusel maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan Stedelijk gebied, centrum Reusel. Tegen dit bestemmingsplan is beroep ingesteld. Op 16 augustus 2023 is er uitspraak gedaan door de Raad van State waarbij het beroep ongegrond is verklaard. Daardoor is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden. De werkzaamheden rondom het centrumplan kunnen nu voortvarend worden opgepakt.

Bij nieuw te realiseren woningen zet de gemeente in op 40% sociale woningbouw (huur of koop). Dit percentage is vastgelegd in de Kempische Visie op Wonen 2019-2023, de Nota impuls sociale woningbouw en de beleidsregels beoordeling woningbouwinitiatieven. Indien een bouwplan niet kan voorzien in voldoende sociale woningbouw dienen initiatiefnemers een afdracht te doen aan het Vereveningsfonds Sociale Woningbouw. Met de gelden uit dit fonds kunnen we elders het tekort aan sociale woningbouw compenseren, zodat wonen voor iedereen betaalbaar blijft.

3.7.2. Beleidskaders grondbeleid

De ruimte voor het voeren van een actief grondbeleid wordt begrensd door een aantal wetten en beleidskaders. De belangrijkste wetten zijn:

- (vanaf 1 januari 2024) Omgevingswet;
- de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg);
- de Onteigeningswet;
- het onderdeel pacht uit het Burgerlijk Wetboek (Pachtwet is vervallen).

De belangrijkste beleidskaders worden gevormd door:

- Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant;
- Omgevingsvisie Reusel-De Mierden;
- Kempische visie op wonen 2019 - 2023
- vastgestelde gemeentelijke woonvisie 2018-2023;
- uitgiftebeleid bedrijventerreinen Reusel-De Mierden 2012;
- Nota Grondbeleid Reusel-De Mierden, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-4-2021

3.7.3. Financieel kader

Het financiële kader wordt gevormd door de richtlijnen die door het Rijk en de Provincie zijn opgelegd en eigen kaders van de gemeente. De door het Rijk opgelegde richtlijnen zijn gebaseerd op het Bbv. Het financiële kader is van belang voor:

- jaarlijkse prognoses grondexploitatie;
- winstnemingen grondexploitaties;

- het afdekken van de financiële risico's.

Voor het tussentijds nemen van winst uit grondexploitaties is de Poc-methode (Percentage of completion methode) leidend. De Poc-methode houdt het volgende in:
'Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Hierbij wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door de raad is vastgesteld. Dit wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Hiermee wordt de totale winst over de individuele grondexploitatie opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie x % opbrengstrealisatie = % Poc. (ingeval de kosten voor 50% zijn gerealiseerd en de gronden voor 50% zijn verkocht, is de Poc dus 25%)'.

3.7.4. Bedrijventerreinen

Kleine Hoeven Reusel

Momenteel zijn er geen kavels meer te koop. Er zijn nog twee kavels onder optie waarvan de verwachting is dat deze in 2024 daadwerkelijk verkocht en geleverd gaan worden. Inmiddels is een start gemaakt met de voorbereidingen voor Kleine Hoeven fase II. Hiervoor is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

De Kempengemeenten zijn bezig met een locatieonderzoek voor nieuw aanbod van grote en kleine bouw kavels voor bedrijven voor de toekomstige behoefte.

3.7.5. Woningbouw

De Hasselt II Lage Mierde

In het plan de Hasselt II is nog 1 kavel beschikbaar. Het plan is ook al grotendeels woonrijp gemaakt. Na bebouwing van de laatste kavel zal het plan worden afgerond. Naar verwachting is dat in 2024. Omdat er nog maar 1 kavel te koop is zijn we inmiddels gestart met de ontwikkeling van de volgende fase van Hasselt, zijnde Hasselt-III. De gronden voor de ontwikkeling van deze fase zijn inmiddels in bezit van de gemeente. In het 4^e kwartaal van 2023 wordt gestart met de omgevingsdialoog om te komen tot een stedenbouwkundige uitwerking. Het is de verwachting dat er in 2024 een grondexploitatiebegroting kan worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De Leeuwerik Hooge Mierde

Het plan Leeuwerik realiseren wij samen met Ontwikkelingsmaatschappij De Luther. In het plan zijn nu nog enkele kavels beschikbaar. Daarnaast is er in het plan nog een stuk grond beschikbaar van ongeveer 3.000 m² met de bestemming woongebied. Dit woongebied biedt plaats voor de bouw van 16 woningen. Hiervan zijn er inmiddels 4 woningen opgeleverd. In 2024 worden er nog 10 woningen opgeleverd en gaan we in de verkoop met de 2 laatste kavels die worden aangeboden voor particulier opdrachtgeverschap (zelfbouw).

Molen Akkers Reusel

In het plan Molen Akkers zijn de laatste woningen in aanbouw. De bouw van deze woningen zal eind 2023 gereed zijn. Daarna kan gestart worden met de resterende werkzaamheden om het plangebied woonrijp te maken. Het is de verwachting dat de grondexploitatie in 2024 kan worden afgesloten.

Hart van Reusel

Op 16 augustus 2023 is het bestemmingsplan voor het centrumplan onherroepelijk geworden. De uitvoering kan nu opgestart worden. Het plan omvat o.a.:

- Nieuwe winkelruimte voor een supermarkt op de kop ten zuiden van de Markt.
- Boven de supermarkt zijn 18 appartementen voorzien voor sociale en reguliere kooprijzen.
- Bij de oude St. Jozefschool komen commerciële ruimten en een uitbouw op de begane grond. Op elke verdieping komen appartementen.
- Drie patiowoningen aan de achterzijde van de nieuwe supermarkt.
- In een nieuw gebouw op de locatie van het oude gemeentehuis komen 15 appartementen voor sociale en reguliere kooprijzen.
- Een parkeerterrein met parkeerplaatsen aan de Groeneweg.

Daarnaast wordt de openbare ruimte van het centrum opnieuw ingericht. Het marktplein en Kerkplein worden aangepast en sluiten aan op de nieuwe ontwikkeling van supermarkt en de nieuwbouw van de Kei. De Wilhelminalaan wordt opnieuw ingericht en er wordt een park gerealiseerd bij de Kloostertuin.

't Kantje Hulsel

De eerste fase van het plan 't Kantje is inmiddels afgerond. In fase 2 wordt de bouw van 20 woningen mogelijk gemaakt waaronder 10 woningen voor starters in de vorm van CPO. Deze 10 CPO woningen zijn momenteel in aanbouw en worden in 2024 opgeleverd. Met de verkoop van de overige 10 woningen is gestart in mei. Dit verkoopproces is momenteel in volle gang. In 2024 zal gestart worden met de bouw van de laatste serie woningen.

3.7.6. Exploitatie en ontwikkelingen

Jaarlijks worden de meest actuele calculaties voorgelegd aan de gemeenteraad. Op basis van deze calculaties wordt een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde van de diverse plannen per 31 december 2022 en de gecalculerde eindresultaten (zowel nominaal als in netto contante waarde) alsmede van de nog te verwachten winstnemingen, een en ander op basis van de meest recent geactualiseerde calculaties, zoals vastgesteld in juli 2023.

Complex	Boekwaarde per 31-12-2021 voor winstneming (- =batig saldo)	Winstneming boekjaar 2021	Boekwaarde per 31-12-2021 (- =batig saldo)	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Verwachte beschikking over voorziening verlieslatend complex (eindwaarde)	Verwacht resultaat resterende periode (nominale waarde)	Verwacht resultaat resterende periode (contante waarde) 31-12-2021	Totale winst (reeds genomen tussentijdse winst plus nog te realiseren winst)
Molen Akkers Reusel	-1.637.945	372.942	-1.265.003	764.164	0	0	-500.839	-487.135	-3.464.193
Kerkekkers Hulsel	-35.053	0	-35.053	31.893	0	0	-3.160	-3.097	-731.505
Bedrijventerrein Kleine Hoeven	20.586.811	0	20.586.811	847.039	7.078.635	14.355.215	0	12.747.021	
De Leeuwerik Hooge Mierde	1.166.646	0	1.166.646	633.744	1.106.716	693.674	0	653.665	
Hart van Reusel	1.950.187	0	1.950.187	3.562.229	2.723.000	2.789.416	0	2.476.921	
De Hasselt II Lage Mierde	-393.074	134.420	-258.654	392.573	248.480	0	-114.561	-110.856	-394.256
't Kantje Hulsel	137.505	23.501	161.006	920.584	1.694.298	0	-612.708	-579.499	-636.209
Totaal	21.775.077	530.863	22.305.940	7.152.226	12.851.129	17.838.305	-1.231.268	14.697.020	-5.226.163

Waar in de kolommen met verwachte resultaten negatieve bedragen staan betreft dat winstgevendende exploitaties. Verliezen zijn vermeld als positieve bedragen. Voor de verliesgevendende exploitaties is een voorziening getroffen op basis van de contante waarde van de gecalculerde verliezen.

3.7.7. Weerstandsvermogen voor grondexploitatie

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. De weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken.
2. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

We moeten de mogelijke financiële gevolgen van de ruimtelijke ontwikkelingen opvangen. Dit doen we door de risico's af te dekken (post onvoorzien) binnen de grondexploitatie. Andere risico's nemen we op in de calculaties. Als de risico's groter zijn dan de te verwachten winst, houden we de weerstandscapaciteit aan. De (financiële) risico's van ruimtelijke ontwikkelingen moeten we in relatie brengen met de beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente. De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's is bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. We moeten daarom een financieel weerstandsvermogen in stand houden. Daarmee dekken we de risico's van grondexploitatie. Het benodigde weerstandsvermogen is een minimaal noodzakelijke buffer binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. De aanwezigheid van weerstandsvermogen maakt het voor ons mogelijk om in moeilijke tijden de geplande bedrijfsprocessen voort te zetten.

Zowel ten aanzien van het bedrag als ten aanzien van de kans op voordoen zijn inschattingen gemaakt voor:

- vertraging in de uitgifte;
- verlaging van de gronduitgifteprijs;
- verhoging van de inflatie.

Kleine risico's (tot € 50.000) zijn niet meegenomen, omdat deze wegvallen binnen normaal te achten schommelingen in het resultaat (zowel positief als negatief).

Op basis van deze inschattingen is het weerstandsvermogen bepaald dat deze risico's moet afdekken. De bedragen voor de geraamde risico's zijn in een aantal gevallen lager dan het resultaat van het plan. Bij het optreden van deze risico's kunnen deze binnen het resultaat van het project worden opgevangen.

Dat geldt niet voor de plannen De Leeuwerik, Hart van Reusel en Kleine Hoeven. Door de negatieve resultaten van deze plannen kunnen geen risico's binnen de exploitatie worden opgevangen.

Op grond van de *'Methode bepalen weerstandsvermogen grondexploitaties gemeente Reusel-De Mierden'*, moet een weerstandsvermogen worden aangehouden voor de grondexploitaties. De hoogte hiervan is op basis van de actuele calculaties bepaald op:

De Leeuwerik	€	60.000
Hart van Reusel	€	68.000
Kleine Hoeven	€	763.000
<u>Totaal</u>	€	<u>891.000</u>

3.8 Openbaarheidsparagraaf

Dit jaar nemen we voor het eerst een paragraaf Openbaarheid op in de begroting. In deze paragraaf beschrijven we de beleidsvoornemens met betrekking tot de Wet open overheid (Woo). De Woo is bedoeld om besluitvorming door bestuursorganen transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie beter te dienen. Om tot deze transparantie te komen dient informatie beter vindbaar en uitwisselbaar te worden.

Om de transparantie te bevorderen worden op drie thema's acties uitgevoerd (actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en de verbetering van de informatiehuishouding). Onderstaand worden deze acties nader beschreven.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt 11 categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze 11 categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook bekend worden gemaakt dat de 11 categorieën niet allemaal tegelijk openbaar gemaakt moeten worden, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Voorlopig is er nog geen duidelijkheid vanaf wanneer wij moeten starten met actieve openbaarmaking.

Overigens maken wij al diverse zaken uit de genoemde categorieën actief openbaar. Denk aan de raadsstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens, jaarverslagen en dergelijke. Het staat ons vrij om al meer documenten actief openbaar te maken.

Het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) zou de voorziening worden voor bestuursorganen om Woo-documenten actief openbaar te maken door deze online te publiceren. Het platform werd opgezet door het agentschap KOOP (Kennis- en Exploitatiecentrum voor Officiële Overheidspublicaties). Begin 2023 heeft de Adviescommissie ICT-toetsing echter geadviseerd om het huidige ontwerp van PLOOI fundamenteel te herzien en de doorontwikkeling van het platform direct stop te zetten omdat de gekozen oplossingsrichting onvoldoende passend is, er onvoldoende grip is op het programma en de ontwikkelaanpak onvoldoende gedegen is.

Als alternatief is ervoor gekozen om te starten met een andere oplossing. Daarbij wordt ingezet op totstandkoming van een eenvoudige verwijzindex en een zoekfunctie: de Woo-index.

De Woo-index verwijst naar documenten die door gemeenten raadpleegbaar worden gemaakt. De zoekfunctie moet deze documenten centraal doorzoekbaar maken voor de burger. Gemeenten kunnen hun internetlocaties registreren vanaf 19 juni 2023. In voorkomende gevallen maken wij daar gebruik van.

Aansluiting Woo-index

De Woo-index verwijst naar de publicatielocaties van gemeenten en intergemeentelijke organisaties. Om aansluiting te vinden op de index dient de gemeente over een eigen publicatieplatform te beschikken. De aansluiting verloopt via het Register van Overheidsorganisaties (ROO). In de redactieomgeving van het ROO kunnen de internetlocaties (URL's) waar de documenten publiek toegankelijk zijn, worden geregistreerd. In het najaar 2023 wordt de zoekfunctie toegevoegd aan de Woo-index.

Om met de zoekfunctie van de Woo-index vindbaar en doorzoekbaar te zijn moet de publicatielocatie aan bepaalde eisen voldoen. Vanuit het programma "Grip op informatie" wordt een aanpak ontwikkeld om gemeenten bij het voldoen aan deze eisen te ondersteunen. Onze gemeente volgt deze ontwikkeling op de voet en sluit zich bij deze aanpak aan.

Passieve openbaarmaking

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een Woo-verzoek. De Woo is hierin de opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Onze gemeente heeft een Woo-contactpersoon en plaatsvervanger aangewezen. Deze contactpersoon is het eerste aanspreekpunt voor burgers en beantwoordt vragen over de beschikbaarheid van informatie en kan burgers helpen te overzien welke informatie aanwezig is bij de gemeente. Met verzoekers wordt persoonlijk contact opgenomen en besproken om welke informatie concreet wordt verzocht zodat op de beste manier tegemoet kan worden gekomen aan het verzoek, gelet op informatie die beschikbaar is. Op deze manier proberen we in de meeste gevallen om Woo-verzoeken informeel af te handelen zodat geen formeel Woo-besluit hoeft te worden genomen en de verzoeker wel goed geholpen is.

Verbetering van de informatiehuishouding

De gemeente Reusel-De Mierden heeft op de website een pagina voor inkomende Woo-verzoeken¹. Op deze pagina is meer informatie terug te vinden over het Woo-verzoek en hoe een Woo-verzoek kan worden ingediend. Op de pagina is ook terug te vinden wie de Woo-contactpersonen van de gemeente zijn.

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is bij ons niet nieuw maar een onderwerp dat voortdurend onze aandacht heeft. Ook in 2024 worden daarin weer de nodige stappen gezet qua uitleg aan medewerkers over goed gebruik van het documentmanagementsysteem voor het registreren van zaken, registreren van e-mailberichten in zaakgericht archiveren, het regelen van een beveiligde toegang tot specifieke mappen op de centrale schijf en het tijdig opschonen van bestanden, gelet op de eisen in het kader van de Archiefwet, informatieveiligheid en privacy.

Door de informatiehuishouding op orde te brengen wordt niet alleen het actief openbaar maken overzichtelijker en beter uitvoerbaar, maar kunnen we ook sneller en beter voldoen aan de afhandeling van Woo-verzoeken. Hierdoor wordt de ambtelijke organisatie minder belast, omdat informatie rechtstreeks vanuit de bron beter gearchiveerd en geordend wordt en beschikbaar is.

¹ <https://www.reuseldemierden.nl/informatie-opvragen-woo-verzoek>.

PROGRAMMA'S

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Bestuur en organisatie, Samen Doen
Wethouder Rombouts	Belastingen, Planning en Controlcyclus, Financiën

Wat gaan we doen?

0.1 Bestuur			
Ambities: Samenwerken met andere gemeenten als het meerwaarde heeft.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Meerwaarde bereiken door samenwerking met andere Kempengemeenten.	A.1	Samen met de Kempengemeenten stellen we een Ontwikkelstrategie voor de Kempen op die zich ook richt op het thema brede welvaart. De Kempische Ontwikkelstrategie vormt de basis voor de op te stellen omgevingsvisie voor onze gemeente.
B	Op thema's die zich daarvoor lenen samenwerken met andere gemeenten.	B.1	We intensiveren op thema's die zich daarvoor lenen de bestuurlijke contacten met alle aangrenzende buurgemeenten -ook in België- en ondersteunen de samenwerking over de grenzen heen door deelname aan BeNeGo.
Ambities: Inwoners betrekken bij de lokale politiek.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
C	De politiek dichterbij de inwoners brengen.	C.1	Vanuit het onderzoek naar het vergaderen op locatie wordt bekeken hoe we dit tot uitvoering kunnen brengen waarbij voldaan wordt aan de wensen, zoals het live uitzenden van de vergaderingen.
D	Jongeren dichterbij de politiek brengen.	D.1	In september 2023 wordt hierover een voorstel besproken in het Presidium. Daarna wordt door de raad een keuze gemaakt over de manier waarop de jeugd (middelbare school) betrokken gaat worden. De leerlingen van de basisscholen (groep 7 en 8) zullen betrokken blijven worden middels Democracy.
Ambities: Samen Doen continueren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
E	Een vervolg geven aan Samen Doen.	E.1	Onze gemeente wil een vraaggerichte, faciliterende gemeentelijke organisatie zijn die onze inwoners ondersteunt, activeert en verbindt. We werken daarvoor samen met inwoners, ondernemers en organisaties aan de leefbaarheid en bloei van alle kernen, met als visie Samen Doen. Om deze visie dan wel 'werken vanuit de Bedoeling' te realiseren, hebben we een organisatie nodig die dit mogelijk maakt en die zo georganiseerd om de uitdagingen van deze tijd aan te kunnen, qua formatieomvang, functies, inrichting en samenwerking. Hieraan bouwen we in 2024 verder.

0.2 Burgerzaken			
Ambitie: Dienstverlening loket Burgerzaken laten aansluiten bij behoeften inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Dienstverlening van het loket Burgerzaken laten aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.	A.1	Vanuit de burgers zijn er geen specifieke wensen over een verbetering in de dienstverlening. Onze visie op dienstverlening blijft centraal staan. Mochten wij signalen van de burgers ontvangen dan staan wij open voor een onderzoek hiernaar.

0.4 Overhead			
Ambities: Actieve communicatie in begrijpelijke, toegankelijke taal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Onze inwoners actief informeren en daarbij communiceren in heldere, begrijpelijke taal.	A.1	In 2024 blijft de focus op (pro)actieve communicatie via de website en onze sociale mediakanalen. De gemeentelijke schrijfstijl wordt ook jaarlijks onder de loep genomen. Hiervoor werken we met een geactualiseerde schrijfwijzer en trainen we onze medewerkers regelmatig.
B	Als gemeentelijke organisatie laten zien wie we zijn, waar we voor staan en waar we mee bezig zijn.	B.1	Ook in 2024 zoeken we naar nieuwe manieren om onze gemeentelijke communicatie te versterken. Daarnaast willen we ons nog meer profileren en laten zien wie we zijn, waar we voor staan en waar we mee bezig zijn.
C	Toegankelijke communicatievormen voor alle inwoners.	C.1	We betrekken onze inwoners bij onze communicatie via de website door hen te vragen naar hun ervaringen met en mening over de begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Waar mogelijk wordt de website in 2024 nog verder technische geoptimaliseerd, zoals dat reeds is gestart in 2023 door het toevoegen van voorleessoftware. In 2024 zetten we, naast o.a. het maken van podcasts, ook andere communicatiemiddelen in om verschillende doelgroepen te bereiken.
Ambities: Dienstverlening op niveau.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
D	We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen en managen daarbij de verwachtingen van onze inwoners.	D.1	Ook in 2024 besteden we aandacht aan onze dienstverlening als onderdeel van de organisatie-ontwikkeling.
Ambities: Informatiehuishouding op orde.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
E	Onze informatiehuishouding is op orde, daarbij beschermen we de informatie zo goed als mogelijk en hebben aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners.	E.1	We voldoen zo goed mogelijk aan de eisen uit de Wet open overheid (Woo) en hebben daarbij aandacht voor de praktische uitvoerbaarheid en dienstverlening aan onze inwoners. Daarnaast is in de loop van 2024 de visie op informatiemanagement gereed. Daarmee hangt samen het opstellen van een informatiebeheerplan en kwaliteitssysteem met kwaliteitshandboek. Ook wordt er in 2024 beleid opgesteld om het duurzame beheer van digitale archiefbescheiden te waarborgen. Om zo goed mogelijk te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) wordt ISMS LIAS (Information Security Management System) ingericht zodat inzichtelijk gemaakt wordt welke risico's we lopen en verbeterplannen kunnen worden opgesteld. Deze inrichting is vertraagd, maar we verwachten hier in 2024 grote stappen in te kunnen zetten.
F	Inzetten op deregulering van regels en vereenvoudiging van processen.	F.1	We controleren jaarlijks de bestaande beleidsregels of deze nog actueel en/of nodig zijn. De vereenvoudiging van processen elimineert overbodige stappen en automatiseert stappen in het proces om tijd te besparen, fouten te reduceren en dubbel werk te voorkomen.

0.6 OZB			
Ambitie: OZB-verhogingen beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Belastingopbrengsten op peil houden.	A.1	Verhoging van tarieven met het inflatiepercentage is noodzakelijk om in de pas te blijven met de lastenontwikkeling.

0.8 Overige baten en lasten			
Ambitie: Sluitende begroting en kosten beheersbaar houden.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een structureel sluitende begroting.	A.1	We stellen zo nodig de ambities bij op basis van de beschikbare middelen. Een andere optie is het verhogen van de inkomsten (denk hierbij aan OZB). Voor 2024 wordt er door het college geen OZB verhoging voorgesteld, anders dan aanpassing op basis van inflatie en waarde-ontwikkeling.
B	Gebruik maken van subsidiemogelijkheden om eigen gestelde doelen te realiseren.	B.1	Via onder meer het subsidie adviesbureau Vindsubsidies BV zoeken we permanent naar mogelijkheden om subsidie te krijgen in relatie tot onze plannen. Op die wijze proberen we de beschikbare middelen te vergroten.

Wat mag het kosten?

Bestuur en ondersteuning	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	
			Lasten	Baten	Saldo				
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
Saldo per product									
0.1	Bestuur	-1.673	-1.076	-1.188	1	-1.187	-1.240	-1.304	-1.361
0.2	Burgerzaken	-140	-131	-265	130	-135	-148	-156	-168
0.3	Beheer overige gebouw en en gronden	21	12	-1	22	21	21	21	21
0.4	Overhead	-4.756	-5.077	-6.055	79	-5.976	-6.143	-6.314	-6.476
0.5	Treasury	231	164	120	26	146	36	-31	-61
0.6	OZB	2.706	2.799	-238	3.154	2.916	2.951	2.986	3.022
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	24.763	22.757	-8	25.873	25.865	27.008	25.671	26.140
0.8	Overige baten en lasten	0	-1.062	-706	0	-706	-1.085	-1.122	-1.122
0.9	Vennootschapsbelasting	0	-1	-1	0	-1	-1	-1	-1
0.10	Mutaties reserves	1.331	1.006	-204	668	464	209	196	196
Saldo programma		22.483	19.391	-8.546	29.953	21.407	21.608	19.946	20.190

Programma 1. Veiligheid

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Wat gaan we doen?

1.1 Crisisbeheersing en brandweer		
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
A	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze brandweer hulpdiensten.	A.1 We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda in de Veiligheidsregio. We continueren alternatieven, zoals de first responder en ondersteunen nieuwe initiatieven, zoals dynamisch alarmeren van de brandweer zodat de snelste en/of meest geschikte brandweereenheid wordt ingezet op een incident. Daarnaast stimuleren we maatregelen in het kader van zelfredzaamheid van onze inwoners.
Ambities: Risico op natuurbranden beperken.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
B	Het borgen van een goede samenwerking met omliggende gemeenten en voorlichting geven aan inwoners op het gebied van natuurbranden.	B.1 We maken in 2024 met de omliggende gemeenten en ook met de Belgische buurgemeenten afspraken over hoe te handelen om het risico op natuurbranden te verkleinen. Om onze inwoners alert te maken op het voorkomen van natuurbranden, zullen we in 2024 gebruik maken van een toolkit, samengesteld door de Veiligheidsregio, waaruit gemeenten kunnen putten om dezelfde boodschap en handreikingen aan inwoners te delen (bv. een hitteprotocol).
1.2 Openbare orde en veiligheid		
Ambities: Dekkend buurtpreventienetwerk.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
A	Een dekkend buurtpreventienetwerk in alle kernen.	A.1 Ook in 2024 organiseren we bijeenkomsten met voorlichting over buurtpreventie en worden inwoners gestimuleerd zich aan te sluiten bij het buurtpreventienetwerk.
Ambities: Goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
B	De inzet van onze buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) is primair gericht op leefbaarheid: een schone en veilige leefomgeving voor onze inwoners.	B.1 De BOA's zijn zichtbaar aanwezig in onze kernen. We zetten in op het verbeteren van de afstemming van de inzet vanuit VTH en de politie.
C	Een goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid, alsmede met zorgpartners, uit het oogpunt van vroeg-signalering en preventie 'voorkomen is beter dan genezen'.	C.1 We zetten bestaande samenwerkingen voort, zoals het Kempen Interventie Team (KIT), Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Zorg- en veiligheidshuis.

Ambities: Verhogen weerbaarheid en meldingsbereidheid, ook op het gebied van digitale veiligheid.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
D	Verhogen van de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid.	D.1 In 2024 geven we middels het Uitvoeringsplan Veiligheid basisteam De Kempen 2023-2024 uitvoering aan de prioriteiten uit het in 2023 in samenwerking met andere gemeenten, politie en justitie opgestelde Regionale Veiligheidsplan (RVP) Oost-Brabant en Integrale Veiligheidsplan (IVP) de Kempen, bijvoorbeeld op het gebied van ondermijning.
E	Bewustwording van onze inwoners op het gebied van digitale veiligheid (cybercrime, cybersecurity) verhogen.	E.1 Digitale veiligheid is een van de prioriteiten in het RVP en IVP. In 2024 gaan we uitvoering geven aan het verhogen van bewustwording digitale veiligheid voor doelgroepen (bijv. ouderen en jeugd).

Wat mag het kosten?

Veiligheid		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<i>Bedragen x € 1.000</i>		Saldo	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Saldo per product									
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-878	-936	-993	39	-954	-991	-1.030	-1.070
1.2	Openbare orde en veiligheid	-436	-312	-525	25	-500	-510	-522	-534
Saldo programma		-1.314	-1.248	-1.518	64	-1.454	-1.501	-1.552	-1.604

Programma 2. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noord Wethouder Rombouts	Inrichting en beheer van openbare ruimte Bereikbaarheidsagenda, GVVP, slimme mobiliteit, openbaar vervoer

Wat gaan we doen?

2.1 Verkeer en vervoer			
Ambities: Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Het zwaar vracht- en landbouw verkeer weren uit Hulsel, Hooge Mierde en Lage Mierde.	A.1	In 2024 wordt de reconstructie van dorpskern in Lage Mierde uitgevoerd.
B	Doorgaand verkeer uit de kern van Reusel weren.	B.1	In 2024 worden de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van het Centrumplan. Uitvoering zal gefaseerd zijn waardoor het doorgaande verkeer mogelijk in 2025 of later geweerd kan worden.
C	Het Beleven veiliger en aantrekkelijker maken voor langzaam verkeer.	C.1	We sluiten het Beleven af voor doorgaand gemotoriseerd verkeer.
D	Goede bereikbaarheid van onze gemeente vanaf de snelweg.	D.1	Er is een lobby gestart in het poho mobiliteit De Kempen en poho mobiliteit MRE en we zijn in gesprek met de provincie. Nog in 2023 zal een gesprek met de nieuwe gedeputeerde hierover plaatsvinden.
E	Veilige fietsverbindingen voor schoolgaande jeugd, naar bedrijventerreinen en het stedelijk gebied.	E.1	In 2024 verbeteren we de fietsverbinding door het centrum van Lage Mierde. De realisatie van de F67 wordt voorbereid.
F	Sleutelstraat-Weijereind veilig inrichten voor het langzaam verkeer.	F.1	De eerder gekozen oplossing van het project was een vrijliggend fietspad aan de Sleutelstraat-Weijereind aanleggen. Nu wordt samen met de aanwonenden bepaald met welke andere maatregelen de weg veiliger ingericht kan worden voor langzaam verkeer. Afhankelijk van de resultaten van de inbreng van aanwonenden worden deze mogelijk in 2024 gerealiseerd.
G	Een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbaar gebied.	G.1	De gemeente voert conform het vigerend beleidsplan Openbare Verlichting werkzaamheden aan de straatverlichting uit in 2024.
Ambitie: Alternatieve parkeermogelijkheden en meer groen op dorpspleinen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
H	Een kwaliteitsimpuls voor de dorpspleinen in de kernen.	H.1	In 2024 wordt het Dorpsplein in Lage Mierde heringericht.
2.5 Openbaar vervoer			
Ambitie: Goed openbaar vervoer voor onze inwoners op de agenda houden en de busverbinding richting Tilburg verbeteren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Goede bereikbaarheid van onze gemeente met het openbaar vervoer.	A.1	Er wordt een Kempense breed onderzoek uitgevoerd naar het openbaar vervoer binnen de Kempengemeenten. Samen met de provincie bekijken we naar de mogelijke/gewenste lijnvoering en maatregelen voor de toekomst.
B	Openbaar vervoer verbinding richting Tilburg verbeteren.	B.1	Het onderzoek Openbaar Vervoer De Kempen wordt uitgevoerd. De uitkomst van de Business Case lijn 143 wordt in 2024 geïmplementeerd.

Wat mag het kosten?

Verkeer en vervoer <i>Bedragen x € 1.000</i>		Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
				Lasten	Baten	Saldo			
Saldo per product									
2.1	Verkeer en vervoer	-1.701	-2.116	-2.396	38	-2.358	-2.299	-2.338	-2.384
2.5	Openbaar vervoer	0	0	-38	0	-38	0	0	0
Saldo programma		-1.701	-2.116	-2.434	38	-2.396	-2.299	-2.338	-2.384

Programma 3. Economie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Rombouts	Economische zaken, Kleine Hoeven, Kempisch Bedrijvenpark, weekmarkt, toerisme, belastingen

Wat gaan we doen?

3.1 Economische ontwikkeling			
Ambities: Economische groei en werkgelegenheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Stimuleren van duurzame economische ontwikkelingen.	A.1	Via Brainport wordt ingezet op digitalisering van het MKB en via het Kempisch Manifest Slimme Maakregio zetten we in op projecten die bijdragen aan het ondernemersklimaat, zoals cursussen voor startende ondernemers, betere bereikbaarheid en samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers.
B	Profiteren van en bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid.	B.1	Via MRE, Brainport Development en sub-regionaal leveren we onze bijdrage aan de belangrijkste economische thema's zoals digitalisering MKB, gezonde arbeidsmarkt, onderwijs, energiecongestie en -transitie en de werkgeversaanpak voor mobiliteit.
Ambities: Samenwerking overheid – onderwijs – bedrijfsleven.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
C	Samenwerking gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs behouden.	C.1	We ondersteunen techniekonderwijs op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.
D	Heel de gemeente is in 2025 aangesloten op glasvezel.	D.1	Er zullen drie netbeheerders twee glasvezelnetwerken in 2024 opleveren.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
Ambitie: Voldoende ruimte voor bedrijven op bedrijventerreinen. Bedrijven huisvesten op de juiste plek in de gemeente of regio.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Transformatie van bedrijventerreinen naar woningbouw.	A.1	In 2024 worden mogelijke transformatieverzoeken voor woningbouw of andere functies op bedrijfslocaties beoordeeld en getoetst.
B	Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven.	B.1	Voor de aanleg van de tweede fase van bedrijventerrein Kleine Hoeven wordt een bestemmingsplan opgesteld. Planning is onder voorbehoud van diverse onderzoeken en stikstof. Mocht dat niet lukken dan wordt het een wijzigingsbesluit omgevingsplan. Duurzaamheid wordt meegenomen in de planvorming.
C	Ontwikkeling nieuw aanbod bedrijfskavels in de Kempen.	C.1	Naar aanleiding van de resultaten uit het onderzoek naar de uitbreiding van bedrijventerrein Kempisch Bedrijvenpark wordt hier uitvoering aan gegeven. De Kempen zet in op het accommoderen van de groei van de werkgelegenheid door autonome groei van de Kempische bedrijven en de doorontwikkeling van de slimme maakindustrie, zowel door revitalisering van bestaande terreinen als uitbreidingsmogelijkheden met nieuwe locaties (programmering).
D	Samenwerken in De Kempen.	D.1	De opgave voor de bedrijventerreinen (thema werken) en de bereikbaarheid vormt ook een onderdeel van de Ontwikkelstrategie De Kempen. De bestuursopdracht Ontwikkelstrategie De Kempen zal in 2024 verder worden uitgewerkt tot een voorkeursscenario, wat na vaststelling zal worden

			uitgewerkt in een strategische koers op ruimtelijk, fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak.
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			
Ambitie: In contact staan met onze ondernemers door middel van informatievoorziening, onze accountmanagers en overleg met ondernemersverenigingen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een bereikbare weekmarkt in het centrum van Reusel.	A.1	Geen specifieke inspanningen in 2024.
B.	Stimuleren ondernemerschap	B.1	Coördineren van een jaarlijks ondernemerscafé door en voor alle ondernemers en organiseren van een ZZP-avond.
3.4 Economische promotie			
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	A.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbestemming van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum. Werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd.
Ambitie: Aantrekkelijke gemeente zijn voor recreatie en toerisme.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
B	Recreatief aantrekkelijke gemeente zijn.	B.1	Samen met Visit Bladel-Reusel-De Mierden uitvoering geven aan de recreatieve projecten van het Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie 2 (UVP VTE 2).

Wat mag het kosten?

Economie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	
			Saldo	Saldo	Lasten				Baten
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
Saldo per product									
3.1	Economische ontwikkeling	-116	-129	-145	0	-145	-151	-156	-162
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	52	-315	-2.751	2.832	81	80	79	77
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	2	20	-51	38	-13	-14	-14	-14
3.4	Economische promotie	26	50	-132	173	41	41	72	73
Saldo programma		-36	-374	-3.079	3.043	-36	-44	-19	-26

Programma 4. Onderwijs

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Onderwijs (inhoudelijk), leerplicht, onderwijshuisvesting
Wethouder Rombouts	Leerlingenvervoer

Wat gaan we doen?

4.2 Onderwijshuisvesting		
Ambitie: De huisvesting van onze scholen is veilig en toekomstbestendig.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
A	Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst.	A.1 Basisschool De Akkerwinde in Hooge Mierde krijgt een extra lokaal. Dit lokaal wordt in de aula van de school gebouwd. Daarmee voorzien we in de ruimtebehoefte van de school.
		A.2 Afhankelijk van besluitvorming in de raad (3 oktober 2023) wordt in 2024 gestart met het traject om de Clemensschool weer toekomstbestendig te maken.
		A.3 In 2023 is het traject gestart om te komen tot een integraal huisvestingsplan (IHP). Dit traject wordt in 2024 afgerond en ter vaststelling aan uw raad aangeboden.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		
Ambitie: Aanpak laaggeletterdheid.		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
A	Verbeteren van de basisvaardigheden van inwoners met betrekking tot de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.	A.1 Vanuit het Digitaalhuis netwerk in de Kempen betrekken we o.a. maakbedrijven en de zorgsector om bewustwording rondom het thema en toeleiding naar aanbod van de doelgroep te verbeteren. Daarnaast zorgen we voor voldoende aanbod voor de doelgroep om Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden te versterken. Dit alles doen we in samenwerking met onze ketenpartners.
Ambitie: Bestrijden van onderwijsachterstanden		
B	Meer kinderen tussen de 2 en 4 jaar die risico lopen op een onderwijsachterstand nemen deel aan een programma voor- en vroegschoolse educatie (VVE).	B.1 We onderzoeken in welke mate de huidige doelgroepdefinitie aan de hand waarvan nu indicaties worden afgegeven nog actueel en passend is. Waar nodig passen we deze aan.
		B.2 In samenwerking met de VVE-werkgroep wordt een werkplan opgesteld met diverse actiepunten om de doorgaande lijn, de toeleiding, het bereik en het resultaat van VVE te verbeteren.
Ambitie: Alle leerlingen kunnen deelnemen aan het onderwijs		
C	Vervoer van leerlingen die niet zelfstandig naar speciaal onderwijs kunnen.	C.1 Landelijk wordt er gewerkt aan een verbetervoorstel voor het leerlingenvervoer. Dit kan als consequentie hebben dat wij onze verordening leerlingenvervoer moeten actualiseren.

Wat mag het kosten?

Onderwijs	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	
			Saldo	Saldo	Lasten				Baten
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
Saldo per product									
4.1	Basisonderw ijs	-116	-98	-118	0	-118	-120	-123	-126
4.2	Onderw ijshuisvesting	-276	-255	-287	33	-254	-253	-239	-241
4.3	Onderw ijsbeleid en leerlingzaken	-393	-378	-582	88	-494	-501	-513	-525
Saldo programma		-785	-731	-987	121	-866	-874	-875	-892

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sport, kunst en cultuur, bibliotheek, muziekonderwijs
Wethouder Van de Noort	Monumentenbeleid, groen
Wethouder Rombouts	Recreatie

Wat gaan we doen?

5.1 Sportbeleid en activering			
Ambitie: Zoveel mogelijk inwoners doen aan enige vorm van sport en/of bewegen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Sporten en bewegen stimuleren, ook in de openbare ruimte.	A.1	Bij reconstructies en inrichting van de openbare ruimte wordt in overleg met omwonenden bepaald op welke manier we de ruimte beweegvriendelijker maken.
		A.2	We starten de voorbereidingen voor het sport- en cultuurgala dat in 2025 georganiseerd wordt.
B	Initiatieven op het gebied van sport en bewegen ondersteunen.	B.1	We geven uitvoering aan het Kempisch Sport- en Bewegakkoord 2 en maken verbinding met de andere onderdelen van de brede SPUK.
		B.2	We ondersteunen Uniek Sporten Brabant.
		B.3	We blijven investeren in de Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026.
5.2 Sportaccommodaties			
Ambitie: Volvoende variatie aan mogelijkheden tot sportbeoefening bieden middels adequate basisvoorzieningen van sportaccommodaties.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Naar vermogen en capaciteit initiatieven van sportverenigingen oppakken waarbij een ondernemende houding van de vereniging verwacht wordt.	A.1	We ronden een aantal concrete verzoeken die ingediend zijn af en pakken nieuwe initiatieven voortvarend op. We scheppen aan de voorkant duidelijke verwachtingen over wie welke rol heeft en over het proces.
B	Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.	B.1	We maken een beleidskader voor onze accommodaties. Op basis daarvan wordt het sportaccommodatieplan geactualiseerd.
		B.2	Het beheer en onderhoud dat ondergebracht is bij de gemeente en onderhoud dat door externe partijen wordt uitgevoerd wordt jaarlijks geëvalueerd en gemonitord
		B.3	Een plan voor het toekomstbestendig maken van sporthal den Houtert in Lage Mierde maakt onderdeel uit van het geactualiseerde sportaccommodatieplan.
5.3 Cultuurpresentatie, -productie, en -participatie			
Ambitie: Een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in onderwijs en vrije tijd.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Alle kinderen krijgen de kans om kennis te maken met verschillende culturele en muzikale uitingsvormen.	A.1	Begin 2024 wordt het project Meer Muziek In de Klas geëvalueerd.
		A.2	De cultuurcoaches zijn aan het kijken of er meer naschools cultuur aanbod kan komen in 2024. Click creatief is gestopt. Met de werkgroep zal hierover een plan gemaakt worden.

5.5 Cultureel erfgoed			
Ambitie: Behoud van cultuurhistorische dorpsfeesten en gilden.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Faciliteren van cultuurhistorische volksfeesten en gilden.	A.1	Voortdurend.
5.6 Media			
Ambitie: Lokaal toereikend media-aanbod.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een lokaal toereikend media-aanbod zodat alle inwoners, ook in de toekomst, bereikt kunnen worden.	A.1	In 2024 vindt een herindeling plaats van lokale omroepen in Streek De Kempen en stedelijk Eindhoven e.o. In 2025 komt er een stelselwijziging (centrale aansturing en subsidie toekenning). In 2024 worden hiervoor voorbereidingen getroffen.
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie			
Ambitie: Behoud en uitbreiding van een groene leefomgeving voor onze inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een groene kwaliteitsimpuls voor zichtlocaties binnen onze gemeente.	A.1	We geven uitvoering aan de kwaliteit van het groen conform het vastgestelde groenbeleidsplan.
B	Uitbreiding groenareaal gericht op herstel bestaande boomstructuren volgens groenbeleid en/of binnen nieuwe vergroeningsprojecten.	B.1	Er worden herstel- en ontwikkelplannen gemaakt om boom- en groenstructuren te herstellen.
C	In samenspraak met dorpsraden de dorpspleinen multifunctioneel en groen inrichten.	C.1	Het Dorpsplein in Lage Mierde wordt groen ingericht als onderdeel van het integrale project reconstructie dorpskern Lage Mierde.
D	Fraaie entrees van natuurgebieden.	D.1	Er is geen specifieke inspanning gepland in 2024.
Ambitie: Goed onderhouden voorzieningen die uitnodigen tot spelen en bewegen in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
E	Meerdere fietskronkels aanleggen in de gemeente.	E.1	We streven ernaar om in 2024 een fietskronkel aan te leggen, waarbij we de nieuw aan te leggen kronkel proberen te combineren met nieuw aan te leggen fietspaden (werk-met-werk maken).
F	Verlengen route rolstoel-natuurpad Hoevenhei.	F.1	Het verbreden en halfverharden van het huidige zandpad ter hoogte van de Achterste Heikant-Wielen wordt gerealiseerd.
G	Bezienswaardigheden op recreatieve routes zichtbaar maken.	G.1	In samenwerking met Visit Bladel-Reusel-De Mierden faciliteren we initiatieven om recreatieve routes in te richten.
H.	Natuurpoorten met elkaar verbinden middels recreatieve routes.	H.1	We geven uitvoering aan het plan van aanpak met prioritering om routes te verbeteren en uit te breiden.
I	Het Beleven afsluiten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer.	I.1	We sluiten het Beleven af voor gemotoriseerd verkeer.
J	Centrale speelvoorzieningen in de kernen waarin we alle leeftijdsgroepen stimuleren om buiten te spelen.	J.1	We voeren het geactualiseerde speelvoorzieningen-beleid uit

Wat mag het kosten?

Sport, cultuur en recreatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
			Lasten	Baten	Saldo			
Saldo per product								
5.1 Sportbeleid en activering	-34	-38	-40	0	-40	-41	-42	-43
5.2 Sportaccommodaties	-685	-684	-904	176	-728	-738	-748	-758
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en participatie	-140	-139	-175	0	-175	-177	-179	-181
5.4 Musea	-60	-62	-71	0	-71	-74	-77	-80
5.5 Cultureel erfgoed	-58	-56	-74	0	-74	-78	-80	-84
5.6 Media	-226	-240	-295	20	-275	-275	-269	-269
5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie	-632	-886	-1.199	164	-1.035	-1.057	-1.085	-1.066
Saldo programma	-1.835	-2.105	-2.758	360	-2.398	-2.440	-2.480	-2.481

Programma 6. Sociaal Domein

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sociaal domein, gemeenschapshuizen

Wat gaan we doen?

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie			
Ambitie: Behoud van leefbaarheid en verdere bloei van alle kernen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	In elke kern een ontmoetingsplek voor inwoners.	A.1	We realiseren nieuwbouw voor De Kei in Reusel.
		A.2	Nadat uw raad een besluit heeft genomen over het toekomstbestendig maken van de Clemensschool worden verdere stappen uitgewerkt hoe de ontwikkeling van een ontmoetingsplek in Hulsel hierin vorm kan krijgen.
B	Inwoners worden betrokken bij diverse projecten die zich richten op aanpak energiearmoede, eenzaamheid en GGZ problematiek.	B.1	De sociaal makelaar zorgt voor de coördinatie van deze projecten en de verbindingen met andere partijen zodat projecten van de grond komen en blijven draaien.
C	Een goede samenwerking met de dorpsraden.	C.1	Begin 2024 wordt er een jaarplanning gemaakt met de diverse dorpsraden over alle belangrijke zaken die spelen in het dorp. Hierin wordt vermeld hoe de dorpsraad hier een rol in speelt. Diverse keren per jaar vindt er een overleg plaats om alle actiepunten door te nemen.
Ambitie: Wij zijn een inclusieve gemeente, voor mensen met en zonder handicap, beperking of kwetsbaarheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
D	Versterken van samenwerking tussen netwerken, zowel formele als informele	D.1	We organiseren netwerkbijeenkomsten en themabijeenkomsten. Wij faciliteren grensdorpen.nl en wij organiseren voorlichtings- en ontmoetingsbijeenkomsten voor mantelzorgers.
E	Alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving.	E.1	De speerpunten uit de actualisatie van het plan 'Iedereen doet mee!' worden uitgevoerd binnen onze gemeente. Daarnaast ondersteunen we initiatieven vanuit de inwoners met een beperking en stemmen o.a. af met het gehandicaptenplatform en andere belanghebbenden.
F	Ook inburgeraars nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving.	F.1	We werken intensief samen met de partners zoals KempenPlus en Vluchtelingenwerk en houden regie op het proces. In het najaar van 2023 gaan we de samenwerking en uitvoering evalueren. Verbeterpunten die hieruit komen, pakken we in 2024 op.
		F.2	We zorgen voor een gemeentelijke opvang voor de vluchtelingen uit Oekraïne en ondersteunen de mensen via de inzet van Vluchtelingenwerk.
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Laagdrempelige beantwoording van hulpvragen op één plek.	A.1	Het Loket van A tot Z is de plek waar inwoners terecht kunnen voor hun hulpvraag.

6.3 Inkomensregelingen			
Ambitie: Een laag inkomen mag geen belemmering vormen om deel te nemen aan de maatschappij.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Iedereen kan meedoen in de samenleving.	A.1	We leveren actief een bijdrage aan de aanpak van energiearmoede door het ondersteunen van de doelgroep bij energiebesparende maatregelen.
		A.2	De huidige kadernota armoedebestrijding loopt tot en met 2024. In 2024 gaan we aan de slag om te komen tot een nieuwe kadernota armoedebestrijding vanaf 2025.
		A.3	In 2023 is een pilot vroegsignalering gestart voor de periode van 1 jaar waarbij huisbezoeken worden afgelegd na een melding in van een betalingsachterstand. In 2024 loopt de pilot dus nog even door en wordt daarna geëvalueerd
6.4 WSW en beschut werk			
Ambitie: Iedereen werkt, bij voorkeur in een betaalde baan.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Iedereen werkt mee.	A.1	Door uitvoering te geven aan nieuwe mogelijkheden die voortvloeien uit Breed Offensief Participatiewet wordt het voor werkgevers en werknemers makkelijker maatwerk te leveren waardoor meer mensen kunnen werken. Binnen KempenPlus zijn we bezig met een externe partij (BMC) om te komen tot een toekomstbestendige strategische nieuwe koers die breed gedragen wordt.
6.6 Maatwerkvoorzieningen			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Inzet op scherpe inkoop en vermindering van regeldruk.	A.1	Er wordt altijd gestuurd op een optimale inkoop: een goede kwaliteit voor een scherpe prijs. Dit is niet perse de laagste prijs. Regeldruk is bij elk inkooptraject een belangrijk aandachtspunt. Dit doen we in samenwerking met andere gemeenten.
6.71B Begeleiding (WMO)			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Zorg regelen zoveel mogelijk lokaal en dichtbij huis.	A.1	We doen dit door op maat voorzieningen aan te bieden.
6.72a Jeugdhulp begeleiding			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Gezinnen en kinderen worden tijdig, in samenhang en effectief ondersteund, zodat jeugdigen veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen, zelfredzaam zijn en langdurige hulpverleningstrajecten worden voorkomen.	A.1	Hervormingsagenda De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. De verwachting is dat meer nadruk wordt gelegd op preventie en dat residentiële jeugdhulp wordt afgebouwd. Tegelijkertijd wordt onderzocht hoe de Toegang zo efficiënt mogelijk wordt ingericht, zodat samenhang in ondersteuning wordt gestimuleerd. Het is nog onduidelijk welke gevolgen dit heeft voor de directe uitvoering van jeugdhulp binnen Reusel-De Mierden en welke financiële gevolgen dit zal hebben. Deze vertaalslag gaan wij maken in het meer jarig beleidskader jeugdhulp.

			<p>Jeugdcoach De basis van het jongerenwerk is het 'vindplaatsgerichte werken'. Hier wordt mee bedoeld, dat jeugdcoaches daar zijn, waar de jongeren zich ophouden en waar jongeren op de agenda staan: de straat en buurt, maar ook de sociale media, het verenigingsleven, het uitgaansleven, het onderwijs, het gezin en de netwerken. Middels een nieuw jaarplan geven de jeugdcoaches uitvoering aan deze opdracht.</p> <p>Backbone Het team van de Backbone Academy werkt met kwetsbare jeugdigen die al vroeg in hun leven betrokken dreigen te raken bij de georganiseerde criminaliteit. De overeenkomst met Backbone loopt tot en met 31 mei 2024. Het vervolg vanaf juni 2024 wordt onderzocht.</p>
6.81A Beschermd wonen (WMO)			
Ambitie: Bieden van veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Bij de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis samenwerking en casusregie bij meervoudige zorgproblematiek met eventuele veiligheidscomponent.	A.1	<p>Beschermd Wonen (24 uren toezicht en bescherming) wordt gedecentraliseerd, dit is uitgesteld naar 2025. Het jaar 2024 zal dan ook een extra voorbereidingsjaar zijn op de doorcentralisatie.</p> <p>We implementeren de Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) bij huishoudens met oplopende problematiek. Het doel is het voorkómen van een dreigend escalatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie. Dit is ook van toepassing op gezinnen met kinderen (18-).</p>
6.82A Jeugdbescherming			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Nul of jaarlijks een daling van het aantal uithuisplaatsingen.	A.1	<p>Kleinschalig verblijf Binnen het transformatieplan van Samen voor Jeugd is een pilot voor Kleinschalig verblijf ontwikkeld. Zowel in het regionale transformatieplan als in de landelijke hervormingsagenda wordt ingezet op het beperken van het aantal uithuisplaatsingen en/of verkorten van de verblijfsduur. Daar waar een residentiële plaatsing toch nodig is, wordt deze zoveel mogelijk gegeven in kleinschalige verblijfsvoorzieningen. In 2024 worden samen met de betrokken zorgorganisaties nieuwe lokale verblijfsplekken gerealiseerd, zodat jeugdigen maximaal 45 minuten van hun eigen leefomgeving af zullen wonen. De groepen worden kleiner (max 6 jeugdigen) en er wordt meer personeel op de groepen geplaatst. Op deze manier wordt verwacht dat de opnametijd korter is en jeugdigen meer contact kunnen blijven houden met hun eigen omgeving en zo weer een gemakkelijker terugkeer naar huis ervaren. In de loop 2024 worden deze groepen gerealiseerd. De jeugdigen van Reusel- De Mierden kunnen na de realisatie van deze groepen hier ook gebruik van maken.</p>

		<p>Transformatieplan Samen voor Jeugd Met het transformatieplan geven de 10 samenwerkende gemeenten binnen de regio Samen voor Jeugd in de komende jaren verder vorm aan inhoudelijke vernieuwingen binnen de jeugdhulp in onze regio. Door middel van pilots wordt onderzocht of het mogelijk is om jeugdigen/gezinnen efficiënter en effectiever te helpen. Aanbieders, gemeenten en andere instanties kunnen een voorstel tot een pilot indienen en vervolgens wordt vanuit Samen voor Jeugd onderzocht of deze aan de juiste criteria voldoen. In 2024 worden de pilots definitief bepaald en de bijbehorende zorg beschikbaar gesteld. Ook inwoners van Reusel-De Mierden kunnen hiervan gebruik maken.</p> <p>Toekomstscenario kind en gezinsbescherming In 2023 is op landelijk niveau besloten dat de keten voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering op een andere manier ingericht dient te worden. Hiervoor is het document 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' ontwikkeld. Hierin wordt beschreven dat het systeem rondom jeugdbescherming in de komende 10 jaar grondig zal veranderen. Deze veranderingen hebben onder andere betrekking op rechtsbescherming, toegankelijkheid en beschikbaarheid van zorg (in het perspectief van het gedwongen kader) en hebben vooral tot doel om ondersteuning voor gezinnen eenvoudiger, transparanter en efficiënter te maken. Vanaf 2024 zal de overheid al de eerste stappen zetten om het scenario uit te werken. Er is aangekondigd dat in 2024 de eerste veranderingen doorgevoerd worden. Het is echter nog niet duidelijk wat deze wijzigingen zullen zijn. In het komende jaar wordt dan ook veel ontwikkeling op dit gebied verwacht.</p> <p>Jeugdbescherming In de afgelopen jaren hebben enkele Gecertificeerde Instellingen in onze regio onder verscherpt toezicht gestaan. Dit is afgebouwd en bij één instelling alsnog weer ingesteld. In het komende jaar wordt toegewerkt naar afbouw van dit verscherpt toezicht en wordt samen met de zorgorganisatie(s) en gemeenten toegewerkt naar een goed functionerende organisatie, zodat kinderen direct geholpen worden met de juiste zorg. Verschillende maatregelen worden genomen om dit voor elkaar te krijgen en ook in 2024 wordt dit verder doorontwikkeld.</p>
--	--	---

Wat mag het kosten?

Sociaal domein <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
			Lasten	Baten	Saldo			
Saldo per product								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	665	-937	-1.715	795	-920	-997	-1.010	-1.017
6.2 Wijkteams	-424	-404	-723	0	-723	-733	-743	-754
6.3 Inkomensregelingen	-1.432	-883	-2.832	1.723	-1.109	-1.239	-1.235	-1.237
6.4/6.5 Begeleide participatie / Arbeidsparticipatie	-2.697	-2.705	-3.576	0	-3.576	-3.508	-3.417	-3.343
6.6 Maatwerk-voorzieningen (Wmo)	-337	-231	-480	104	-376	-379	-383	-387
6.7 Maatwerkdienstverlening	-5.271	-5.541	-5.653	0	-5.653	-5.646	-5.655	-5.665
6.8 Geëscaleerde zorg	-462	-429	-278	0	-278	-278	-280	-281
Saldo programma	-9.958	-11.130	-15.257	2.622	-12.635	-12.780	-12.723	-12.684

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Gezondheidszorg
Wethouder Van de Noort	Inrichting en beheer van openbare ruimte, milieu
Wethouder Rombouts	Belastingen

Wat gaan we doen?

7.1 Volksgezondheid		
Ambitie: Bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze inwoners		
	Maatschappelijk effect / Resultaat	Inspanning 2024
A	Eenzaamheid onder inwoners aanpakken en terugdringen.	A.1 We stimuleren en faciliteren concrete projecten om eenzaamheid en de achterliggende oorzaken aan te pakken zoals Lofjoe, Join us en trainingen. Dit zijn interventies die we in 2022 en 2023 ook al uitvoerden en die positief zijn geëvalueerd. Door jaarlijks bijeenkomsten te organiseren voor partners over eenzaamheid vergroten we de kennis en stimuleren we partners om activiteiten te organiseren gericht op het terugdringen van eenzaamheid.
B	Van zorg naar gezondheid: we zetten in op een transitie van zorg naar positieve gezondheid, door meer integrale inzet op preventie. Inwoners hebben vaardigheden om de uitdagingen van het leven aan te kunnen zodat ze mentaal gezond blijven. En de ze hebben de kennis en vaardigheden om ook fysiek zo gezond mogelijk te blijven.	B.1 In 2023 is er een plan van aanpak Brede SPUK opgesteld. Om tot concrete activiteiten te komen is in 2024 een verdere uitwerking van dit plan nodig. Deels bestaat dit plan uit lopende programma's zoals Kempenbranie en Kansrijke Start. Om tot een meer integrale aanpak te komen is het nodig om op allerlei niveaus meer samen te gaan werken: provinciaal (Brabantse omgevingsvisie), regionaal (ketenaanpakken IZA) en lokaal tussen de diverse beleidsterreinen. Zo zal ook binnen onze omgevingsvisie het thema gezondheid een belangrijk aspect zijn.
Ambitie: Jongeren groeien op in een gezonde en kansrijke omgeving		
C	Het welbevinden van jongeren verbetert en het middelengebruik neemt af.	C.1 De resultaten uit de monitor (eind 2023) onder jongeren ten behoeve van de Kempenbranie-aanpak zullen vertaald worden naar actiepunten gericht op beschermende of risicofactoren. We zetten in op het betrekken van ouders, dit is een langlopende inzet. Uitrollen STORM project op middelbare scholen. Dit is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak met als doel een depressie of suicide bij jongeren vóór te zijn.
D	Elk kind heeft een Kansrijke Start.	D.1 We stimuleren de verdere samenwerking tussen partijen die zich bezig houden met gezinnen tijdens de eerste 1.000 dagen van het kind. In 2023 zijn we gestart met de interventie Nu Niet Zwanger en deze interventie zal doorlopen in 2024.
E	Kinderen groeien rookvrij op.	E.1 We stimuleren en belonen sportaccommodaties die rookvrij worden. De tijdelijke regeling hiervoor loopt t/m 2024.
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden. Dekkend netwerk van AED's en hulpverleners.		
F	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	F.1 We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda bij de GGD. De RAV (Regionale Ambulancevoorziening) is zich bewust van de problemen met betrekking tot de aanrijtijden en doet

			wat binnen haar mogelijkheden ligt om deze te verbeteren.
G	Dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners.	G.1	We gaan periodiek in overleg met onze partners en evalueren daarbij de aanpak zoals beschreven in beleidsnotitie AED-netwerk Reusel-De Mierden. Begin 2024 zullen we bekijken of er acties nodig zijn n.a.v. de evaluatie eind 2023.
7.2 Riolering			
Ambitie: Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.	A.1	Bij de ontwerpen voor de herinrichting in Hooge Mierde wordt klimaatadaptatie expliciet meegenomen, zoals we dat bij alle rioleringsplannen doen.
		A.2	Bij het ontwerpen van rioleringsstelsels wordt het effect van toenemende extreme buien in beeld gebracht.
B	Stimuleren bewustwording en eigen verantwoordelijkheid voor meer klimaat adaptieve maatregelen.	B.1	Eind 2023 wordt de communicatiestrategie voor klimaatadaptatie opgeleverd. Daaruit blijkt welke doelgroepen we op welke wijze in 2024 zullen benaderen.
7.3 Afval			
Ambitie: Opnieuw gebruik van materialen (recycling) stimuleren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Recycling stimuleren, ook van kleine hoeveelheden grondstoffen.	A.1	Inzet mobiel scheidingsstation. We maken in 2024 een aanvang met de realisatie van een nieuwe brengvoorziening voor afval.
B	Alternatief voor restafvalzak (kliko)	B.1	Opstellen keuzenotitie (technisch/financieel) van alternatieven.
Ambitie: Afvaldumping beperken.			
C	Minder afvaldumping.	C.1	Voortzetting en waar mogelijk intensivering van huidige werkwijze van toezicht/handhaving en het direct opruimen van dumpingen.
7.4 Milieubeheer			
Ambitie: Naar duurzame alternatieven in plaats van aardgas.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Stimuleren overgang aardgas naar duurzame alternatieven.	A.1	De Transitievisie Warmte (TVW) is eind 2021 door de raad vastgesteld. Conform deze visie is in 2023 een uitvoeringsprogramma, inclusief de projecten en communicatie, opgesteld. In 2024 start de uitvoering hiervan.
Ambitie: Gemeente energieneutraal.			
B	'Onze gemeente energieneutraal in 2025'.	B.1	We faciliteren en/of stimuleren verschillende projecten en plannen om deze doelstelling te behalen, waaronder uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte (TVW) en Regionale Energie Strategie (RES). Het faciliteren en/of stimuleren van verschillende zoninitiatieven, zoals zonnepanelen op daken en zon- / windparken op land. Initiatieven zijn echter onder voorbehoud in verband met de congestie in het elektriciteitsnet. De vergunning voor het Windpark in Reusel ligt voor uitspraak bij de Raad van State. Daarnaast gaan we in 2024 d.m.v. projecten inzetten op het faciliteren en/of stimuleren op het isoleren van woningen.
C	Stimuleren van zonnepanelen op daken.	C.1	We stimuleren zonnepanelen op daken en

			geven hierin het goede voorbeeld door zonnepanelen te plaatsen op gemeentelijk vastgoed.
D	Een waterstoffabriek in onze gemeente.	D.1	Mocht er een plan zijn voor een waterstoffabriek dan toetsen we of een dergelijk initiatief mogelijk en passend is. We nemen hierin niet zelf het initiatief.
E	Voldoende netwerkcapaciteit.	E.1	We zijn hierin afhankelijk van de netbeheerders (TenneT en Enexis) in verband met de congestie in het elektriciteitsnet. We werken daarom nauw samen om oplossingen hiervoor te bedenken, zodat de energietransitie niet verder wordt vertraagd.
F	Stimuleren hergebruik grondstoffen.	F.1	We stimuleren hergebruik van grondstoffen en duurzame bouw en geven hierin het goede voorbeeld.
Ambitie: Meer oplaadmogelijkheden elektrische voertuigen in de openbare ruimte.			
G	Extra laadpalen voor elektrische voertuigen.	G.1	Plaatsing geschiedt conform de concessie die in 2024 met de Provincie Noord-Brabant wordt gesloten.

Wat mag het kosten?

Volksgezondheid en milieu <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
			Lasten	Baten	Saldo			
Saldo per product								
7.1 Volksgezondheid	-568	-597	-676	0	-676	-691	-705	-722
7.2 Riolering	434	417	-1.175	1.547	372	386	387	392
7.3 Afval	-205	162	-968	1.192	224	230	235	243
7.4 Milieubeheer	-634	-657	-789	0	-789	-815	-843	-871
Saldo programma	-973	-675	-3.608	2.739	-869	-890	-926	-958

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, transitie intensieve dierhouderij, vergunningen, beheer onroerend goed, woningbouwprojecten, centrumvisie
Wethouder Rombouts	Handhaving RO-vergunningen

Wat gaan we doen?

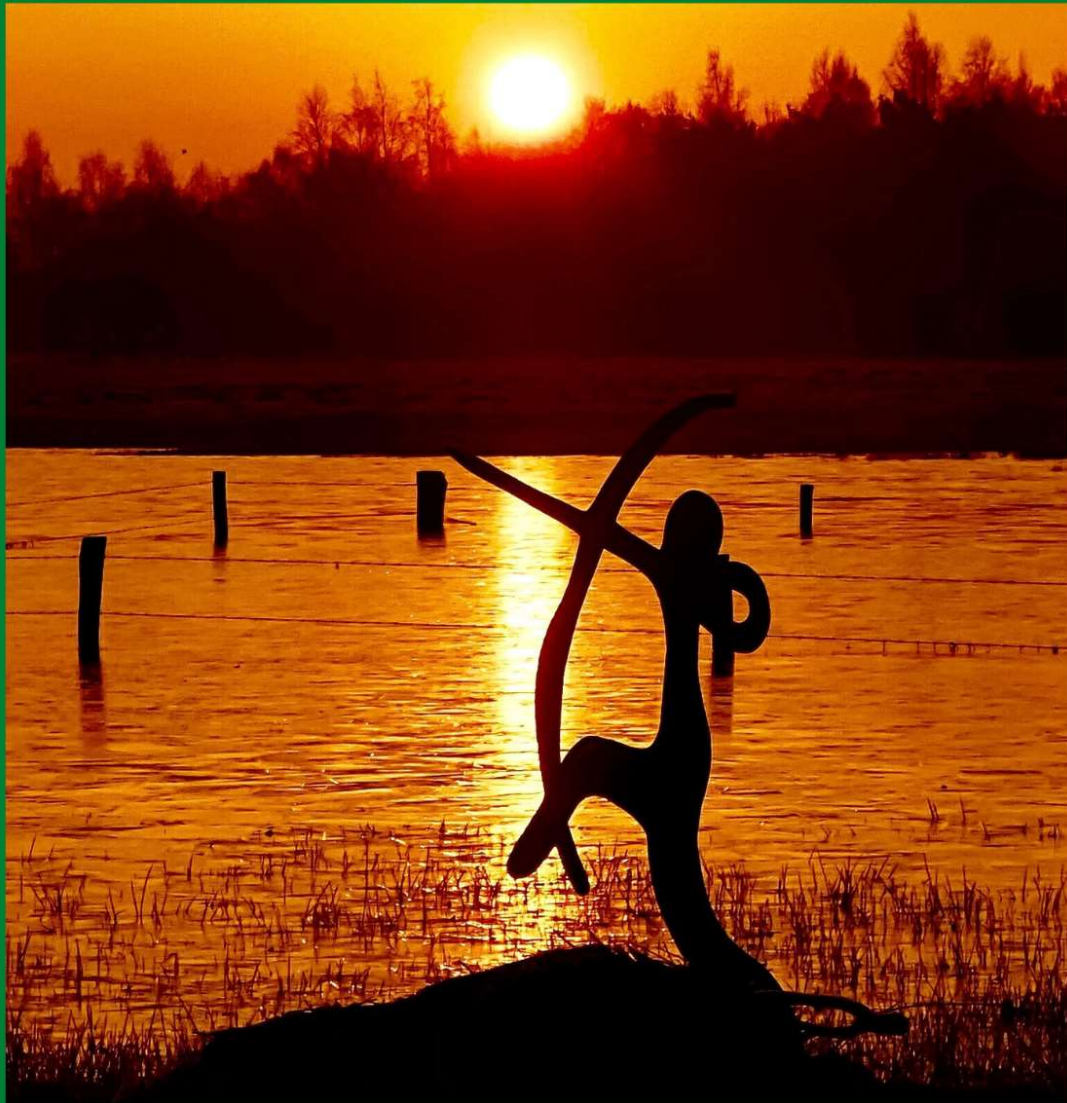
8.1 Ruimte en leefomgeving			
Ambitie: Gebiedsontwikkeling mogelijk maken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een gebiedsgerichte aanpak om integraal initiatieven in een gebied op te kunnen pakken.	A.1	Vanwege beperkte ambtelijke capaciteit en prioritering van werkzaamheden wordt deze pilot uitgesteld naar 2025-2026.
B	Goede ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.	B.1	We gaan aan de slag met de Nota Ruimtelijke kwaliteit- deel Stedelijk gebied (NRK). De NRK vervangt de huidige welstandsnota en gaat uit van een brede benadering van omgevingskwaliteit (incl. cultuurhistorie, beeldkwaliteit, architectuur, landschap, stedenbouw) die past bij de Omgevingswet. De NRK vormt het toetsingskader voor de wettelijk verplichte adviescommissie Omgevingskwaliteit (vervanger welstandscommissie en monumentencommissie vanaf inwerkingtreding Omgevingswet).
Ambitie: Leefbaar buitengebied.			
C	Geactualiseerd bestemmingsplan buitengebied	C.1	Het bestemmingsplan buitengebied wordt volgens de huidige planning eind 2023/begin 2024 ter vaststelling aangeboden. We verwachten dat er bezwaren worden ingediend.
D	Bevorderen transitie buitengebied en neerslag stikstof in Natura-2000 gebieden te reduceren	D.1	De Landelijke Beëindigingsregelingen Veehouderijlocaties (LBV en LBV+) zijn opengesteld. Samen met de provincie en het rijk gaan we in gesprek met de eigenaren van agrarische bedrijven die zich hebben aangemeld en kijken we naar de eventuele (herbestemmings)mogelijkheden. Hiervoor is maatwerk nodig.
E	Opstellen gebiedsvisie Wellenseind en directe omgeving	E.1	De raad heeft opdracht gegeven voor het opstellen van een gebiedsvisie voor het gebied Wellenseind en directe omgeving. Deze gebiedsvisie is nodig om alle recreatieve ontwikkelingen in dat gebied integraal te kunnen beoordelen en alle relevante belangen te kunnen afwegen.
Ambitie: Implementatie Omgevingswet.			
F	Klaar zijn voor de implementatie van de Omgevingswet.	F.1	Op 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in. We zijn klaar voor het werken onder de Omgevingswet. Verdere werkzaamheden voor de implementatie en uitvoering daarvan lopen in 2024 door.
G	Opstelling omgevingsvisie.	G.1	We starten in 2024 met het opstellen van een omgevingsvisie. Inwoners en andere stakeholders worden middels een participatietraject bij de omgevingsvisie betrokken.

Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
H	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	H.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbestemming van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum. Werkzaamheden worden gefaseerd en uitgevoerd.
I	Voorkomen van leegstand in het gemeentehuis.	I.1	De gesprekken over de invulling van de lege ruimten worden weer opgepakt na indienstreding nieuwe beleidsmedewerker vastgoed.
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			
Ambitie: Bestaand actief grondbeleid voortzetten en differentiëren van grondprijzen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Een actief en strategisch grondbeleid.	A.1	We zetten het bestaande grondbeleid conform de Nota Grondbeleid voort.
B	Woningen voor iedere doelgroep en naar behoefte van elke kern.	B.1	We peilen per kern bij onze inwoners en dorpsraad wat de behoefte is.
8.3 Wonen en bouwen			
Ambities: Het bouwen van meer woningen heeft onze prioriteit, voor elke doelgroep en in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
A	Bouwen van 488 woningen in de periode 2022-2026.	A.1	In de gemeentelijke woningbouwopgave voor de periode 2022-2026 zijn inmiddels al circa 133 woningen toegevoegd (110 in 2022 en 23 tot nu in 2023). De gemeente faciliteert de woningbouwopgave waar het kan volgens de vastgestelde prioritering. De planning is niet altijd haalbaar vanwege uitvoeringsproblemen, zoals de trage behandeling van bezwaren bij de Raad van State, gebrek aan ambtelijke capaciteit en voortgang in planvorming bij initiatiefnemers.
B	Woningen voor elke doelgroep.	B.1	We geven uitvoering aan de Kempische visie op Wonen 2019-2023, in 2023 starten we met actualisatie van deze visie, naar verwachting wordt de visie in 2024 vastgesteld.
		B.2	We gaan verder aan de slag met de taakstellingen die we hebben voor de huisvesting van drie urgente doelgroepen. Dat gaat om de opvang van asielzoekers, huisvesting van vergunninghouders en opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. De opvang van asielzoekers geschiedt in afstemming met de regio. Voor de huisvesting van vergunninghouders gaan we de mogelijkheden voor tijdelijke woonruimten onderzoeken.
C	Bouwen voor eigen inwoners.	C.1	We faciliteren woningbouwinitiatieven en kijken daarbij altijd vooruit naar nieuwe mogelijkheden en initiatieven om zo te kunnen voorzien in de woningbehoefte van onder andere de eigen inwoners. We houden de landelijke wetgeving in de gaten en kijken wat in de gemeente toepasbaar kan zijn.
D	Realisatie voldoende woningen in elke kern.	D.1	We faciliteren woningbouwinitiatieven en kijken daarbij altijd vooruit naar nieuwe mogelijkheden en initiatieven om zo te kunnen voorzien in de woningbehoefte. We handelen proactief en zijn hierover waar nodig in overleg met onze ketenpartners.
E	Versnellen procedures woningbouw.	E.1	Versnelling is afhankelijk van de opgave en de personele capaciteit (gemeentebreed).

F	Verhogen aanbod sociale huurwoningen	F.1	Het onderwerp beschikbaarheid sociale huurwoningen maakt onderdeel uit van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.
G	Duidelijkheid over onderscheid sociale huur- en koopwoningen.	G.1	Dit is geregeld in de Regionale Begrippenlijst Wonen.
Ambities: We trekken op het thema woningbouw samen op met de andere Kempengemeenten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2024
H	Samenwerken in de Kempen op het gebied van woningbouw.	H.1	Samen met de andere Kempengemeenten zorgen we voor afstemming over de regionale woningbouwopgave. Zoals in B.1 al aangegeven, zijn de Kempengemeenten in 2023 gestart met de actualisatie van de Kempische Visie op Wonen en wordt deze in 2024 vastgesteld. De woningbouwopgave vormt ook een onderdeel van de Ontwikkelstrategie De Kempen. De bestuursopdracht Ontwikkelstrategie De Kempen zal in 2024 verder worden uitgewerkt tot een voorkeursscenario, wat na vaststelling zal worden uitgewerkt in een strategische koers op ruimtelijk-fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak.
I	Faciliteren van CPO-initiatieven.	I.1	We stimuleren CPO-initiatieven en geven dit ook aan bij dorpsraden en werkgroepen wonen.
Ambitie: Goede huisvesting voor arbeidsmigranten.			
J	Goede huisvesting van arbeidsmigranten.	J.1	We geven uitvoering aan het vastgestelde ruimtelijk afwegingskader voor de huisvesting van arbeidsmigranten en toetsen initiatieven hieraan.

Wat mag het kosten?

VHROSV	Rekening 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024			Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
			Lasten	Baten	Saldo			
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
Saldo per product								
8.1 Ruimtelijke ordening	-1.096	-1.316	-1.499	74	-1.425	-1.397	-1.458	-1.522
8.2 Grondexploitatie	1.388	-60	-2.010	1.942	-68	-71	-75	-78
8.3 Wonen en bouw en	333	43	-427	622	195	199	203	208
Saldo programma	625	-1.333	-3.936	2.638	-1.298	-1.269	-1.330	-1.392

BIJLAGEN

Bijlage 1. Verschillenanalyse

Structureel saldo volgens Begrotingswijziging 4 juli 2023 (jaarschijf 2024)	€	818.000	V
Structureel saldo volgens Programmabegroting 2024-2027	€	51.000	V
Verschil	€	-767.000	V
Wijzigingen nieuw beleid structureel (incl. Robuust maken organisatie)	€	-361.000	N
Energie (door nieuwe aanbesteding)	€	-285.000	N
Meicirculaire gemeentefonds	€	1.417.000	V
Bijdrage GRSK en KempenPlus	€	-1.009.000	N
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen (GGD, ODZOB, VRBZO)	€	-139.000	N
Vervallen stelpost kostenontwikkeling	€	713.000	V
Hogere salariskosten	€	-989.000	N
Leerlingenvervoer	€	-85.000	N
Gymvervoer schoolkinderen	€	-17.000	N
Aanpassing subsidiestaat	€	-140.000	N
OZB opbrengsten	€	46.000	V
Diverse kleine aanpassingen	€	82.000	V
	€	-767.000	V

Wijzigingen nieuw beleid structureel (incl. robuust maken organisatie)

De voorgestelde aanpassingen uit de lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2024-2027 leidt tot een nadelige bijstelling van € 361.000. De lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen is te vinden in bijlage 2.

Energiekosten (door nieuwe aanbesteding)

Eind 2023 vervalt het raamcontract met de huidige energie- en gasleverancier van rechtswege. Dit betekent dat per januari 2024 het nieuwe contract zal aanvangen. In de zomer heeft de aanbesteding plaatsgevonden en op basis van deze aanbesteding stijgen de budgetten voor gas en elektra met € 285.000.

Meicirculaire gemeentefonds

De doorrekening van de meicirculaire gemeentefonds heeft een positief effect van € 1.417.000.

Bijdrage gemeenschappelijke regelingen (GGD, ODZOB, VRBZO)

Nadat de begrotingen door het algemeen bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling zijn vastgesteld, zijn de uitgaven voor de gemeente verplichte uitgaven geworden. Deze bijdragen dienen we dan ook over te nemen in onze programmabegroting 2024-2027. Omdat verschillende gemeenschappelijke regelingen (fors) meer bijdragen vragen, stijgen de lasten met € 139.000.

Hogere salariskosten

Ten opzichte van de begroting 2023 (jaarschijf 2024) stijgen de salariskosten met € 989.000. Dit komt voornamelijk door in 2023 doorgevoerde CAO-aanpassingen, welke ook doorwerken in de jaren daarna, en de reguliere indexatie op lonen in 2024 die in de begroting 2024 is doorgevoerd. In deze hogere salariskosten is de aanvraag voor het robuust maken van de organisatie uit nieuw beleid 2024 niet verwerkt.

Leerlingenvervoer

Het budget voor leerlingenvervoer dient met € 85.000 te worden verhoogd. De reden voor deze verhoging is dat met ingang van schooljaar 2023/2024 extra opstapplaatsen gecreëerd zijn. Er is één dure rit naar een verder gelegen locatie bijgekomen. En als laatste heeft er een hoge indexering

plaatsgevonden (onder meer vanwege gestegen brandstofkosten). Tezamen betekent dit een verhoging van het structureel budget voor leerlingenvervoer met € 85.000.

Gymvervoer schoolkinderen

Basisschoolkinderen worden met een touringcar van school naar de sporthal gebracht. De kosten hiervoor zaten al enkele jaren te laag in de begroting. Middels een bijraming van € 17.000 wordt de begroting weer op het peil gebracht van de werkelijke kosten.

Aanpassing subsidiestaat

Drie organisaties krijgen meer subsidie in verband met sterk gestegen kosten (vooral loonkosten): Cordaad Welzijn € 73.000; Schakel € 17.000 en bibliotheek € 35.000. Plus nog aantal kleine bijramingen.

OZB-opbrengsten

In deze programmabegroting 2024-2027 zijn we uitgegaan van een correctie met het inflatiepercentage van 3,9%. De extra OZB-opbrengsten van € 46.000 heeft dan ook te maken met deze inflatiecorrectie en een uitbreiding van het areaal.

Bijlage 2. Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2024-2027

NR	Product	Omschrijving	Investeringsbedrag	Afs.jaren	i/u	2024	2025	2026	2027 Rente
Wettelijk / vervanging									
1	0.4	Vervangen toegangscontrolesysteem	€ 32.000	15	U		2.293	2.293	2.293 S
2	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2024	€ 950.000	40	U	28.500	28.500	28.500	28.500 S
2	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2025	€ 950.000	40	U		28.500	28.500	28.500 S
2	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2026	€ 950.000	40	U			28.500	28.500 S
2	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2027	€ 950.000	40	U				28.500 S
3	2.1	Fietspad Sleutelstraat-Weijereind	Investering	40	U		pm	pm	pm S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2024	€ 11.800	40	U	354	354	354	354 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2025	€ 40.500	40	U		1.215	1.215	1.215 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2026	€ 153.000	40	U			4.590	4.590 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2027	€ 135.000	40	U				4.050 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2024	€ 5.000	20	U	275	275	275	275 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2025	€ 16.500	20	U		908	908	908 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2026	€ 141.500	20	U			7.783	7.783 S
4	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2027	€ 40.500	20	U				2.228 S
5	4.1	Opstellen intergaal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	exploitatie	-	U	pm			S
6	5.7	Vervanging groen 2024 (40)r afschrijving	€ 131.000	40	U	3.930	3.930	3.930	3.930 S
6	5.7	Vervanging groen 2025 (40)r afschrijving	€ 131.000	40	U		3.930	3.930	3.930 S
6	5.7	Vervanging groen 2026 (40)r afschrijving	€ 131.000	40	U			3.930	3.930 S
6	5.7	Vervanging groen 2027 (40)r afschrijving	€ 131.000	40	U				3.930 S
6	5.7	Vervanging groen 2024 (80)r afschrijving	€ 179.000	80	U	3.133	3.133	3.133	3.133 S
6	5.7	Vervanging groen 2025 (80)r afschrijving	€ 179.000	80	U		3.133	3.133	3.133 S
6	5.7	Vervanging groen 2026 (80)r afschrijving	€ 179.000	80	U			3.133	3.133 S
6	5.7	Vervanging groen 2027 (80)r afschrijving	€ 179.000	80	U				3.133 S
7	5.7	Renovatie 10 visplekken Visvijver de Molenheide Reusel	€ 20.000	40	U	600	600	600	600 S
8	6.2	Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)	exploitatie	-	U	pm			
9	6.2	Regionaal actieplan dakloosheid	exploitatie	-	U	pm			
10	7.1	Gezond en Actief Leven Akkoord (dekking via SPUK middelen)	exploitatie	-	I/U	-	-	-	- S
11	7.2	Vervanging riolering 2024	€ 616.972	50	U	15.424	15.424	15.424	15.424 S
11	7.2	Vervanging riolering 2025	€ 616.972	50	U		15.424	15.424	15.424 S
11	7.2	Vervanging riolering 2026	€ 616.972	50	U			15.424	15.424 S
11	7.2	Vervanging riolering 2027	€ 616.972	50	U				15.424 S
11	7.2	Mechanische drukriolering (drukriolering, gemalen en vacuümriolering)	€ 70.655	15	U		5.064	5.064	5.064 S
11	7.2	Dekking rioolheffing	exploitatie	-	I	-15.424	-35.912	-51.336	-66.760 S
Totaal wettelijk/vervanging						36.792	76.770	124.706	166.547
<i>Waarvan incidenteel</i>						-	-	-	- I
<i>Waarvan structureel</i>						<i>36.792</i>	<i>76.770</i>	<i>124.706</i>	<i>166.547</i>
Wensen / ambities									
12	0.1	80-jarige bevrijding Reusel-De Mierden	exploitatie	-	U	pm			
13	0.4	Robuust maken organisatie (structureel)	exploitatie	-	U	190.510	804.893	846.891	890.126 S
13	0.4	Robuust maken organisatie (incidenteel)	exploitatie	-	U	65.000			I
14	0.4	Tijdelijke capaciteitsuitbreiding ter overbrugging agv pensionering	exploitatie	-	U	208.000	68.000		I
15	0.4	Vitaliteit	exploitatie	-	U	7.500	10.000	10.000	10.000 S
16	2.1	GVVP 2024	€ 497.250	40	U	14.918	14.918	14.918	14.918 S
16	2.1	GVVP 2025	€ 497.250	40	U		14.918	14.918	14.918 S
16	2.1	GVVP 2026	investering	40	U			pm	pm S
16	2.1	GVVP 2027	investering	40	U				pm S
17	2.1	Quickscan Randweg-West Reusel	exploitatie	-	U		pm		I
18	2.1	Het Beleven afsluiten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer	exploitatie	-	U	10.000			S
19	2.1	Kwaliteitsimpuls dorpspleinen 2025	€ 200.000	40	U		6.000	6.000	6.000 S
19	2.1	Kwaliteitsimpuls dorpspleinen 2026	€ 150.000	40	U			4.500	4.500 S
20	3.4	Aanleg eerste fietskronkel	€ 50.000	40	U	1.500	1.500	1.500	1.500 S
20	3.4	Onderzoek tweede fietskronkel	exploitatie	-	U	pm			I
20	3.4	Aanleg tweede fietskronkel (aanleg 2025)	investering	40	U		pm		S
21	5.1	Tijdelijke formatie uitbreiding op sport- en accommodaties verlengen	exploitatie	-	U	100.000			I
22	5.7	Opstellen van herstel- en ontwikkelingsplannen van boom/groenstructuren	exploitatie	-	U	50.000			I
23	5.7	Deken van der Weepark	investering	40	U		pm	pm	pm S
24	6.2	Bewustwording met betrekking tot inclusie	exploitatie	-	U	8.500			I
25	7.1	Uitrol STORM-project op middelbare scholen (dekking SPUK middelen)	exploitatie	-	I/U	-	-	-	- S
26	7.1	Opstellen beleidsplan ongediertebestrijding	exploitatie	-	U			10.000	S
27	7.3	Realisatie milieustraat	investering	-	U	pm	pm	pm	pm S
28	8.1	Juridische kosten bestemmingsplan Buitengebied	exploitatie	-	U	pm	pm		I
29	8.1	Pilot gebiedsontwikkeling	exploitatie	-	U		75.000	75.000	S
Totaal wensen / ambities						655.928	995.229	983.727	941.962
<i>Waarvan incidenteel</i>						<i>331.500</i>	<i>68.000</i>	<i>-</i>	<i>- I</i>
<i>Waarvan structureel</i>						<i>324.428</i>	<i>927.229</i>	<i>983.727</i>	<i>941.962</i>
Totaal lasten (s+i)						692.719	1.071.999	1.108.433	1.108.509
<i>Waarvan incidenteel</i>						<i>331.500</i>	<i>68.000</i>	<i>-</i>	<i>- I</i>
<i>Waarvan structureel</i>						<i>361.219</i>	<i>1.003.999</i>	<i>1.108.433</i>	<i>1.108.509</i>

Toelichting nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2024-2027

Wettelijk / vervanging 2024-2027

1. Vervangen toegangscontrolesysteem gemeentehuis (investering van € 32.000 in 2025; structurele kapitaallast)

De hardware van het toegangscontrolesysteem is aan vervanging toe. Het systeem regelt via lezers bij deuren en bijbehorende 'druppels' de toegang tot het gemeentehuis en voor verschillende ruimtes in het gemeentehuis. De huidige hardware is 23 jaar oud en vertoont steeds meer gebreken waardoor in het afgelopen jaar diverse losse kaartlezers zijn vervangen. De software is een aantal jaar geleden vervangen en om te voorkomen dat we separaat nog meer kaartlezers moeten gaan vervangen is het beter om het hele systeem van nieuwe hardware te voorzien. De kapitaallasten van de investering bedragen € 2.293 per jaar.

2. Rehabilitatiekrediet wegen 2024 t/m 2027 (jaarlijkse investering € 950.000 vanaf 2024; structurele kapitaallast)

Het krediet (investering) rehabilitaties wegen is een krediet voor het uitvoeren van rehabilitaties en reconstructies van wegen, vernieuwen van voetpaden/fietspaden e.d.. Hierbij wordt de gehele verhardingsconstructie (inclusief fundering) opgebroken en geheel opnieuw opgebouwd met nieuwe materialen. Optioneel kan worden gekozen de weg bij een rehabilitatie her in te richten; er wordt dan gesproken over een reconstructie.

Aan de hand van de kwaliteitsgegevens uit de inspectie en de gestelde kwaliteitsnorm is de kapitaalbehoefte wegonderhoud voor de periode 2018-2027 berekend. Hierin zijn naast de rehabilitatie van de weg en eventuele herinrichting bij het einde van de levensduur van de weg ook de onderhoudsmomenten voor klein onderhoud en groot onderhoud conform het CROW beschreven. De kapitaalbehoefte voor rehabilitaties in de periode 2018-2027 is gemaakt op basis van de visuele risico-gestuurde inspectie, de maatregeltoets en de leeftijd van de verhardingen. Hierbij is rekening gehouden met de kwaliteitsafname van de wegen in de loop van deze periode en onderhoud op basis van een sober kwaliteitsniveau.

Het budget rehabilitaties wegen dient conform Bbv-regelgeving te worden ingericht als investering met een afschrijvingstermijn die niet groter is dan de gebruiksduur. De kapitaallasten van de investering bedragen € 28.500 per jaar.

3. Fietspad Sleutelstraat-Weijereind (investering; pm)

Door de recente ontwikkelingen is de realisatie van een fietspad aan de zuidzijde en verkeersveiligheidsmaatregelen niet mogelijk/haalbaar. In overleg met de omgeving wordt bepaald of er in een andere vorm een vrijliggend fietspad mogelijk is langs Sleutelstraat-Weijereind tussen de Postelsedijk en de Hamelendijk. Er is nu nog geen zicht op de mogelijke oplossing waardoor er nog geen kredietraming gemaakt kan worden. Met de uitkomst van het omgevingsproces kan een investeringskrediet worden bepaald en aangevraagd ter vervanging van de bestaande budgetten voor grondverwerving en realisatie.

4. Vervanging openbare verlichting door LED verlichting 2024 t/m 2027 (investering van € 17.000 in 2024; jaren daarna een hogere investering; structurele kapitaallast)

De budgetten voor de vervanging van de openbare verlichting zijn inmiddels beschikbaar gesteld t/m 2023. Het is van belang om in 2024 t/m 2027 de budgetten ook beschikbaar te stellen om de doelstellingen uit het beleid te behalen. Deze doelstellingen zijn onder andere het noodzakelijk beheer van een ordentelijk verlichtingsareaal, het reduceren van CO₂, afname van het elektriciteitsverbruik en het voldoen aan de richtlijnen/normen.

Voor 2024 tot en met 2026 is er conform het beleidsplan Openbare verlichting voldoende budget. Er is echter voor 2027 voorzien dat er onvoldoende budget beschikbaar is. Voor 2027 is er € 51.600 begroot voor de vervanging van armaturen en masten. Gezien de energiedoelstelling 2030 en gezien de stijging (meer dan voorzien destijds in het beleidsplan) van de materiaalprijzen en energiekosten is er meer budget nodig om de oorspronkelijke doelstelling van het beleidsplan te behalen. Het extra benodigd budget bedraagt € 139.000. Dit budget is een budgetversterking voor de kredieten armaturen en masten. De verdeling tussen toewijzing aan het krediet voor masten is € 69.500 en voor armaturen € 69.500. Het totale verlichtingsbudget is daarmee omhoog gegaan van € 117.340 naar € 256.340 voor 2027. Voor de jaren 2024 tot en met 2026 blijft het krediet gelijk aan hetgeen is opgenomen in de begroting 2023-2026.

5. Opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs (pm)

Bij het opstellen van het IHP doorlopen wij een traject samen met de schoolbesturen. Naast de uren van de opsteller van het IHP worden kosten gemaakt voor het uitvoeren van een inventarisatie van schoolgebouwen (quick scan) en het opstellen van een leerlingenprognose. Geschatte duur van het traject bedraagt anderhalf jaar.

6. Vervangingsinvestering groen binnen en buiten de kom (jaarlijkse investering € 310.000 vanaf 2024; structurele kapitaallast)

Om het bestaande groenareaal binnen de bebouwde kom (onder andere plantsoen en laanbomen) en buiten de bebouwde kom (onder andere laanbomen / houtopstand) duurzaam in stand te kunnen houden is een structureel vervangingsbudget noodzakelijk voor de vervanging van versleten/afgeschreven en/of eerder afgestorven groen (t.g.v. bijvoorbeeld klimaatveranderingen). De kapitaallasten van de investering bedragen € 7.063 per jaar.

7. Renovatie 10 visplekken visvijver de Molenheide Reusel (investering van € 20.000 in 2024)

Om de visplekken rondom de Molenheide (vis)vijver veilig te houden is het renoveren van 10 visplekken noodzakelijk. Uitvoering is gepland in het 1^e kwartaal 2024.

8. Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) (pm)

De Wams wijzigt de Wmo 2015. Dit wettelijke kader wordt opgenomen in de Wmo 2015 (met spiegelbepalingen in de Jeugdwet, Participatiewet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). Met de nieuwe wet worden knelpunten weggenomen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek. Betere samenwerking tussen de aanpalende domeinen wordt hierdoor mogelijk. Zoals het er nu naar uitziet zal de nieuwe wet in 2024 in werking treden. Het is nog onbekend of en hoeveel budget hier bij komt kijken.

9. Regionaal actieplan dakloosheid (pm)

Dit regionale actieplan borduurt voort op het preventieprogramma Dakloosheid 2021-2023. Parallel hieraan loopt het Nationale Actieplan Dakloosheid 'Eerst een Thuis', een actieplan dat is voortgekomen uit de ondertekening van de Lissabon Verklaring. Hierin heeft Nederland zich eraan gecommitteerd om dakloosheid eind 2030 te beëindigen. In het plan ligt de nadruk op integraliteit en samenwerking tussen meerdere beleidsterreinen en zijn de volgende actielijnen vastgesteld door de colleges:

1. Basisbehoeften stabiel wonen (inschrijving BRP, briefadres, ID);
2. Niemand vertrekt uit instelling/opvang zonder onderdak;
3. Voorkomen van huisuitzettingen.

Het is niet duidelijk of hier kosten bij komen kijken.

10. Gezond en Actief Leven Akkoord (dekking vanuit nog te ramen middelen Brede SPUK)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) omvat afspraken (tussen rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars) over het bereiken van een gezonde generatie in 2040: weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Op basis van het GALA en de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK) ontwikkelen we een samenhangende lokale aanpak op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. Dit gaan we Kempisch oppakken.

VWS, gemeenten, GGD-en en zorgverzekeraars onderschrijven de volgende gemeenschappelijke doelen:

- a) Terugdringen gezondheidsachterstanden;
- b) Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten;
- c) Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis;
- d) Een gezonde leefstijl;
- e) Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid;
- f) Vitaal ouder worden;
- g) Domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie infrastructuur.

Een aantal uitkeringen wordt door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gebundeld in één brede 'specifieke uitkering' (SPUK). Gemeenten kunnen dit geld inzetten voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. De Brede SPUK is een uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis voor de periode 2023–2026. GALA is een onderdeel van de brede SPUK. Kempenbreed zijn we aan

het bekijken waar we de middelen voor willen gaan inzetten. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de Brede SPUK hiervoor wordt ingezet.

11. Investerings riolering conform het VGRP (structureel: dekking via rioolheffing)

Op basis van het vastgestelde VGRP staat een aantal investeringen gepland. Dit betreffen de jaarlijkse kredieten voor vervanging riolering van € 616.972 per jaar. Deze zullen bij het vaststellen van een nieuwe Visie water en riolering nog wijzigen. De komende investeringen staan voor de periode 2024-2027 nu nog gepland conform het huidige beleidsplan.

Wensen / ambities 2024-2027

12. 80-jarige bevrijding Reusel-De Mierden (exploitatie; pm)

Er worden diverse zaken georganiseerd rondom de 80-jarige bevrijding van Reusel op 3 oktober 2024. De werkgroep komt hierover nog bij elkaar en later zullen meer details volgen.

13. Extra structurele personele lasten in verband met robuust maken van de organisatie (€ 190.510 in 2024 en vanaf 2025 € 805.000; incidentele lasten van € 65.000 in 2024)

Zoals we al vaker hebben gecommuniceerd is binnen de diverse onderdelen van onze organisatie sprake van een flinke werkdruk. We merken dat we op verschillende onderdelen keer op keer moeten herprioriteren of de in de begroting geplande resultaten niet behalen. We komen aan verschillende belangrijke taken niet toe. Het leidinggevend kader wordt steeds meer de inhoud in gezogen door het grote aantal taken dat er ligt vanuit de wetgever, provincie, raad en inwoners. Hierdoor komt zij niet toe aan organisatie-ontwikkelingsstrategie en is er onvoldoende aandacht voor ontwikkeling en aansturing onze medewerkers.

Onder leiding van een extern bureau hebben we het afgelopen jaar onderzocht wat er nodig is aan capaciteit om de doelstellingen uit het collegeprogramma en alle andere taken, vragen en verzoeken van de diverse doelgroepen, die een beroep doen op onze gemeente, te kunnen realiseren.

Huidige formatie te klein voor ambitieniveau

Het onderzoek toont ten eerste aan dat het huidige leidinggevende kader te smal is voor alle taken die er liggen. Vooral voor de strategische en tactische opgaven, de taken in het kader van organisatieontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers is te weinig formatie. Terwijl dit nu, met de krapte op de arbeidsmarkt, net dé zaken zijn die belangrijk zijn om personeel te kunnen binden, boeien en daarmee te behouden.

Taken en ambitieniveau niet in balans

Daarnaast hebben we geconstateerd dat het ambitieniveau op diverse onderdelen niet haalbaar is met de huidige formatie. Extra personeel en aanpassing van de leidinggevendestructuur is nodig om de taken op het 'Samen Doen'-dienstverleningsniveau op te kunnen pakken.

Hieronder benoemen we kort de taken waarover dit gaat:

- Beheren en onderhouden van de sportparken (komt terug naar de gemeente).
- Verkorten van de wachttijden bij de behandeling van initiatieven op het gebied van sport- en accommodaties.
- Verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties.
- Opstellen visie op gemeentelijk vastgoed.
- Verankeren van beleid op het gebied van maatschappelijk vastgoed in beleidsplannen.
- Onderzoeken toekomstige mogelijkheden van maatschappelijk vastgoed.
- Invulling geven aan de transitie op het taakveld jeugd.
- Doorontwikkelen van participatie en het participatiebedrijf.
- Verankeren inclusie op het gewenste niveau als koplopersgemeente.
- Uitvoeren grote strategische projecten (zoals de schaalessprong, omgevingsvisie, huisvesting urgente doelgroepen).
- Verbeteren van de dienstverlening en de wachttijden van ruimtelijke verzoeken onder de Omgevingswet.
- Versnellen van woningbouwontwikkelingen.
- Uitvoeren (wettelijke) regelingen in het kader van de spreidingswet, piekbelasters, stikstof e.d.
- Verkorten van de wachttijden van meldingen in de openbare ruimte.

- Controleren van en toezicht houden op aannemers, die voor ons werken binnen de openbare ruimte.
- Uitvoeren complexe veiligheidsvraagstukken zowel lokaal als regionaal (prioriteiten uit het IVP, Integraal Veiligheidsplan).
- Verwerken van steeds complexere aansprakelijkheidsstellingen en vragen.
- Voldoen aan eisen vanuit de Wet open overheid en verdergaande digitalisering van de overheid en maatschappij.
- Ontwikkelen van de organisatie volgens 'Samen Doen'.
- Anticiperen op de krapte op de arbeidsmarkt en hier nieuwe methodes voor ontwikkelen om goede mensen te kunnen aantrekken en (langer) te behouden.
- Zorg voor gezonde en veilige werkplekken.
- Exploiteren van de gemeentelijke accommodaties en onderhouden van de hierbij betrokken partners.
- Verwerken van de in aantallen toenemende juridische vraagstukken/ondersteuning.
- Strategisch HR-management realiseren (o.a. binden en boeien).

We begrijpen dat dit een forse aanvraag is, maar deze is noodzakelijk om bovenstaande taken op te kunnen pakken, de organisatie robuust te maken en de werkdruk bij onze medewerkers te verlagen. We willen de cirkel doorbreken, zoveel mogelijk ambities van de gemeenteraad realiseren en onze dienstverlening op peil houden.

Met deze formatie-uitbreiding verwachten we dat herprioriteren minder vaak zal voorkomen en zullen we beter in staat zijn zoveel mogelijk van de in de begroting geplande resultaten te behalen. Het blijft echter, gelet op de alsmat toenemende en soms onverwachte lokale en landelijke ontwikkelingen, balanceren op een dun koord.

14. Capaciteitsuitbreiding ter overbrugging als gevolg van pensionering (incidenteel € 208.000 in 2024 en € 68.000 in 2025)

In 2024 en 2025 gaat een aantal ervaren medewerkers met pensioen. Zij zijn allen fulltime werkzaam en op onderdelen 'eenpitters'. Om die reden is het belangrijk tijdig hierop te anticiperen en in hun opvolging te voorzien, zodat de werkzaamheden ook in de toekomst op goede wijze uitgevoerd blijven worden.

- Vervanging medewerker bestuurssecretariaat en kabinetszaken (2 jaar) schaal 7
- Vervanging beleidsmedewerker planning & control (november 2024) schaal 10
- Vervanging beleidsmedewerker belastingen (oktober 2024) schaal 9

15. Vitaliteit (structureel € 7.500 in 2024 en vanaf 2025 € 10.000)

Vitaliteit neemt in organisaties een steeds belangrijke plaats in. Naar de werkvloer vertaalt zich dit in werknemers die energiek, betrokken en geïnspireerd zijn en die graag een extra stap voor het bedrijf zetten. Vitale mensen dragen zo bij aan een gezonde organisatie. In 2024 wordt hier een concrete invulling gegeven door een begin te maken met vitaliteit als belangrijk thema. We komen daarmee tegemoet aan de wens van collega's.

16. Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2022-2025 (jaarlijkse investering € 497.250 in 2024 en 2025, vanaf 2026 pm)

Het GVVP Reusel-De Mierden kent een modulaire opbouw. De verkeersvisie bevat een doorvertaling in acht modules, waarin het beleid is uitgewerkt. Per module is beschreven wat de gemeente Reusel-De Mierden met het verkeersbeleid wil bereiken. Om dit mogelijk te maken, zijn ook maatregelen benoemd. Deze zijn in module 9 samengevat. De acties en maatregelen die als eerste genoemd zijn, hebben het grootste effect en/of moeten als eerste worden opgepakt om resultaten mogelijk te maken. De volgorde van de modules bepaalt daarbij de volgorde van de maatregelen. De kapitaallasten van de investering bedragen € 14.918 per jaar. Hieronder worden de projecten kort beschreven:

Het zwaar vracht- en landbouw verkeer werven uit Hulsel, Hooge Mierde en Lage Mierde.

De doorgaande routes in de kernen worden heringericht voor de fiets. Routes buiten de kernen worden in combinatie met wegenonderhoud verbeterd. De nieuwe planning is vanwege technische noodzaak globaal: Lage Mierde in 2024 uitvoeren, Hooge Mierde in 2025 en Hulsel in 2026.

Verkeersveilige schoolomgevingen

We realiseren vijf schoolzones (gecombineerd met doelstelling 1). Deze doelstelling blijft ongewijzigd, echter vanwege de gewijzigde planning binnen doelstelling 1 zullen ook de schoolzones anders gepland worden.

17. Quickscan Randweg-West Reusel (exploitatie; pm in 2025)

Er is geen capaciteit en expertise beschikbaar, hiervoor zal een partij ingeschakeld moeten worden.

18. Het Beleven afsluiten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer (exploitatie € 10.000 in 2024)

De opgenomen maatregel is het eenvoudig afsluiten van (een deel van) het Beleven voor doorgaand gemotoriseerd verkeer.

19. Kwaliteitsimpuls voor dorpspleinen in de kernen (investering van € 200.000 in 2025 en € 150.000 in 2026; structurele kapitaallast)

We onderzoeken de mogelijkheden tot parkeren op andere plaatsen dichtbij een dorpskern dan op de dorpspleinen zelf en kijken naar mogelijkheden om de pleinen meer te vergroenen. Deze doelstelling blijft ongewijzigd, echter vanwege de gewijzigde planning binnen doelstelling 1 van verkeer en vervoer zal ook dit project anders gepland worden.

20. Aanleg eerste fietskronkel (investering van € 50.000 in 2024) en aanleg tweede fietskronkel (pm)

In het coalitieprogramma is de ambitie opgenomen om meerdere kronkels aan te leggen. Om een kronkel aan te leggen is allereerst budget nodig om te onderzoeken waar de kronkel kan komen te liggen, hoe die kronkel eruit kan komen te zien (ontwerpschets) en voor natuurstudies e.d. Dit budget is reeds via de begroting 2023-2026 in de exploitatie opgenomen voor de jaarschijf 2024. Daarnaast is budget nodig voor de daadwerkelijke aanleg van de kronkel. Er wordt gekeken of er werk-met-werk kan worden gemaakt door de aanleg van een kronkel te combineren met een pad dat toch al aangelegd/vervangen moet worden.

21. De tijdelijke formatie uitbreiding op sport en accommodaties continueren in 2024 (structureel: € 100.000 budget in 2024).

We zien dat er veel uitdagingen liggen op sport en accommodaties. In 2023 is uitvoering gegeven aan de motie (maatschappelijke initiatieven) door tijdelijk formatie uit te breiden binnen team Maatschappelijke Ontwikkeling. We zien nu dat er naast alle maatschappelijke initiatieven nog veel andere projecten/ taken binnen dit thema aandacht behoeven. Dit gaan wij niet allemaal in 2023 kunnen oppakken met de huidige formatie. Wij vragen daarom continuering van de tijdelijke formatie uitbreiding voor 2024 zodat we deze uitdagingen kunnen realiseren.

22. Opstellen van herstel- en ontwikkelplannen van boom-/groenstructuren (incidenteel: € 50.000 budget in 2024)

In het Beleidsplan en Beheerplan Openbaar Groen 2022-2031 zijn globale groenstructuren aangegeven. Om dit verder te concretiseren en invulling te geven aan ambities ten aanzien van klimaatadaptief assortiment zullen concrete beplantingsplannen moeten worden gemaakt (inclusief veldwerk van de bestaande situatie).

Voor zowel de inhuur van een ontwerp bureau (50%) als ook de (inhuur voor) ambtelijke begeleidingstijd (50%) is budget nodig. Voorstel is om € 50.000 te ramen.

23. Deken van der Weepark (investering; pm in 2025)

Er is een bewonersinitiatief gestart voor het Deken van der Weepark met veel verbetervoorstellen. Het zwaartepunt ligt op het upgraden van het groen, maar ook het maken van een podium en verbeteren van de verlichting zijn onderdeel van het initiatief. De reguliere budgetten voorzien niet in deze upgrade.

24. Bewustwording met betrekking tot inclusie (incidenteel € 8.500 budget in 2024)

Het uitvoeringsplan 'Iedereen doet mee!' is in 2023 geactualiseerd. Voor de uitvoering van de projecten uit dit plan is budget nodig. Een belangrijk onderdeel in het plan is bewustwording, zowel voor (nieuwe) medewerkers in onze organisatie als voor externe partijen, denk bijvoorbeeld aan scholen.

25. Uitrol STORM-project op middelbare scholen in Zuidoost Brabant (dekking vanuit nog te ramen middelen Brede SPUK)

STORM is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak met als doel een depressie of suïcide bij jongeren vóór te zijn. Het is algemeen bekend dat na corona het mentale welbevinden van jongeren een nog groter aandachtspunt is geworden. Binnen STORM wordt gewerkt middels vier pijlers, allen gericht op preventie:

- Lessen over mentale gezondheid
- Mentoren worden opgeleid tot zogenoemde gatekeepers om mentale problemen bij jongeren te signaleren en bespreekbaar te maken
- Screening op depressieve symptomen en suïcidale gedachten door GGD (met waar nodig opvolging binnen 48 uur)
- Vaardigheidstraining voor de hoog risicogroep

De kracht van dit project zit hem mede in regiobrede uitrol, waardoor een dekkende aanpak kan worden gerealiseerd binnen alle middelbare scholen (en in de toekomst mogelijk ook mbo-scholen) in de regio, waarbij het voor een leerling niet uitmaakt op welke school diegene zit.

Kempensbreed zijn we aan het bekijken waar we de middelen voor willen gaan inzetten. Vooralnog gaan we ervan uit dat de Brede SPUK hiervoor wordt ingezet.

26. Opstellen beleidsplan ongediertebestrijding (structureel € 10.000 budget in 2026)

In 2024 wordt het beleid op het gebied van openbare hygiëne (met name ongediertebestrijding) geactualiseerd. Hier is extra budget voor nodig. Het budget voor 2025 en verder hangt af van de ambities uit dit beleidsstuk.

27. Realisatie milieustraat (pm)

Er wordt op dit moment onderzoek gedaan naar wat de beste opties zijn voor de milieustraat voor Reusel-De Mierden. Eind 2023/begin 2024 zullen deze opties aan uw raad voorgelegd worden. Uw raad kan dan zijn of haar wensen en bedenkingen aangeven zodat hieraan een goede uitwerking gegeven kan worden. Op dit moment is de investering nog onduidelijk en ook wat dit betekent voor de kosten voor onze inwoners.

28. Juridische kosten bestemmingsplan buitengebied (pm)

Het bestemmingsplan Buitengebied wordt in de vergadering in december 2023 (onder voorbehoud) ter vaststelling aan de gemeenteraad geboden. Mogelijk wordt er beroep ingesteld bij de Raad van State. Om deze casussen goed te kunnen behandelen kan het nodig zijn om juridische en andere specialistische kennis in te huren. Er kan nog geen inschatting van de kosten worden gegeven.

29. Pilot gebiedsontwikkeling (€ 75.000 structureel in 2025 en 2026)

In het coalitietakkoord is opgenomen om bepaalde gebiedsontwikkelingen te faciliteren en te stimuleren zoals het verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven. Om dit mogelijk te maken is er budget nodig voor onder meer het aanstellen van een externe projectleider. Binnen het team Ruimtelijke ontwikkeling is daarvoor geen ambtelijke capaciteit beschikbaar. We starten een pilot voor 2 jaar.

Bijlage 3. Geprognosticeerde balans

ACTIVA <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>	655	630	605	580
<i>Materiële vaste activa</i>	43.800	45.184	47.800	48.508
<i>Financiële vaste activa</i>	296	296	296	296
Totaal vaste activa	44.751	46.110	48.701	49.384
Vlottende activa				
<i>Voorraden bouwgrond in exploitatie (incl. voorziening)</i>	1.539	1.000	500	500
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	4.681	2.681	500	500
<i>Liquide middelen</i>	2	2	2	2
<i>Overlopende activa</i>	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal vlottende activa	8.722	6.183	3.502	3.502
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	53.473	52.293	52.203	52.886

PASSIVA <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>				
- algemene reserve (incl. saldo baten en lasten)	13.166	13.166	13.166	13.166
- bestemmingsreserves	9.398	9.190	8.982	8.835
<i>Voorzieningen</i>	4.164	3.892	3.844	3.840
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	16.700	16.000	16.166	17.000
Totaal vaste passiva	43.428	42.248	42.158	42.841
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	5.000	5.000	5.000	5.000
<i>Overlopende passiva</i>	5.045	5.045	5.045	5.045
Totaal vlottende passiva	10.045	10.045	10.045	10.045
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	53.473	52.293	52.203	52.886

Bijlage 4. Totaal van lasten en baten per programma

Programma <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting 2024			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	-8.342	29.285	20.943	21.399	19.750	19.994
1. Veiligheid	-1.518	64	-1.454	-1.501	-1.552	-1.604
2. Verkeer en vervoer	-2.434	38	-2.396	-2.299	-2.338	-2.384
3. Economie	-3.079	3.043	-36	-44	-19	-26
4. Onderwijs	-987	121	-866	-874	-875	-892
5. Sport, cultuur en recreatie	-2.758	360	-2.398	-2.440	-2.480	-2.481
6. Sociaal domein	-15.257	2.622	-12.635	-12.780	-12.723	-12.684
7. Volksgezondheid en milieu	-3.608	2.739	-869	-890	-926	-958
8. VHROSV	-3.936	2.638	-1.298	-1.269	-1.330	-1.392
Saldo baten en lasten	-41.919	40.910	-1.009	-698	-2.493	-2.427
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-204	668	464	209	196	196
Begrotingssaldo na bestemming	-42.123	41.578	-545	-489	-2.297	-2.231
Waarvan structureel begrotingssaldo			51	-337	-2216	-2184
Waarvan incidenteel begrotingssaldo			-596	-152	-81	-47

Bijlage 5. Staat van incidentele baten en lasten inclusief toelichting

Staat van incidentele baten en lasten <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2024	2025	2026	2027
1. Bedrijfsvoeringskosten GRSK (baat)	0	12	20	10
2. Bedrijfsvoeringskosten Kempenplus (leefgeld Oekraïners)	-84			
3. Programmakosten Kempenplus (leefgeld Oekraïners)	-190			
4. Kosten opvang Oekraïners	-414			
4. SPUK opvang Oekraïners (baat)	604			
5. Omgevingsvisie	-58			
5. Omgevingsvisie (dekking reserve uit overheveling / baat)	58			
6. Omgevingswet	-101	-76	-77	-78
7. Opstellen ontwikkelstrategie De Kempen	-18			
8. Planstudie en uitvoering N284	-70			
8. Planstudie en uitvoering N284 (dekking reserves)	70			
9. Pilot OV-verbinding Reusel-Tilburg	-38			
10. Burgerinitiatieven mbt Stila-regeling	-50	-50	-50	
11. Verlaging kapitaallasten omdat 1e jaar niet volledig wordt uitgegeven (baat)	26	30	26	21
12. Nieuw beleid 2024-2027 (wettelijk / vervanging / wensen / ambities)	-292	-68		
Totaal incidentele baten en lasten	-557	-152	-81	-47

Toelichting Staat van incidentele baten en lasten

1. Bedrijfsvoeringskosten GRSK

In de vastgestelde begroting van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten zijn incidentele baten en lasten opgenomen en per deelnemende gemeente gespecificeerd. Deze incidentele bedragen zijn één-op-één overgenomen.

2. Bedrijfsvoeringskosten KempenPlus leefgeld Oekraïners

De opvang van Oekraïners is een naar de aard tijdelijke aangelegenheid, waardoor ook de daarmee verbonden baten en lasten incidenteel van aard zijn.

3. Programmakosten KempenPlus leefgeld Oekraïners

De opvang van Oekraïners is een naar de aard tijdelijke aangelegenheid, waardoor ook de daarmee verbonden baten en lasten incidenteel van aard zijn.

4. Kosten opvang Oekraïners en SPUK middelen

De opvang van Oekraïners is een naar de aard tijdelijke aangelegenheid, waardoor ook de daarmee verbonden baten en lasten incidenteel van aard zijn.

5. Omgevingsvisie

Vanuit het jaarrekeningresultaat 2021 zijn bedragen overgeheveld naar de jaren 2022, 2023 en 2024. De bedragen voor 2024 zijn nu verwerkt in de voorliggende programmabegroting als incidentele lasten en baten.

6. Omgevingswet

De opstelling van een omgevingsvisie zijn kosten die verband houden met de invoering van de nieuwe wet en dat is een eenmalige activiteit, waarvan de lasten dus ook als incidenteel kunnen worden beschouwd.

7. Opstellen ontwikkelstrategie De Kempen

De Kempengemeenten stellen eenmalig een ontwikkelstrategie op, mede in relatie tot de schaa sprong die zich in Brabant Zuidoost gaat voordoen. Dat is een incidentele activiteit.

8. Planstudie en uitvoering N284

Er loopt samen met de gemeenten Bladel en Eersel en de provincie een studie naar de gewenste aanpak van de provinciale weg N284. Zowel de planstudie als (de gemeentelijke bijdrage in) de

aanpak is een incidentele aangelegenheid. De gemeente gaat niet structureel bijdragen in de kosten van een provinciale weg.

9. Pilot OV verbinding Reusel-Tilburg

De raad heeft besloten om te investeren in een pilot inzake de OV-verbinding vanuit Reusel-De Mierden naar Tilburg. Doel van de pilot is om aan te tonen waaraan op dat traject behoefte is, waardoor de resultaten dan vervolgens kunnen worden meegenomen door de organisaties die verantwoordelijk zijn voor de aanbesteding en organisatie van het Openbaar Vervoer op dit traject. Het is niet de bedoeling van de gemeenteraad om zelf blijvend bij te dragen in de kosten van de OV-verbinding.

10. Burgerinitiatieven m.b.t. Stila-regeling

De Stila-regeling eindigt in 2026 en daarom zijn deze lasten als incidenteel te beschouwen.

11. Verlaging kapitaallasten (lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen)

De kapitaallasten zijn structureel volledig geraamd ingaande het jaar waarin het krediet beschikbaar komt. Omdat niet alle kredieten op 1 januari van dat jaar volledig zijn uitgegeven, mogen deze conform regelgeving in het eerste jaar voor 50% incidenteel tegen geraamd worden. Dat hebben wij toegepast voor de investeringen uit de lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen.

12. Nieuw beleid 2024-2027 (lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen)

In de lijst nieuw beleid zijn lasten opgenomen welke naar de aard incidenteel zijn. Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting bij de lijst nieuw beleid.

Bijlage 6. Meerjaren staat van reserves en voorzieningen

Meerjarenoverzicht Reserves												
* stand per 6 september 2023												
Agoniere reserve	Balans 31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen
Bedragen in €	13.394.446		-228.774	13.165.672			13.165.672			13.165.672		
Agoniere reserve												
Totaal algomene reserves	13.394.446	0	-228.774	13.165.672	0	0	13.165.672	0	0	13.165.672	0	0
Bestemmingsreserves	Balans 31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen
Ontwikkeling buitengebied	176.488			176.488			176.488			176.488		
Onsleg in het sociaal domein	380.586			380.586			380.586			380.586		
Onsleg in het sociaal domein	0			-			-			-		
Overdracht deel provinciale weg N284	3.453.988			3.453.988			3.453.988			3.453.988		
Mobiliteitsbevoeding en opvang langdurig verlot	122.025			122.025			122.025			122.025		
Bureelkosten agenda	127.796	134.000		261.796			261.796			261.796		
Afschrijvingslasten N284	1.154.181			1.123.056			1.091.931			1.060.806		
Afschrijvingslasten N284	275.941	70.000		275.941			275.941			275.941		
Planstudie en uitvoering N284	6.600			6.600			6.600			6.600		
Verenigingsfonds sociale woningbouw	515.147			487.888			456.629			423.370		
Reserve afschrijving bibliotheek	687.529			687.529			687.529			687.529		
Reserve afschrijving bronvervalzame	807.277			807.277			807.277			807.277		
Reserve afschrijving De Babelt bulandiers12021	303.487			288.687			288.687			288.687		
Reserve afschrijving overige actieve	22.295			18.943			15.591			12.239		
Reserve afschrijving nieuwe kei	1315.642			1.766.825			1.718.650			1.671.417		
Reserve exploitatie GMP	100.000			100.000			100.000			100.000		
Reserve afschrijving MTC's 2022	38.250			12.750			12.750			12.750		
Afschrijvingslast KTM&2 ind. mobluub F67	293.487			285.982			278.437			270.912		
Totaal bestemmingsreserves	9.573.317	204.000	379.286	9.398.031	-	208.344	9.189.687	-	207.402	8.982.285	-	147.419

Meerjarenoverzicht Voorzieningen												
* stand per 6 september 2023												
Bedragen in €	Balans 31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balans 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen
Voorziening grondexploitatie gerealiseerde middelige sakt	17.008.230		97.488	17.008.230			17.008.230			17.008.230		
Voorziening wachttijd personeel en bestuur	252.379			154.891			0			0		
Voorziening ALPA-pensioenen	1.013.171		60.115	953.056			893.928			839.655		
Voorziening wegen	1.145.701	472.500		1.145.701	472.500		1.145.701	472.500		1.145.701	472.500	
Voorziening onderhoud gebouwen	1.359.721	334.402		1.359.721	367.851		1.359.721	388.319		1.359.721	388.794	
Voorziening rodeling	404.225			367.464			309.515			315.888		
Voorziening arakistoverlating	0			0			0			0		
Voorziening dubbelze debiteuren (SD)	124.867			124.867			124.867			124.867		
Voorziening achterstallig onderhoud gebouwen	17.705			17.705			17.705			17.705		
Voorziening onzeker verplichtingen en verliezen	183.000			183.000			183.000			183.000		
Totaal voorzieningen	21.509.100	806.902	1.007.366	21.314.638	840.351	1.112.318	21.042.659	847.192	895.033	20.994.581	892.499	895.633

Bijlage 7. Beleidsindicatoren

Uitdraai van website waarstaatjegemeente.nl (26-9-2023)

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Veiligheid

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

ISW | 2018 - 2022

Economie

Functiemenging

44,7
Reusel-De Mierden

49,3
<25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2022

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64j

196,5
Reusel-De Mierden

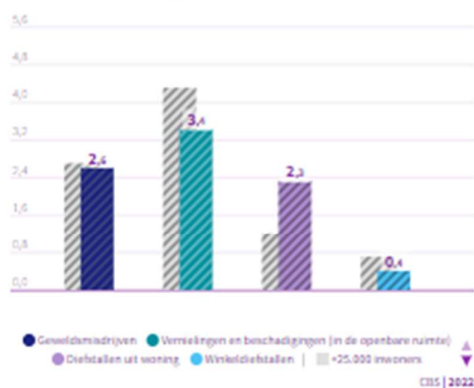
180,3
<25.000 inwoners

LISA | 2022

Onderwijs

Misdrijven

Reusel-De Mierden, per 1.000 inwoners

CBS | 2022

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

0,0
Reusel-De Mierden

2,7
<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2020

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

5
Reusel-De Mierden

18
<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2022

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,2
Reusel-De Mierden

1,5
<25.000 inwoners

DUO/Ingrado | 2021

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

39,8

Reusel-De Mierden

50,3

<25.000 inwoners

Milieuscan | 2020

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

552,9

Reusel-De Mierden

694,5

<25.000 inwoners

Milieuscan | 2022

Volkgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval

Reusel-De Mierden

7

<25.000 inwoners

113

GIS | 2021

Jongeren met een delict voor de rechter

1

Reusel-De Mierden

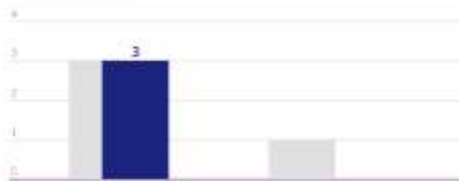
1

<25.000 inwoners

GIS | 2021

Achterstand onder jeugd

Reusel-De Mierden

Foster care or out-of-home care | Werkloze jeugden | <25.000 inwoners

GIS | 2021

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

92,1

Reusel-De Mierden

Geen data

<25.000 inwoners

Berekening | 2021

Netto arbeidsparticipatie

74,6

Reusel-De Mierden

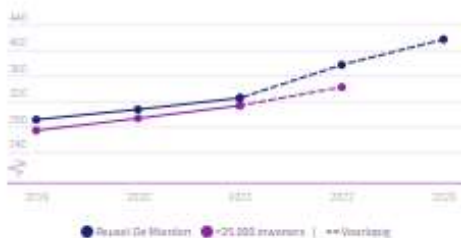
72,9

<25.000 inwoners

GIS | 2021

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde

GIS | 2019 - 2023

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

Reusel-De Mierden

142,9

<25.000 inwoners

215,6

GIS | 2021

Nieuw gebouwde woningen

per 1.000 woningen

23,9

Reusel-De Mierden

8,9

<25.000 inwoners

BKG-RI | 2022

Meer info

Lopende re-integratievoorzieningen

per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

109,8 *

Reusel-De Mierden

142,1 *

<25.000 inwoners

GIS | 2022 | *Voorzorg

Demografische druk

CBS | 2022

Jongeren met jeugdhulp

% van alle jongeren tot 18 jaar

Voorloper

CBS | 2022

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

CBS | 2022

Jongeren met jeugdbescherming

CBS | 2022 | Voorloper

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

CBS | 2022

Jongeren met jeugdreclassering

CBS

Clënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

CBS (WMO Wmo) | 2022

